

3/4
(113/114)
2019

CZĘSTOCHOWSKI BIULETYN OŚWIATOWY

KWARTALNIK REGIONALNEGO OŚRODKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI „WOM” W CZĘSTOCHOWIE

W numerze:

- Święto kreatywności – Międzynarodowy Dzień Kropki 16
- Escape room w sali szkolnej 43
- Wszystkie walki Beatrice – język polski w kl. VIII 61
- Tęczowa muzyka – innowacja pedagogiczna 70
- Odporność psychiczna u młodzieży 84

Zdjęcia z artykułu Martyny Toll
pt. „Święto kreatywności – Międzynarodowy Dzień Kropki”, s. 16.

Zdjęcia z artykułu Katarzyny Korgól i Ingi Staszowskiej
pt. „Przedszkolne zawody sportowe na 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę”, s. 55.

Zdjęcia z artykułu Beaty Wyderki, Agnieszki Urbańskiej i Karoliny Szczurak
pt. „Czym skorupka za młodu... – doradztwo zawodowe w przedszkolu”, s. 59.

Spis treści

PRZYKŁADY DOBREJ PRAKTYKI

- E. Doroszuk* – Zaproszenie do współpracy 3
- I. Kępa, T. Kopyto* – Regionalny Konkurs Wiedzy Ekonomicznej „Bank, matematyka i Ty” 4
- J. Bucka* – Muzyczne zadania. Konspekt zajęć dla dzieci 5–6-letnich 7
- M. Czerwiński* – Jak filozofować z uczniami? 10
- M. Toll* – Święto kreatywności – Międzynarodowy Dzień Kropki 16
- B. Górecka-Grabara, E. Wójcikiewicz, H. Ujma, K. Tyras, U. Zagrzewska, J. Klimczak* – Warsztaty w grupach świetlicowych do muzyki Leo Rojasa – poznajemy świat, wyciszając się. Innowacja pedagogiczna 19

FORUM NAUCZYCIELI-KONSULTANTÓW

- B. Kosta, A. Janosik* – VI Powiatowy Konkurs Języka Francuskiego „Vive la France”, czyli językowe potyczki 27
- D. Liberda* – Methodisch-didaktische Anregungen für den Einsatz von Musikvideos im DaF-Unterricht zur Förderung der produktiven und rezeptiven Sprachfertigkeiten 29
- M. Lipska* – How to develop language skills with the help of English literature 33
- E. Makowska* – Impossible n'est pas français 38
- U. Mielczarek* – Konferencja „Tutoring szkolny – jak wychować człowieka mądrego?” 41
- E. Straszak* – Escape room w sali szkolnej 43
- K. Wąsowicz* – Kluczowe kompetencje w procesie wychowania fizycznego 52

EDUKACJA W TEORII I PRAKTYCE

Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna

- K. Korgól, I. Staszowska* – Przedszkolne zawody sportowe na 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę 55
- B. Wyderka, A. Urbańska, K. Szczurak* – „Czym skorupka za młodu ...” – doradztwo zawodowe w przedszkolu 59

Edukacja polonistyczna

- U. Wykurz* – Wszystkie walki Beatrice. Zestaw ćwiczeń dla uczniów klasy VIII 61

Edukacja kulturalna

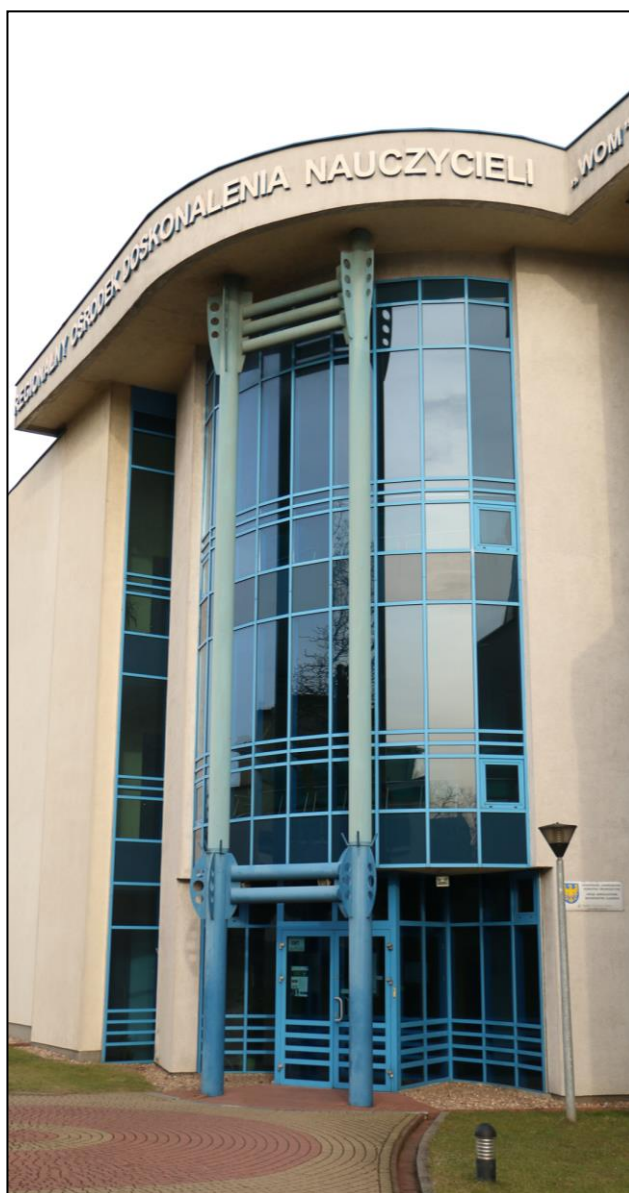
- E. Kulińska* – „Tęcza muzyka – Bum Bum Rurki” – innowacja pedagogiczna 70

Edukacja czytelnicza i medialna

- M. Matujaszczyk-Nowak, A. Wilk* – Cyberprzemoc wśród młodzieży szkolnej 72

Częstochowski Biuletyn Oświatowy

nr 3/4 (113/114) 2019

Regionalny Ośrodek
Doskonalenia Nauczycieli
„WOM” w Częstochowie

Częstochowa 2019

Edukacja zdrowotna

- W. Morawiak* – Terapia dzieci z autyzmem – Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne ... 73
- M. Toll* – Dbamy o zdrowie. Scenariusz zajęć świetlicowych 75
- M. Dul* – 100 lat sportu w niepodległej Polsce. Scenariusz turnieju sportowego 78

Wychowanie i opieka

- E. Bukowska* – „Stop mowie nienawiści” 80

Kształcenie zawodowe

- K. Myrcik* – Dobre praktyki lublinieckiego technikum 82

Rubryka szkolnych specjalistów

- E. Napora* – Odporność psychiczna młodzieży – wyniki badań 84

PROJEKTY, PROGRAMY, SCENARIUSZE

- J. Dymarczyk, M. Konopka, M. Orszulak* – Biblioteka – kraina bajek i baśni. Scenariusz lekcji w starszych oddziałach przedszkolnych i klasach I–III szkoły podstawowej 89
- M. Szczęśniak* – Scenariusz apelu wychowawczego pod hasłem „Stop cyberprzemocy!” 92

Z ŻYCIA SZKÓŁ I PLACÓWEK

- A. Janosik* – RE:YMONT – szkoła z pomysłem 94

RADA PROGRAMOWA

prof. zw. dr hab. MARIA NOWICKA-SKOWRON
prof. nadzw. dr hab. JOLANTA KARBOWNICZEK
ks. dr hab. ROMAN CEGLAREK
dr JAROSŁAW DURKA
dr JULIUSZ SETOWSKI
RENATA LIPNIEWSKA
GRAŻYNA BOCHENKIEWICZ
ELŻBIETA DOROSZUK
przewodnicząca

KOMITET REDAKCYJNY

Nauczyciele konsultanci RODN „WOM” w Częstochowie
Nauczyciele bibliotekarze PBP RODN „WOM” w Częstochowie

REDAKTOR NACZELNY

AGNIESZKA GRUDZIŃSKA

ZASTĘPCA REDAKTORA

IWONA KMIĘCIAK

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

PAWEŁ WŁODARCZYK
fotoedycja, grafika, skład
JOLANTA CZARNOTA

Na okładce:

Grafika pochodzi z artykułu
p. Martyny Toll
„Święto kreatywności
– Międzynarodowy Dzień Kropki”.

© **Copyright by Regionalny Ośrodek Doskonalenia
Nauczycieli „WOM” Częstochowa 2019**

Wydawca

Regionalny Ośrodek Doskonalenia
Nauczycieli „WOM” w Częstochowie
42-200 Częstochowa, al. Jana Pawła II 126/130
tel. 34 360 60 04, 34 360 60 14, wew. 219, 228
cbo.womczest.edu.pl
grudzinska@womczest.edu.pl

Skład, druk, oprawa

Wydawnictwo Regionalnego Ośrodka Doskonalenia
Nauczycieli „WOM” w Częstochowie
42-200 Częstochowa, al. Jana Pawła II 126/130
tel. 34 360 60 04, 34 360 60 14, wew. 552

- Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania niezbędnych poprawek, uzupełniania i skracania artykułów oraz nadawania własnych tytułów bez naruszania zasadniczych myśli autora.
- Nadesłane materiały są publikowane bez honorariów dla ich autorów.
- Redakcja nie zwraca nadesłanych materiałów.

Przykłady dobrej praktyki

**Szanowni Państwo,
Dyrektorzy i Nauczyciele
przedszkoli, szkół i placówek
z Częstochowy oraz powiatów:
częstochowskiego, kłobuckiego,
lublinieckiego i myszkowskiego**

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie upowszechnia przykłady dobrej praktyki pedagogicznej:

- za pośrednictwem własnej strony internetowej,
- poprzez bezpośrednią prezentację podczas konferencji, seminariów, warsztatów,
- w „Częstochowskim Biuletynie Oświatowym”.

Celem prezentacji przykładów dobrej praktyki jest wspomaganie dyrektorów, nauczycieli przedszkoli, szkół, placówek w realizacji zadań statutowych, podnoszenie jakości pracy, rozwijanie umiejętności i wiedzy, propagowanie kreatywności i innowacyjności, promocja sprawdzonych sposobów uzyskiwania pozytywnych efektów w pracy, promocja dobrych przedszkoli, szkół i placówek w środowisku lokalnym, aktywowanie nauczycieli do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem.

Zachęcamy, aby dzielić się przykładami dobrej praktyki w zakresie realizacji podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa wyznaczonych corocznie przez Ministra Edukacji Narodowej.

Przykładem dobrej praktyki może być dobre jakościowo, a zarazem ciekawe, atrakcyjne lub nowatorskie działanie/przedsięwzięcie, związane z życiem przedszkola, szkoły lub placówki, które zostało celowo zaplanowane, sprawnie i planowo zrealizowane (wymóg konieczny), przyniosło oczekiwane i wymierne efekty dydaktyczne, wychowawcze, profilaktyczne, opiekuńcze lub w inny uzasadniony sposób wpłynęło na poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły lub placówki.

Przykład dobrej praktyki może dotyczyć działania/przedsięwzięcia w obszarze zarządzania przedszkolem, szkołą lub placówką, w tym doskonalenia zawodowego nauczycieli, współpracy z rodzicami, działania/przedsięwzięcia realizowanego w obszarze kształcenia lub w ramach programu wychowawczo-profilaktycznego, zakończonych projektów lub innowacji pedagogicznych. Może zawierać m.in.: narzędzia do diagnozy ucznia, programy zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, scenariusze zajęć z kreatywności, scenariusze zajęć dotyczących planowania kariery ucznia. Bierzemy pod uwagę szczególnie istotne elementy realizacji programu, które w decydujący sposób kształtowały jego efekty innowacyjne, wyjątkowe, możliwe do zastosowania w innych przedszkolach, szkołach, placówkach.

Więcej informacji na ten temat znajdziecie Państwo na stronie internetowej RODN „WOM” w Częstochowie: www.womczest.edu.pl w zakładce „Przykłady dobrej praktyki”.

Tam również dostępny jest zasób przykładów dobrej praktyki pedagogicznej, którą dzielią się Nauczyciele.

Zapraszamy do współpracy

Elżbieta Doroszuk
dyrektor
RODN „WOM” w Częstochowie

Iwona Kępa
Teresa Kopyto

Szkoła Podstawowa w Kośmidrach

REGIONALNY KONKURS WIEDZY EKONOMICZNEJ „BANK, MATEMATYKA I TY”

Adresatami konkursu są uczniowie klas V–VI szkół podstawowych z terenu gminy Pawonków, powiatu lublinieckiego i powiatów ościennych.

Konkurs odbywa się cyklicznie w Szkole Podstawowej w Kośmidrach w terminie kwiecień/maj.

CEL GŁÓWNY:

Przygotowanie do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym. Kształtowanie i rozwijanie kompetencji kluczowych ze szczególnym uwzględnieniem podstawy przedsiębiorczości i kompetencji matematycznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- popularyzacja wiedzy o działalności banków,
- rozbudzanie zainteresowania wiedzą ekonomiczną,
- kształtowanie postawy świadomego konsumenta,
- poznanie historii pieniądza, wartości pieniądza i jego siły nabywczej,
- wzbogacanie słownictwa ucznia o pojęcia związane z ekonomią i bankowością,
- rozwijanie sprawności rachunkowej w zakresie obliczeń pieniężnych, rozwiązywanie zadań tekstowych związanych z kupowaniem, przeliczaniem walut,
- rozwijanie poczucia przynależności do grupy i odpowiedzialności za podejmowane wspólnie działania,
- kształtowanie zachowań prospołecznych i umiejętności współpracy w grupie zadaniowej,
- popularyzowanie działalności SKO Kośmidry oraz SKO w ogóle.

OPIS DZIAŁANIA:

Około dwa tygodnie przed planowaną datą przedsięwzięcia, w ramach przygotowań do konkursu, na blogu SKO Kośmidry (<http://www.szkolneblogi.pl/blogi/sko-kos->

midry) pojawiają się „Zadania do trenowania”. Do prezentacji zagadnień wykorzystujemy własne zadania interaktywne przygotowywane z wykorzystaniem interaktywnej aplikacji LearningApps.org.

W ten sposób zapraszamy i zachęcamy uczestników do trenowania razem z nami. Dzięki temu zawodnicy mogą sprawdzić i utrwalić wiadomości przed rozgrywkami głównymi. Śledzenie wpisów na blogu pozwala zorientować się w tematyce konkursu. Wartością dodaną jest zwiększona popularność bloga w okresie przed konkursem i tuż po nim.

Ramowy plan konkursu:

- powitanie gości,
- rozgrywki,
- przerwa na poczęstunek,
- część artystyczna,
- ogłoszenie wyników i wręczenie nagród,
- zakończenie.

W konkursie biorą udział 3-osobowe drużyny reprezentujące szkołę. Liczba uczestników zależy od liczby zgłoszonych szkół i waha się od 20–30.

W zależności od tempa rozgrywek konkurs składa się z 7–8 części. Konkursowe zmagania trwają około 3 godzin.

Przed każdą rundą prowadzący podaje dokładną instrukcję. Uczestnicy mogą poprosić o powtórzenie zadania lub dokładniejsze wyjaśnienia. Na stolikach przygotowane są kartki i długopisy, z których można dowolnie korzystać, np. do obliczeń, notatek. Drużyna rozwiązuje zadanie wspólnie, ale odpowiedzi udziela jedna, wyznaczona osoba.

Stałe elementy konkursu:

- „Wiadomości z bankowości” – polega na rozwiązaniu krzyżówki finansowej z hasłami obejmującymi zakres tematyczny konkursu. W każdej edycji konkursu or-

ganizatorzy opracowują nową, autorską krzyżówkę.

- „Liczymy pieniądze” – polega na dokładnym policzeniu „garści” bilonu. W konkurencji przydaje się nie tylko sprawne liczenie pieniędzy, ale też strategia pracy drużyny. Oprócz punktów za poprawne podanie kwoty, dodatkowy bonus można uzyskać za szybkość wykonania zadania.

Liczenie bilonu

- „Zadania do rozwiązania” – zespoły uczniowskie rozwiązują zadania tekstowe dotyczące prostych obliczeń procentowych, kupowania, obliczania oprocentowania lokaty/kredytu, obniżki/podwyżki cen towaru. W każdej edycji konkursu organizatorzy opracowują nowy zestaw zadań.
- Gra strategiczna „Raz, dwa, trzy – decydujesz Ty”, w której można punkty zdobyć, ale można też stracić. Pytania są pogrupowane w trzech zestawach: pytania za 1 p., za 2 p. i za 3 p. Każdy zestaw zawiera około 30–35 ponumerowanych pytań. W każdej edycji konkursu baza pytań jest modyfikowana. Za poprawną odpowiedź drużyna uzyskuje punkty, za odpowiedź błędną lub brak odpowiedzi traci tyle punktów, ile warte było wybrane pytanie. Wynik zależy więc od strategii gry zespołu. W rundzie rozgrywane są trzy kolejki, które kończą konkurs.

W razie remisu rozgrywana jest dodatkowa kolejka w celu rozstrzygnięcia konkursu.

Oprócz elementów stałych w każdej edycji konkursu przygotowujemy zadania, które stanowią element zaskoczenia, uatrakcyjniając rozgrywkę. Należą do nich między innymi:

- „Na zakupach” – uczestnicy otrzymują gazetkę reklamową jednej z popularnych sieci handlowych oraz wirtualne 20 zł do wydania. Korzystając z oferty muszą

zaplanować zakupy tak, aby można było przygotować obiad i deser (co najmniej z trzech produktów). Koniecznie trzeba kupić też owoc i coś do picia. Resztę można wydać dowolnie (np. na smakołyki). Koszt zakupów musi być równy 20 zł lub możliwie najbliższy tej kwoty. Jeśli koszt zakupów przekroczy ustaloną kwotę, drużyna nie otrzymuje punktów.

- „Gdzie ukryty jest skarb?” – drużyny otrzymują tajną mapę i klucz do skarbu. Zadanie polega na odgadnięciu, na której wyspie piraci zakopali skrzynię ze skarbami. Aby się tego dowiedzieć, należy podążać po mapie, korzystając ze wskazówek zawartych w kluczu. Zadanie wymaga dużej sprawności rachunkowej w obrębie czterech podstawowych kolejności wykonywania działań, zamiany procentu na ułamek i odwrotnie, obliczania procentu z liczby.
- „Kalambury” – wyznaczony zawodnik losuje powiedzenie/aforyzm o pieniądzach i rysuje lub pokazuje hasło, a jego drużyna odgaduje. Liczba haseł odpowiada liczbie drużyn biorących udział w konkursie.
- „Łamigłówka – Literówka” – z liter podanego hasła, np. *autoryzacja transakcji płatniczej*, zawodnicy układają wyrazy tematycznie związane z konkursem, czyli pojęcia bankowe lub matematyczne. Litery można dowolnie przedstawiać lub użyć kolejnych liter hasła. Za każdy ułożony wyraz zdobywają 1 punkt.
- „Banknoty znam – radę sobie dam” – zadanie polega na rozpoznaniu nominału banknotu na podstawie koloru, wizerunku władcy, hologramu lub oznaczenia dla osób niewidomych. Autorskie karty pracy są przygotowywane na każdą edycję konkursu.

Rozpoznawanie banknotów

- „Puzzle” – układanie puzzli na czas (puzzle są przygotowane na daną edycję konkursu).

Układanie puzzli

- „Rebusy” – drużyny rozwiązują rebusy, które są przygotowywane na daną edycję konkursu. Do pracy w komisji konkursowej zapraszamy nauczycieli – opiekunów drużyn, co pozwala na sprawne prowadzenie rozgrywek i obiektywną ocenę. Gościnnie w pracach komisji biorą udział przedstawiciele sponsorów. W przerwie zapraszamy uczestników i gości na poczęstunek oraz program artystyczny przygotowany przez uczniów. Konkursowi towarzyszy zwykle wystawa prac plastycznych wykonanych w ramach programu SKO.

Ogłoszenie wyników i wręczenie nagród odbywa się w obecności przedstawicieli sponsorów. Rangę imprezy podkreśla obecność dyrektora Oddziału I Banku PKO w Lublińcu, z którym szkoła współpracuje w ramach programu SKO.

Nagrody i dyplomy otrzymują nie tylko laureaci I, II i III miejsca, ale wszyscy uczestnicy biorący udział w konkursie. Specjalne podziękowania otrzymują też nauczyciele – opiekunowie drużyn oraz osoby, które angażują się podczas prac związanych z przygotowaniem konkursu.

UZYSKANE EFEKTY:

Pierwsze edycje konkursu miały zasięg gminny. Sukces przedsięwzięcia zachęcił nas do rozszerzenia formuły konkursu. Po otrzymaniu patronatu starosty konkurs zmienił się w konkurs powiatowy, aby po kilku latach osiągnąć zasięg regionalny. Dotychczas odbyło się sześć edycji konkursu. Są szkoły, które uczestniczą w konkursie od początku i takie, które dołączyły

w kolejnych jego edycjach. Ogromnie cieszy fakt, że popularność konkursu i jego zasięg z roku na rok rośnie. Przyjeżdża do nas coraz więcej drużyn. Mamy nadzieję, że konkurs wpisze się na stałe w kalendarz imprez powiatowych, wypełniając lukę w edukacji ekonomicznej najmłodszych.

Relacja z przebiegu konkursu ukazuje się na stronie szkoły (www.kosmidry.pl), na szkolnym blogu SKO Kośmidry (<https://www.szkolneblogi.pl/blogi/sko-kosmidry/>), profilu szkoły na Facebooku, na portalu Lubliniec Info (<http://lubliniec.info/>) oraz w „Gazecie Lublinieckiej” i w „Biuletynie Informacyjnym Gminy Pawonków”.

*Zwycięzcy V edycji konkursu
– kwiecień 2017*

Organizacja konkursu pozwala promować szkołę w szerszym środowisku, wpływa na podniesienie jakości pracy szkoły. Uczniom daje możliwość sprawdzenia się i skonfrontowania swoich wiadomości i umiejętności z rówieśnikami. Poza tym spotkanie uczniów i nauczycieli z kilku szkół jest doskonałą okazją do integracji środowiska i nieformalnej wymiany doświadczeń.

*Uczestnicy VI edycji konkursu
– kwiecień 2018*

Konkurs jest realizowany z inicjatywy SKO Kośmidry we współpracy z Oddziałem I Banku BKO BP w Lublińcu. Patronatu honorowego udzielają Urząd Gminy Pawonków i Starosta Powiatu Lublinieckiego. Patronat medialny sprawuje portal Lubliniec Info oraz „Gazeta Lubliniecka”.

Komisja konkursowa składa się z nauczycieli – opiekunów drużyn biorących udział w konkursie.

Podczas sześciu edycji konkursu gościliśmy drużyny z następujących szkół: Szkoła

Podstawowa w Gwoździanach, Szkoła Podstawowa w Kochanowicach, Szkoła Podstawowa w Kościelcu, Szkoła Podstawowa im. św. E. Stein KSW w Lublińcu, Szkoła Podstawowa w Pawonkowie, Szkoła Podstawowa w Lisowicach, Szkoła Podstawowa w Łagiewnikach Małych, Szkoła Podstawowa w Sadowie, Szkoła Podstawowa w Żebowicach, Szkoła Podstawowa w Ligocie Woźnickiej.

**Iwona Kępa
Teresa Kopyto**

Jadwiga Bucka

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kamyku

MUZYCZNE ZADANIA

KONSPEKT ZAJĘĆ DLA DZIECI 5-6-LETNICH

CELE OGÓLNE:

- rozpoznawanie różnorodnych dźwięków,
- uświadomienie szkodliwości hałasu,
- rozwijanie sprawności fizycznej,
- rozwijanie umiejętności logicznego myślenia,
- kształtowanie wyobraźni przestrzennej, ciągów przyczynowo-skutkowych,
- kształcenie umiejętności pracy i współdziałania w zespole,
- kształcenie umiejętności kodowania,
- rozwijanie spostrzegawczości,
- tworzenie zbiorów według określonych kategorii,
- odczytywanie, rozumienie symboli i znaków,
- doskonalenie umiejętności określania kierunków,
- kształtowanie umiejętności społecznych i kompetencji miękkich.

CELE OPERACYJNE:

Dziecko:

- rozpoznaje różne rodzaje dźwięków,
- stwierdza, że hałas szkodzi zdrowiu,
- uczestniczy w ćwiczeniach ruchowych,
- wykorzystuje twórczo niekonwencjonalne przedmioty,

- współpracuje w grupie,
- reaguje na sygnały muzyczne,
- przestrzega zasad bezpieczeństwa,
- grupuje elementy w zbiory według podanych lub obranych przez siebie kategorii,
- odczytuje położenie przedmiotu przy pomocy jego współrzędnych,
- określa kierunki: w prawo, w lewo, do góry, na dół,
- koduje drogę,
- pracuje w zespołach,
- wykonuje ćwiczenia zgodnie z poleceniami nauczyciela,
- bierze udział we wspólnych zabawach,
- rozpoznaje i właściwie nazywa cyfry i litery,
- przestrzega wyznaczonych reguł gry.

METODY:

Czynne, oglądowe, słowne, poszukujące, podające, praktycznego działania, kodowanie na dywanie, konstruowanie gier.

FORMY PRACY:

Indywidualna, zbiorowa (praca z całą grupą), zespołowa.

**REALIZOWANE OBSZARY PODSTAWY
PROGRAMOWEJ DLA PRZEDSZKOLI:**

I5, II4, II6, II8, III1, III5, IV1, IV4, IV7.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

Różne rodzaje papieru, gazety, nagrania muzyczne, magnetofon, instrumenty perkusyjne, plansza do gry „Mucha wyszła”, mata ze współrzednymi, woreczek z literkami, gumki recepturki, tablica korkowa, pinezki, cyfry, litery, maskotka, pisaki, czerwone koła, ilustracje, słoneczka do ewaluacji, patyczki z imionami dzieci.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Muzyczne powitanie.
2. Wyjaśnienie zasad wspólnych zabaw i gier dydaktycznych.
Nauczyciel przypomina dzieciom zasady kodeksu przedszkolaka (staramy się nie przeszkadzać kolegom podczas wypowiedzi, zgłaszamy się do odpowiedzi poprzez podniesienie ręki w górę, czekamy cierpliwie na swoją kolej, wybieramy do wykonania poszczególnych zadań dzieci za pomocą patyczków po lodach z napisanymi na nich imionami).
3. Zabawa dydaktyczna – „Co słyszać wokół nas?”.
Wymienianie przedmiotów z otoczenia, które są źródłem dźwięków.
4. Zabawa rozwijająca inwencję twórczą – „Szukamy dźwięków”.
Nauczyciel układa przed dziećmi różnego rodzaju papiery: gazety, karton, tekturę falistą, bibułę. Dzieci wydobywają z nich różne rodzaje dźwięków w wymyślony przez siebie sposób – przez pocieranie, darcie, skrobanie, uderzanie dłonią, uderzanie w różne części ciała itp.
5. Zabawa orientacyjno-porządkowa – „Zamiana miejsc”.
Każde dziecko otrzymuje gazetę i siada na dywanie. Wszyscy wykonują polecenia nauczyciela zgodnie z tekstem rymowanki:
Na mojej gazecie siedzę sobie (*dzieci siadają*),
na mojej gazecie bębnię sobie (*uderzają otwartą dłońią o gazetę*),
na mojej gazecie śpię sobie (*układają się w wygodnej pozycji*),
a kiedy usłyszę ton – (*uderzenie w bębenek*),

szybko uciekam stąd (*zamieniają się miejscami*).

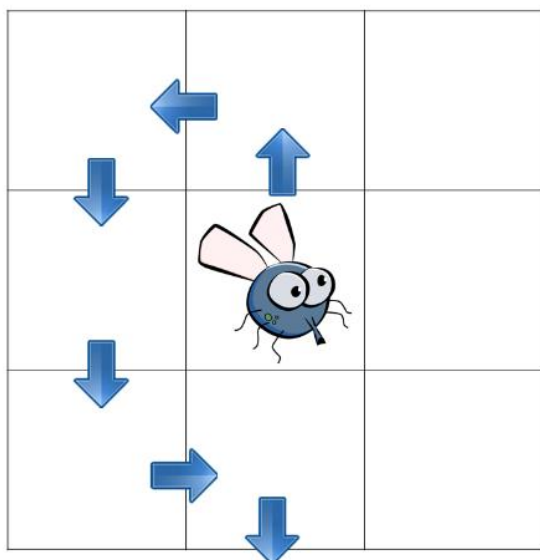
6. Zabawa dydaktyczna – „Pierwsza literka”.
Do zabawy wykorzystujemy geoplan lub tablicę korkową, na której za pomocą pinezek tworzymy zarys litery „M” (M jak muzyka). Każda z pinezek jest podpisana liczbami od 1 do 10. Zadaniem dzieci jest utworzyć literkę będącą rozwiązaniem zadania za pomocą gumek recepturek naciągniętych pomiędzy pinezkami w kolejności, którą wskazują liczby.
7. Rozmowa na temat – „Czy muzyka może męczyć?”.
– Po czym można poznać, że hałas męczy?
– Dlaczego należy szanować prawo do zabawy i odpoczynku w ciszy i spokoju?
Odtworzenie nagrania odgłosów przyjemnych i nieprzyjemnych dla uszu (śpiew ptaków, szum wody, szum wiatru, hałas uliczny, krzyk dzieci, odgłos wiertarki...), zwrócenie uwagi na konsekwencje ciągłego przebywania w dużym hałasie, zachęcanie do porozumiewania się umiarkowanym głosem.
8. Zabawa dydaktyczna – „Czyj to głos?”.
Nauczyciel opowiada dzieciom o tym, jak powstaje ludzki głos. Zachęca do położenia swojej dłoni na szyi podczas śpiewu, mowy szeptem i milczenia w celu wychwycenia drgań i spoczynku głosu.
Zwrócenie uwagi na różnice w głosie kobiety, mężczyzny, dziecka, niemowlęcia.
Odtworzenie nagrania głosów: męskiego, żeńskiego, dziecięcego i chóru. Zwrócenie uwagi na różnice między nimi.
Próby odpowiedzi na pytanie „Kto śpiewał?” poprzez wskazanie właściwej ilustracji.
9. Zabawa – „Eksperymenty z głosem”.
Nauczyciel prowadzi rozmowę o sposobach modulowania głosu, śpiewu staccato, legato oraz tonacji wysokiej i niskiej. Wcześniej przygotowuje ilustracje przedstawiające zakodowany sposób śpiewu (np. strzałka wznosząca się w górę – śpiew od dźwięku niskiego do wysokiego, strzałka w poziomie – śpiew ciągły, strzałka złożona z kropek – śpiew staccato itd.).

10. Zabawa utrwalająca poznane litery – „To jest literka...”.
Dzieci siadają na dywanie w siadzie skrzyżnym po obwodzie koła. Nauczyciel wykorzystuje nagranie skocznej piosenki, w rytm której po kole krąży podawany z rąk do rąk woreczek z literkami poznany przez dzieci. Na sygnał zmiany rytmu lub zatrzymanie piosenki osoba trzymająca w tym momencie woreczek losuje z niego jedną literkę, nazywa ją, po czym wszyscy głośno śpiewają, uderzając 2x w kolana, 1x w dłoń tekst:

*To jest literka, np. a,
wesola literka a,
to jest literka a,
wesola literka a,*

po czym ponownie woreczek krąży podawany z rąk do rąk. Zabawa trwa do momentu opróżnienia woreczka z przygotowanych literek.

11. Zabawa – „Mucha wyszła”.
Zabawa zaczyna się od pokazania dzieciom kwadratu podzielonego na 9 równych pól. Na początku dzieci mogą śledzić kwadrat, a młodsze nawet przesuwając po nim pionek. Ich zadaniem jest reagowanie, gdy mucha wyjdzie poza pole kwadratu. Nauczyciel mówi powoli, zawsze zaczynając od słów: „Mucha jest na środku”. Droga muchy może wyglądać następująco: mucha jest na środku, mucha idzie w górę, mucha idzie w lewo, mucha idzie w dół, mucha idzie w prawo. Reakcja dzieci: „Wyszła!”.

Źródło: <http://www.zamiastkserowki.edu.pl/2014/11/mucha-skoncentruj-sie.html>, [dostęp 10.05.2019].

Gdy podajemy instrukcję i mucha jest w rogu lub na środku, możemy zmienić pytanie: „Gdzie jest mucha?”.

12. Zabawa – „Zakodowany obrazek”.
Do zadania wykorzystujemy matę do kodowania (brystol z narysowaną matą) – kwadrat 10x10 pól oznakowany współrzędnymi w pionie (liczby 0–10) i poziomie (litery A–J). Dzieci odczytują kolejno współrzędne dla danego koloru i układają płytki na macie do kodowania. Dzieci podają rozwiązanie zadania – *nutka*.
Współrzędne do utworzenia obrazka: 1G, 2G, 2H, 3G, 3I, 4G, 4I, 5D, 5E, 5G, 6C, 6D, 6E, 6F, 6G, 7B, 7C, 7D, 7E, 7F, 7G, 8C, 8D, 8E, 8F, 9D, 9E.
13. Prezentacja instrumentów perkusyjnych.
Wyjaśnienie różnic pomiędzy instrumentami melodycznymi (można na nich grać melodie) i perkusyjnymi (wygrywamy tylko rytm).
14. Rozpoznawanie dźwięków poznanych instrumentów.
Nauczyciel układa przed dziećmi wybrane instrumenty perkusyjne. Dzieci je rozpoznają i prawidłowo nazywają. Słuchają, jak grają. Następnie odwracają się tyłem do nauczyciela, który kolejno gra na poszczególnych instrumentach i odgadują, na jakim instrumencie nauczyciel gra.
15. Instrumentacja piosenki pt. „Przed szkolna orkiestra”:
- I. *Mały jeżyk na bębenku gra*
Ram, tam, tam,
Ram, tam, tam,
Ram, tam, tam.
 - II. *Na grzechotkach grają misie dwa*
Szu, szu, szu,
Szu, szu, szu,
Szu, szu, szu.
 - III. *Stary zając na talerzach gra*
Bum tara,
Bum tara,
Bum tara.
 - IV. *Młody dzięcioł w drzewo puka tak*
Stuku puk,
Stuku puk,
Stuku puk.
 - V. *Już orkiestra rytm ten dobrze zna*
Ram tam tam,
Ram tam tam,
Ram tam tam.

Podczas śpiewu poszczególnych refrenów następujących po sobie zwrotek dzieci

grają na instrumentach wymienionych w piosence (na bębenku, grzechotkach, talerzach, klawesach, a następnie wszyscy razem jako orkiestra na wymienionych instrumentach).

16. Podziękowanie za udział w zajęciach.
17. Ewaluacja.
Nauczyciel rozkłada przed dziećmi kartoniki w kształcie promyczka z ich imionami. Zadaniem dzieci jest odszukać własne imię i odnaleziony kartonik przymocować do jednego z dwóch słoneczek (z minką uśmiechniętą lub niezadowoloną).
18. Wspólne sprzątanie sali i porządkowanie materiałów.

Jadwiga Bucka

Netografia:

<https://edu-sense.com/pl/>,
[dostęp 10.05.2019].

<http://www.oswajamyprogramowanie.edu.pl>,
[dostęp 10.05.2019].

<http://kodowanienadywanie.blogspot.com>,
[dostęp 10.05.2019].

Przedszkolna orkiestra,

<http://przedszkolekrasnaol.sztyn.pl/sites/default/files/2016/piosenki.pdf>,
[dostęp 10.05.2019].

Marcin Czerwiński

Szkoła Podstawowa nr 34 im. A. Fredry w Częstochowie
Zespół Szkół nr 1 im. J. Kilińskiego w Kłobucku

JAK FILOZOFOWAĆ Z UCZNIAMI?

WSTĘP

Środowisko szkolne jest środowiskiem dynamicznym. Jego dynamika polega nie tylko na żywym kontakcie z żywymi ludźmi, na zmieniających się realiach otaczających nauczyciela i uczniów, czy na różnego rodzaju, bardziej lub mniej udanych, reformach. Jego dynamika to przede wszystkim dynamika wyzwań, jakie stawiają przed nauczycielem jego wychowankowie oraz zabieganie o pozyskanie uczniów do placówki. W dobie wymagań, jako ubogacenie oferty edukacyjnej, pojawiają się zajęcia dodatkowe, często innowacyjne i niepowtarzalne. I choć prowadzenie zajęć z etyki jest w zasadzie obligatoryjne dla chętniej grupy uczniów, to zdarzają się przypadki wprowadzania do siatki godzin przedmiotu filozofia. Zajęcia z etyki są przecież tylko, albo aż, jednym z działów „umiłowania mądrości”. Wprowadzając zajęcia, musimy zastanowić się nad tym, jak filozofować z uczniami. Jednak to pytanie trzeba poprzedzić innymi: Czy filozofowanie jest do-

meną współczesnego człowieka? Czy w dobie Facebooka, memów i snapchata jest jeszcze miejsce dla klasyków myślenia? Czy w pędzącym świecie znajdziemy czas, by zastanawiać się nad jego sensem i wartościami? Uwzględniając powyższe wątpliwości, należy odpowiedzieć najpierw na pytanie, czy z uczniami filozofować w ogóle.

CZY Z UCZNIAMI FILOZOFOWAĆ W OGÓLE?

Nie filozofuj! Nie mędrkuj! Nie udawaj Greka! Powtarzanie tych haseł i sloganów może prowadzić często do zniechęcenia, apatii oraz zahamowania chęci rozwoju. Bardzo często grupa klasowa nie sprzyja indywidualizacji myślenia, wartościowania i rozwoju. Powstrzymywanie młodych ludzi od samodzielnego myślenia jest z reguły spowodowane chęcią ustrzeżenia ich przed popełnieniem błędów. Prawdą jest natomiast, że nie popełnianie błędów tylko ten, kto nic nie robi. Człowiek zaś najlepiej uczy się na własnych błędach. Błędy jednak nie powinny być wynikiem bezmyślności, tylko

świadomie przemyślanych prób, które nie zawsze kończą się sukcesem. Wpojenie uczniom utartych schematów działania, systemów wartości i wiedzy o rzeczywistości jest przyczyną blokady intelektualnej. Natomiast rola filozofii jest zgoła zupełnie inna. Filozofia jest przecież umiłowaniem mądrości, rozumowym dochodzeniem do prawdy, odkrywaniem sensu i celu życia. Filozoficzne maksymy, powtarzane często bezwiednie przez uczniów, aż proszą się o zakorzenienie w historycznej rzeczywistości. Próby wykształcenia u ucznia systemów wartości przynoszą bardziej satysfakcjonujące rezultaty, gdy opiera się je o racjonalne przesłanki. Każdy z nas lubi wiedzieć, że robi coś z sensem a nie tylko dlatego, że tak mu kazano. Stwierdzenie „nie filozofuj” jest właściwie zakazem myślenia. „Nie udawaj Greka” odcina nas od korzeni europejskiej cywilizacji. „Nie mędrkuj” – skazuje nas na głupotę. Nie tego oczekują od nas uczniowie. Nie tego oczekuje od nas, jako nauczycieli, społeczeństwo. Nie takich absolwentów chcemy później spotkać na ulicach. Rolą filozofii jest ukazywanie potęgi naszego rozumu. Nauczanie historii filozofii daje podstawy do samodzielnego myślenia i zapobiega wielu błędom w procesie logicznego myślenia. Po kilku latach nauczania filozofii w jednym z częstochowskich gimnazjów dokonałem ewaluacji moich działań. Raport ewaluacyjny był moją pracą dyplomową kończącą kurs kwalifikacyjny zarządzania oświatą. Ankiety skierowane do nauczycieli i uczniów wskazały jednoznacznie, że nauczanie filozofii, już na poziomie gimnazjum, jest celowe i przynosi pożądane efekty.

W przeważającej większości uczniowie byli zadowoleni z treści i przebiegu zajęć¹. Nauczyciele innych przedmiotów dostrzegli korelacje zachodzące między filozofią a zagadnieniami przez nich nauczanyymi². Odbiór innowacji, jaką było wprowadzenie filozofii do gimnazjum, jest również pozytywny w środowisku lokalnym i wśród rodziców. Rodzice są zaciekawieni, jakie treści i informacje otrzymują ich dzieci na zajęciach z filozofii. Powołując się na wyniki ankiet i na końcowe wnioski raportu ewaluacyjnego, trzeba podkreślić, że nauczanie filozofii jest pozytywnie odbierane przez wszystkich zainteresowanych³. Dlatego na pytanie postawione na początku rozdziału: „Czy z uczniami filozofować w ogóle?” należy odpowiedzieć twierdząco: Filozofować! Tylko

jak to zrobić, aby wszyscy z tego czerpali korzyści?

JAK FILOZOFOWAĆ Z UCZNIAMI?

Na pytanie postawione w tytule rozdziału oraz w temacie całej pracy nie ma prostej odpowiedzi. Doświadczenie pokazuje, że uczniowie pierwszy raz stykający się z przedmiotem filozofia, nie bardzo wiedzą, z czym mają do czynienia. Są bardzo zainteresowani tematyką zajęć i samym słowem „filozofia”. Dotychczas najczęściej termin ten miał u nich raczej pejoratywny wydźwięk. Ukazanie szerokości problemu, poczynając od historii filozofii aż po teorię poznania, logikę, metafizykę, etykę czy estetykę zmienia światopogląd wychowanków. Dochodzimy tutaj do pierwszej, bardzo ważnej kompetencji adeptów filozofowania – tak jak wielcy filozofowie starożytnej Grecji – początkiem filozofowania musi być zadziwienie. Zadziwienie nad otaczającym nas światem. Zadziwienie nad mnogością problemów. Zadziwienie nad sobą samym⁴. Samo zadziwienie jednak nie wystarczy. Zadziwienie bowiem implikuje świadomość własnej niewiedzy i podważenie dogmatycznej pewności siebie. Dochodzimy do jakże filozoficznego twierdzenia: „Wiem, że nic nie wiem”. Kompetencja ta nie jest równoznaczna z posadzeniem kogokolwiek o głupotę, z brakiem poczucia własnej wartości czy z niewykształceniem. Wręcz przeciwnie, jest to wyraz uświadomienia sobie ogromu wiedzy, której jeszcze nie posiadamy⁵. Kolejną istotną kompetencją jest umiejętność zadawania pytań. Podobno nie ma głupich pytań, ale są pytania zadane w niewłaściwy sposób, w niewłaściwym momencie lub niewłaściwym osobom. Są również pytania, które powinny być zadane, a nigdy nie padną. Ciekawość świata, chęć jego zrozumienia są motorem napędowym zadawania pytań. Tak jak małe dziecko o wszystko pyta rodziców, tak adept filozofii zadaje pytania⁶. Samo zadanie pytania nie wystarczy. Trzeba przyjąć postawę dialogu i recepcji. Jeśli stawiam pytanie, to oczekuję odpowiedzi. Odpowiedzi, z którą nie muszę się zgodzić od razu, albo w ogóle. Odpowiedzi, na podstawie której mogę prowadzić dialog. Postawa braku otwartości na dialog może przyjąć formę obrażenia się na otaczającą nas rzeczywistość. Nie można pominąć zaufania i poczucia bezpieczeństwa, które musi dawać nauczyciel. Nauczyciel filozofii nie

może żałować czasu na budowanie pozytywnych relacji ze swoimi uczniami. Autorytet i zaufanie, które zdobędzie u wychowanków, będzie procentowało podczas prowadzenia późniejszych zajęć. Idąc za wzorem starożytnych filozofów, należy pamiętać, że na wiernych i oddanych uczniów trzeba zapracować swoją postawą. Pozytywne relacje z uczniami nie powinny przyjmować wymiaru kumpelstwa czy nawet koleżeństwa. Bardziej wskazana jest postawa mentora, mistrza – kogoś wskazującego drogę. Należy pamiętać, że autorytet nie ma nic wspólnego ze strachem. Ma natomiast dużo wspólnego z szacunkiem. Ale zarówno na szacunek jak i na autorytet trzeba sobie zapracować. Umiejętność przyznania się do niewiedzy, błędu czy zapomnienia jest przejawem szacunku wobec ucznia i wbrew pozorom buduje autorytet nauczyciela. Nauczyciel musi przyjąć na swoje barki również ciężar bycia strażnikiem zasad prowadzenia dyskusji, odpowiedniego zachowania, prawa do wyrażania swojej opinii oraz szacunku względem rozmówcy. W dyskusjach pojawiających się na zajęciach filozofii mogą dojść do głosu różnego rodzaju emocje. Prowadzący zajęcia musi umieć zapanować nad wulgaryzmami, atakami osobistymi, próbami zmonopolizowania dyskusji przez jednego uczestnika, przekrzykiwania się, przerywania wypowiedzi i wypowiedziami zupełnie niezwiązanymi z tematem⁷. Musimy przyjąć, że filozofowanie jest formą aktywności intelektualnej. Aby uczniowie chcieli podjąć taki wysiłek, należy zagwarantować im satysfakcję z podjętego wyzwania. Najlepiej osiągnąć to poprzez stopniowanie trudności zadań i odpowiednie nagradzanie wysiłku. Stosowanie odpowiedniego słownictwa, adekwatnego do poziomu intelektualnego uczestniczących w zajęciach, jest gwarancją wzajemnego zrozumienia oraz rozwiązania zadanego problemu. W tym aspekcie bardzo istotna jest umiejętność zadawania pytań przez prowadzącego zajęcia, ponieważ o to samo można zapytać na wiele różnych sposobów. Zadając pytania w sposób zbyt infantylny, narazimy się na śmieszność. Formułując zdania zbyt skomplikowane i górnolotne, staniemy się niezrozumiałymi. Oczywiście idealną byłaby taka sytuacja, w której uczniowie po każdych zajęciach wychodziliby bogatsi o nowy zasób słownictwa, a my bogatsi o nowe doświadczenia i umiejętności interpersonalne. W fi-

lozofowaniu istotny jest też punkt wyjścia. Filozoficzne podejście do prawdy, cierpienia czy śmierci jest dla uczniów punktem stykającym teorii i praktyki. Młody człowiek bardzo wysoko ceni prawdę. Uświadamiając mu, że filozofia jest umiłowaniem mądrości, a prawda jest mądrością, zachęcamy do zgłębiania problemów filozoficznych. Warto oczywiście, aby uczniowie mieli podstawowe wiadomości z historii filozofii. Umożliwi to prowadzącym zajęcia odwoływanie się do konkretnych teorii, osób i faktów. Problematyka cierpienia lub śmierci jest tym, z czym uczniowie spotykają się na co dzień. Wydaje się, że gdyby w procesie wychowawczym położyć nieco większy nacisk na rolę cierpienia w życiu człowieka, byłoby zdecydowanie mniej załamań, depresji i samobójstw.

W filozofowaniu raczej nie ma tematów niedozwolonych. Otwartość nauczyciela na problemy bieżące zarówno dotyczące uczniów, szkoły, regionu jak i kraju, a nawet świata jest kluczowa dla zainteresowania uczestniczących w zajęciach. Każdy temat zaproponowany przez ucznia, leżący w obrębie jego zainteresowań, jest tak naprawdę tematem filozoficznym, bo dotyczy filozofii życia konkretnego człowieka. Np. muzyka, której słuchamy, niesie ze sobą jakieś treści i przesłania. Bardzo wiele o uczniu i jego problemach możemy dowiedzieć się z krótkich opracowań jego ulubionego utworu. Sytuacje, często trudne, z którymi spotykamy się w szkolnej rzeczywistości są idealnym pomysłem na prowadzenie zajęć. Na ich podstawie możemy przeprowadzać dyskusje i debaty oraz próbować ustalić hierarchię wartości. Są one namacalnym przykładem, na którym możemy wyćwiczyć nasze reakcje, wartościowanie, podejmowanie decyzji i odpowiedzialność. Rocznice historyczne są podstawą prowadzenia zajęć dotyczących patriotyzmu i postaw obywatelskich. Konflikty mogą być pomocne przy problematyce nietolerancji i nieakceptacji. Nawet błędy popełniane przez uczniów są bazą do rozmów o teorii poznania, logice, znaczeniu słów i precyzji wyrażania się. Problemów filozoficznych, etycznych i moralnych dostarcza życie, wystarczy tylko dobrze je obserwować i umiejętnie wprowadzać do zajęć. Przy tak szerokim zakresie tematów istotna jest rozległa wiedza prowadzącego zajęcia. Oczywiście, jak było to zaznaczone wcześniej, nauczyciel nie musi znać odpowiedzi

na wszystkie pytania. Powinien jednak umieć, na prośbę ucznia, odnaleźć odpowiednie źródła lub skierować go do kogoś kompetentnego w danej tematyce. Bardzo istotne jest, żeby rozległa wiedza nauczyciela nie zmieniała się w zbytnią pewność siebie, zadufanie bądź arogancję. Postawa taka uniemożliwi zadziwienie się, postawienie pytania czy otwarcie na dialog. Inną cechą charakteryzującą nauczyciela filozofii jest dyskrecja. Nie każdy uczeń, mimo zadziwienia, ma w sobie tyle odwagi, aby postawić pytanie na forum grupy. Roztropny i dyskretny nauczyciel odpowie na zadane prywatnie pytanie całej grupie, jednocześnie szanując anonimowość osoby pytającej. Wykazanie się taktem i umiejętnością zaradzenia kłopotliwym sytuacjom pomaga w prowadzeniu zajęć, w zjednywaniu sobie młodych ludzi oraz w budowaniu prawidłowych relacji. Sprzyja to również otwartości grupy i przezwyciężaniu lęków jednostek. Ale filozofia to nie tylko teoria. Aby zajęcia z filozofii miały w ogóle jakikolwiek sens, muszą znaleźć swoje przełożenie na życie każdego słuchacza. Piękne mówienie o moralności, etyce, wyborach i wartościach nie będzie warte poświęconego mu czasu, jeśli nie znajdzie odzwierciedlenia w życiu nauczyciela i uczniów. Filozofia i filozofowanie w szkole ma młodym ludziom ułatwić podejmowanie trudnych decyzji. Ma wskazać właściwą drogę postępowania oraz nauczyć konstruktywnego, racjonalnego myślenia, wykraczającego poza sferę utylitaryzmu i subiektywizmu. Filozofię życia możemy odkrywać w książkach, filmach, programach radiowych czy telewizyjnych. Zwrócenie uwagi na problemy znacznie głębsze, a bardzo często ukryte pod pozorem błahych słów czy powszednich sytuacji jest konieczne w dzisiejszym świecie. Nauczyciele historii, języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie czy edukacji dla bezpieczeństwa często nie mają czasu, aby na swoich zajęciach suche fakty wzbogacić o wartościowanie. Tu otwiera się furtka dla filozofii. Przy okazji omawiania lektur, wyjść do kina czy teatru możemy doskonale wypełnić lukę powstającą między oczywistym przekazem werbalnym, własną interpretacją oraz wymaganiami edukacyjnymi. Omawianie książki pt. „Mały Książę” Antoine’a de Saint-Exupéry’go umożliwia wejście w świat filozofii. Odkrywanie głębi przekazu ponadczasowej lektury wprowadza uczniów w nieznaną im

świat. Świat, który często przeżywają, a nie rozumieją. W rozpędzonym świecie wskazywanie głębokich filmów z przesłaniem filozoficznym, książek, w których pod czernią liter kryje się dużo głębszy przekaz, jest wyzwaniem i zadaniem nauczyciela filozofii. W internetowym świecie Facebooka, gdzie często publikowane są memy zawierające przesłania filozoficzne, warto zwrócić uwagę młodego człowieka, że mimo zmiany formy treść pozostaje niezmienna.

ZAKOŃCZENIE

Pomimo zachodzących w edukacji przemian, w szkole często brakuje możliwości wyrażania swoich opinii, zadawania pytań i prowadzenia dyskusji. Uczniowie odczuwają ten brak dotkliwie. Ma on również wpływ na jakość edukacji i przygotowania młodych ludzi do samodzielnego myślenia. Do bycia kreatywnymi i samodzielnymi. Zajęcia z filozofii są doskonałą okazją, by zrównoważyć ten brak. Rozmowy z uczniami, prowadzenie dyskusji, uczenie zasad debaty nie tylko wpływa na poziom percepcji i wykształcenia uczniów, lecz przede wszystkim poszerza horyzonty, buduje relacje i pokazuje, jak wielkie możliwości intelektualne drzemą w człowieku. Zajęcia z filozofii są dla nich swoistym „budzikim”. Właściwie przygotowani pedagodzy, otwarci na problemy i pytania wychowanków, niestawiający barier, lecz drogowskazy są konieczni dla rozwoju uczniów. Tacy pedagodzy są potrzebni na zajęciach filozoficznych. Czy filozofować z uczniami? TAK! Jak filozofować z uczniami? MAŁRZE!

Załącznik nr 1

Wyniki opracowanych ankiet

Ankieta prowadzona wśród uczniów była w pełni anonimowa. Przystąpiło do niej 70 uczniów. Uzyskane odpowiedzi opracowane zbiorowo przedstawiają się następująco:

Na pytanie pierwsze: „Czy chętnie uczestniczyłeś w zajęciach z filozofii?” twierdząco odpowiedziało 66 uczniów, co stanowi 94,5% ankietowanych. Czterech uczniów (5,5%) niechętnie uczestniczyło na zajęcia z filozofii.

Na pytanie „Czy po trzech latach uczestniczyłbyś dalej w zajęciach z filozofii, gdyby były one nieobowiązkowe?” 83% ankietowanych (58 osób) odpowiedziało twierdząco, 17% (12 osób) nie uczestniczyłoby w dalszych nieobowiązkowych zajęciach. Na py-

tanie o atrakcyjność, łatwość i przydatność zajęć odpowiedzi kształtowały się na następującym poziomie: zajęcia nieinteresujące – 0 respondentów; zainteresowały mnie niektóre tematy – 32 osoby (45,7%); zajęcia były interesujące – 38 osób (54,3%); treści były łatwe dla 49 uczniów (70%); przeciętnie trudne dla 21 osób (30%); trudne dla 0 zapytanych; jako przydatne zajęcia określiło 58 ankietowanych (82,85%); ani przydatne ani zbędne 10 osób (14,30%); zajęcia jako zbędne uznały 2 osoby (2,85%). Wiadomości z lekcji filozofii wykorzystywało na innych zajęciach 53 uczniów (75,7%), nie wykorzystywało 17 osób (24,3%). Dodatkowe rozmowy na tematy filozoficzne z rodzicami, nauczycielami bądź uczniami prowadziło 53 uczniów (75,7%); nie rozmawiało na tematy związane z zajęciami 17 osób (24,3%). Od nauczyciela filozofii uczniowie oczekują (można było zaznaczyć do trzech odpowiedzi):

- a) wysokiego poziomu wiedzy – 27 osób (38,6%),
- b) łatwości przekazu – 50 osób (71,4%),
- c) poczucia humoru – 50 osób (71,4%),
- d) dobrego wyglądu – 3 osoby (4,3%),
- e) stawiania wysokich wymagań – 10 osób (14,3%),
- f) stawiania dobrych ocen – 4 osoby (5,7%),
- g) wymagania dyscypliny na zajęciach – 30 osób (42,9%),
- h) otwartości na różne problemy – 36 osób (51,4%),
- i) innych odpowiedzi nie uzyskano.

Do udziału w zajęciach swoje koleżanki i kolegów zachęciłoby 60 uczniów (85,7%), nie zachęcałoby 10 osób (14,3%). Szczególnie istotne tematy poruszane na zajęciach to dla ankietowanych: wszystkie – 10 osób (14,3%); dotyczące postępowania człowieka – 63 osoby (90%); dotyczące celów człowieka, sensu życia i śmierci – 43 osoby (61,4%); życiorysy filozofów, historia filozofii – 40 osób (57,2%). Tematyka zajęć, którą uczniowie chcieliby poruszać na zajęciach z filozofii, dotyczy: wydarzeń i sytuacji bieżących, potrzeby chwili – 58 osób (82,85%); celu i sensu życia i śmierci – 36 osób (51,4%); problemów etyczno-moralnych – 20 osób (28,6%); filozofii jako podstawy teologii – 10 osób (14,3%). Jako zbędne na zajęciach filozofii uczniowie określili: tematy niezwiązane z życiem – 7 osób (10%); bio-

grafie i historię filozofii – 3 osoby (4,28%); nie znalazło tematów zbędnych – 60 osób (85,72%).

Załącznik nr 2

Wyniki wywiadu

Podczas wywiadu prowadzonego z dyrektorem, pedagogiem i nauczycielami oddziałów klas III na wyszczególnione poniżej pytania uzyskano następujące odpowiedzi:

1. Czy uważają Państwo, że zajęcia z filozofii są potrzebne w naszej szkole?

Zajęcia z filozofii poszerzają i uatrakcyjniają ofertę edukacyjną naszej szkoły. Stanowią realizację statutowej powinności kształcenia młodego człowieka w całej jego integralności, na wielu płaszczyznach. Pokazują dorobek myśli i kultury człowieka. Stanowią podstawy świadomego studium religii i pomoc w rozwijaniu zdolności poznawczych i samodzielnego myślenia wychowanków. Dają absolwentom naszej szkoły niewątpliwą atut w dalszej edukacji i na rynku pracy.

2. Czy uczniowie wykorzystują wiadomości zdobyte na lekcjach filozofii w czasie Państwa zajęć bądź kółek zainteresowań?

Na lekcjach historii, języka polskiego, religii, a nawet matematyki treści związane z historią filozofii, z postaciami wielkich filozofów – ich życiorysy i myśli poszerzają wiedzę i umiejętności uczniów. Ukazują spójność przekazywanej wiedzy i nauki w ogóle. Odwoływanie się do wiadomości filozoficznych czyni zajęcia bardziej atrakcyjnymi i łatwiejszymi. Natomiast powtarzanie niektórych treści sprzyja procesowi zapamiętywania i wykorzystywania posiadanej wiedzy. Szczególnie ważne jest wskazywanie lektur szkolnych jako źródeł refleksji filozoficznej (np. „Mały Książę”, „Oskar i pani Róża”).

3. Jakie inne tematy i problemy, poruszane w ramach zajęć z filozofii, byłyby, Państwa zdaniem, szczególnie pomocne w realizowanych przez Państwa lekcjach?

Istotne jest poruszanie tematów związanych z bieżącymi problemami uczniów, ojczyzny i świata. Ważnymi kwestiami są problemy etyczne i moralne dnia codziennego, których omawianie na zajęciach z filozofii może skutkować poprawą zachowania i wypracowaniem właściwych postaw moralnych i obywatelskich. Zapoznanie z historią filo-

zofii pozwala jednocześnie ukazać źródła europejskiej kultury i nauki.

4. Czy uczniowie poruszają na innych przedmiotach problemy filozoficzne? Jak się do nich odnoszą? Jakie to są problemy?

Uczniowie chętnie odwołują się do tematów dyskusji prowadzonych na zajęciach z filozofii. Znają ciekawostki, historie oraz życiorysy ludzi ważnych w dziejach świata, dzielą się nimi i chętnie prezentują wiedzę zdobytą na filozofii. Pozwala im to na głębsze zainteresowanie się tematem i uzyskiwanie wyższych ocen. Poruszają problemy wyborów, etyki życia i postaw moralnych. Omawiają treści lektur z większym zaangażowaniem w opisy zachowań i postaw bohaterów. Wykorzystują również elementy logicznego myślenia i wnioskowania na przedmiotach ścisłych.

5. Czy Państwa zdaniem zajęcia z filozofii rozwijają kreatywność i umiejętność myślenia wśród uczniów?

Zajęcia z filozofii pozwalają osobom chętnym poszerzyć swoje horyzonty właściwie na każdych innych zajęciach. Wzrasta kreatywność i poczucie własnej wartości, a umiejętność wiązania ze sobą faktów i wyciągania wniosków znacząco wpływa na podniesienie efektów kształcenia. Zajęcia z filozofii rozwijają kreatywność i umiejętność samodzielnego myślenia oraz rozwiązywania sytuacji problemowych.

6. Czy nauczanie filozofii pomaga w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych i wspomaga realizację Programu Wychowawczego i Programu Profilaktyki?

Uczniowie pod wpływem treści przekazywanych na filozofii chętniej i częściej zastanawiają się nad swoim postępowaniem i zachowaniem. Problemy etyczne i moralne poruszane w czasie dyskusji na zajęciach z filozofii mają wpływ na postrzeganie postaw własnych i innych ludzi. Uczniowie uczą się oceniać czyn, a nie człowieka. Starają się postępować w zgodzie z własnym sumieniem. Zdają sobie sprawę z wartości życia i zdrowia człowieka, z niepowtarzalności osoby ludzkiej i z konieczności pracy nad sobą, z wielopłaszczyznowości istoty ludzkiej i z konieczności jej integralnego rozwoju w zgodzie ze swoimi talentami i umiejętnościami. Wszystkie te aspekty wpisują się w podstawowe założenia Programu Wychowawczego i Programu Profilaktyki. W przy-

padku rozwiązywania sytuacji konfliktowych odwołanie się do wiadomości z filozofii daje pożądane efekty i jest łatwiejsze. Częstsze jest też rozwiązywanie sporów na drodze merytorycznej dyskusji, a nie argumentów siłowych.

Załącznik nr 3

Wnioski z ewaluacji

Uczniowie chętnie uczestniczą w zajęciach z filozofii oraz chcieliby, aby zajęcia były kontynuowane. Uważają zajęcia za atrakcyjne. Tematyka zajęć jest dla nich interesująca, treści stosunkowo łatwe do przyswojenia oraz przydatne w procesie kształcenia, a sam przedmiot polecany koleżankom i kolegom. Uczniowie chętnie rozmawiają między sobą, w rodzinach i z nauczycielami na tematy poruszane na zajęciach. Nauczyciele widzą korzyści płynące z realizacji zajęć z filozofii i uważają zajęcia za potrzebne i użyteczne. Treści nauczania są spójne, wykorzystywane na innych zajęciach edukacyjnych. Tematyka zajęć pozytywnie wpływa na relacje w szkole oraz umożliwia integralny rozwój młodego człowieka. Nauczyciel prowadzący zajęcia jest otwarty na bieżące problemy młodzieży i prowadzi zajęcia w sposób swobodny, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu merytorycznego.

REKOMENDACJE:

Warto byłoby: kontynuować zajęcia z filozofii, dostosowywać treści nauczania w celu skorelowania ich z podstawami programowymi innych przedmiotów, przeznaczyć jednostki lekcyjne na omawianie bieżących problemów uczniów, pogłębiać wiedzę i umiejętności interpersonalne nauczyciela.

Należałoby: pozostawić bieżący program nauczania filozofii, systematycznie przeprowadzać ewaluację programu nauczania, dbać o poszerzanie bazy pomocy dydaktycznych.

Marcin Czerwiński

Przypisy:

- ¹ Załącznik nr 1, Opracowanie ankiety uczniów do raportu ewaluacyjnego.

- ² Załącznik nr 2, *Opracowanie wywiadu z nauczycielami do raportu ewaluacyjnego*.
- ³ Załącznik nr 3, *Wnioski i rekomendacje z raportu ewaluacyjnego*.
- ⁴ A. Pobjewska, *Początek filozofii: postawy, motywacje, umiejętności*, [w:] *Filozofia edukacja interaktywna metody – środki – scenariusze*, s. 9, Wydawnictwo Stentor, Warszawa 2012.
- ⁵ Tamże, s. 10.
- ⁶ Tamże, s. 11.
- ⁷ H. Didusko, *Edukacja filozoficzna w gimnazjum – przewodnik metodyczny*, s. 20, Wydawnictwo Stentor, Warszawa 2006.

Bibliografia:

- Pobjewska A., *Początek filozofii: postawy, motywacje, umiejętności*, [w:] *Filozofia edukacja interaktywna metody – środki – scenariusze*, Wydawnictwo Stentor, Warszawa 2012.
- Didusko H., *Edukacja filozoficzna w gimnazjum – przewodnik metodyczny*, Wydawnictwo Stentor, Warszawa 2006.
- Czerwiński M., *Raport ewaluacji programu nauczania filozofii w Publicznym Gimnazjum SPSK im. św. Józefa w Częstochowie*, Placówka Doskonalenia Nauczycieli Pro Formatione, Warszawa 2014.

Martyna Toll

Szkoła Podstawowa nr 50 im. gen. W. Sikorskiego w Częstochowie

ŚWIĘTO KREATYWNOCI – MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KROPKI

W roku szkolnym 2018/2019 po raz pierwszy obchodziliśmy w Szkole Podstawowej nr 50 im. gen. W. Sikorskiego w Częstochowie Międzynarodowy Dzień Kropki – święto zabawy, znane na całym świecie.

Świętujemy Dzień Kropki

Pretekstem do zorganizowania wielkiej światowej akcji stała się mała dziewczynka Vashti, bohaterka książki Petera Reynoldsa pt. „Kropka”, która zupełnie nie wierzyła we własne możliwości. Dzięki malutkiej kropce i nauczycielce plastyki zmieniła zdanie o sobie i odkryła, że jednak coś potrafi. Dziewczynka nie tylko uwierzyła w siebie, ale tę wiarę w siebie przekazała innym. Pomogła spotkanemu na wystawie chłopcu odkryć swoje zdolności. Idea, którą przekazuje

książka, zainspirowała wielu pedagogów, nauczycieli, wychowawców, bibliotekarzy, którzy organizują wiele przedsięwzięć pomagających dzieciom na całym świecie. W naszej szkole także postanowiłyśmy przyłączyć się do obchodów Dnia Kropki, zachęcając w ten sposób naszych uczniów do odkrywania swoich zdolności i talentów, których być może jeszcze nie odkryli lub nie są ich świadomi.

Tworzymy prace plastyczne

SCENARIUSZ ZAJĘĆ EDUKACYJNO-PLASTYCZNYCH DLA KLAS I–III

CELE OGÓLNE:

- odkrywanie swoich mocnych stron i talentów,

- wzmocnienie poczucia własnej wartości,
- przekonanie uczniów o ich niepowtarzalnej wartości,
- zachęcanie do pozytywnego myślenia o sobie,
- wzbudzenie kreatywności,
- budzenie potrzeb natury estetycznej.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń:

- potrafi wskazać swoje mocne strony,
- przedstawia swoje zainteresowania,
- tłumaczy, że własne mocne strony można trenować,
- rozwija samoświadomość,
- rozbudza odwagę w działaniu i tworzeniu,
- doskonali umiejętność estetycznego wykonywania prac.

METODY:

- słowne: opowiadanie, rozmowa, praca z tekstem,
- oglądowe: pokaz, obserwacja,
- czynne: aktywizująca – praca w grupach, karty pracy.

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- grupowa,
- zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

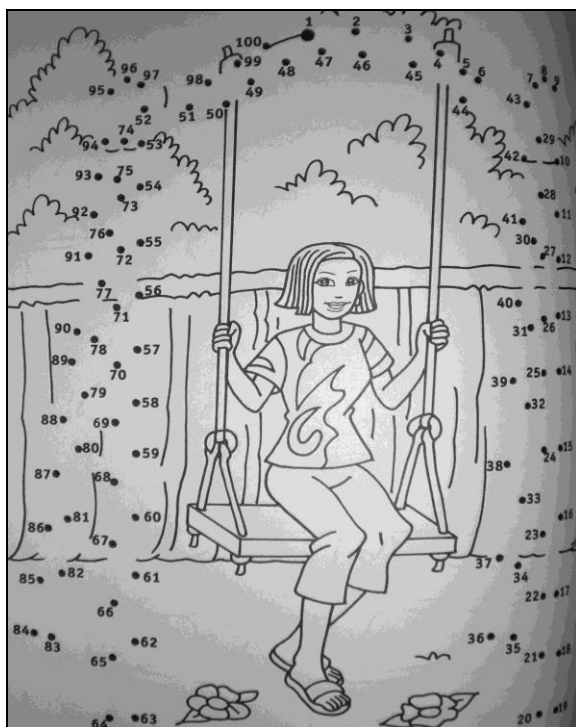
Książka P. Reynoldsa „Kropka”, duża kostka do gry, laptop, piosenka „Mam tę moc” z filmu W. Disneya „Kraina Lodu”, karty pracy, materiały plastyczne, papierowe kółka, hula-hop, plansza – „drzewo talentów”.

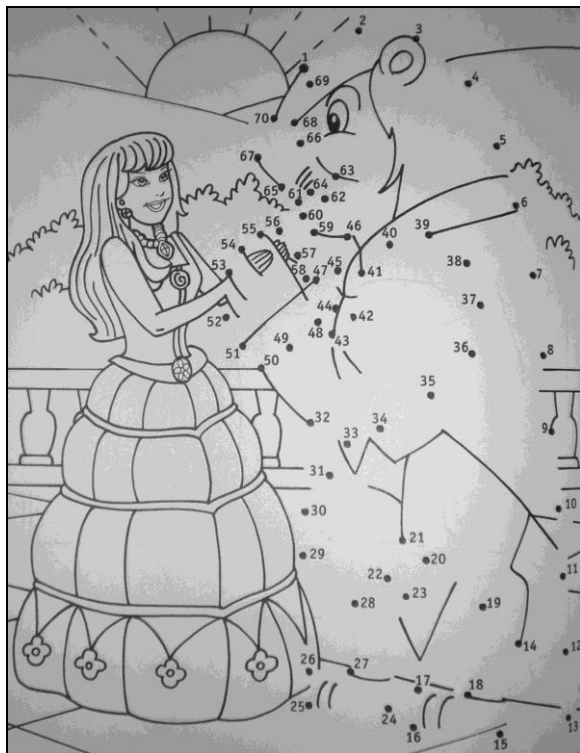

Drzewo talentów

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Część wstępna:
Wprowadzenie do tematu zajęć zabawą. Rzucanie kostek do gry i liczenie wyrzucanych kropek, za które otrzymuje się od wychowawcy papierowe kółeczka. Zwycięzcą zabawy jest osoba, która zbierze największą liczbę papierowych kółek.
2. Zapoznanie dzieci z treścią książki P. Reynoldsa „Kropka”. Rozmowa na temat treści opowiadania. Co już umiemy? – dzieci dzielą się wiedzą o umiejętnościach, które zauważyły u siebie lub swoich kolegów/koleżanek. Wychowawca prosi o wpisanie wybranej umiejętności na papierowe kółka, następnie umieszcza na gałęziach przygotowanego „drzewa talentów”.
3. Zabawa muzyczno-ruchowa z balonami przy piosence „Mam tę moc” z filmu „Kraina Lodu” W. Disneya.
4. Zabawa ruchowa – nalepianie koledze lub koleżance kropki połączone z mówieniem jej czegoś miłego.
5. „Obrazy zaklęte w kropkach”. Wykonanie karty pracy z podziałem na grupy – 3 karty pracy do wyboru. Łączenie kropek według podanych liczb w zakresie 100, 70 i 50, następnie uzupełnianie rysunku oraz kolorowanie.

6. Tworzenie „kropkowych obrazków”. Wylepianie plasteliną okrągłych papierowych talerzyków kuleczkami z plasteliną lub malowanie farbami – stemplowanie palcami maczanymi w farbie.

7. Zorganizowanie wystawy prac.

8. Podsumowanie zajęć.

Po zajęciach – zabawy dodatkowe dla chętnych dzieci: zabawy z hula-hop, szukanie kulistych kształtów w sali, układanki z kolorowych chrupek – dowolne ich łączenie.

KARTY PRACY:

Na zajęciach uczniowie poznali historię powstania Międzynarodowego Święta Kropki. Dzieci w skupieniu, z zaciekawieniem wysłuchały opowiadania, jak kropka zmieniła świat Vashti. Jej historia bardzo się dzieciom spodobała, chętnie się wypowiadały i dzieliły swoimi przemyśleniami i uwagami. Wspólnie doszliśmy do wniosku, że każdy z nas, dorośli czy dziecko ma jakieś zdolności, które są gdzieś w nas głęboko ukryte i tylko czekają, by ktoś pomógł nam je odkryć. Tak jak bohaterka książki szukaliśmy swoich umiejętności i talentów, które zapisywaliśmy na kropkach, a następnie przyczepialiśmy wokół „drzewa talentów” umocowanego na ściennej tablicy. Powstał kropkowy obraz według pomysłów dzieci. Miał on przypominać o naszych mocnych stronach i umacniać poczucie wartości wszystkich uczniów. Na zakończenie zajęć dzieci wykonały wiele pomysłowych, oryginalnych prac plastycznych, które można było podziwiać na wystawie.

Martyna Toll

Bibliografia:

Reynolds P., *Kropka*, Mamania, Warszawa 2017.
Od kropki do kropki, Grupa Wydawnicza Vemag, Warszawa 2014.

Netografia:

<http://www.edunews.pl>, [dostęp 5.05.2019].
<https://www.youtube.com/watch?v=QX8b3e-x434>, [dostęp 5.05.2019].

Beata Górecka-Grabara**Ewa Wójcikiewicz****Helena Ujma****Karolina Tyras****Urszula Zagrzewska****Justyna Klimczak**

Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Mstowie

WARSZTATY W GRUPACH ŚWIETLICOWYCH DO MUZYKI LEO ROJASA¹ – POZNAJEMY ŚWIAT, WYCISZAJĄC SIĘ INNOWACJA PEDAGOGICZNA

Inspiracją do opracowania innowacji pt. „Warsztaty w grupach świetlicowych do muzyki Leo Rojasa – poznajemy świat, wyciszając się” stały się refleksje wychowawców świetlicy na temat zachowań dzieci w radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi podczas zajęć, a przez to budowania prawidłowych relacji oraz przestrzegania zasad obowiązujących w szkole i świetlicy szkolnej. Ponadto, obserwacja funkcjonowania uczniów w grupie mieszanej uświadomiła nam, jak duża jest skala problemu w radzeniu sobie w sferze społecznej i emocjonalnej.

Współczesna szkoła, obok funkcji edukacyjnej, pełni bardzo ważną rolę wychowawczą. To tutaj uczniowie spędzają znaczną część czasu. Przeżywają sukcesy i niepowodzenia. Zdobывают wiedzę, ale poznają także siebie, uczą się budować pozytywne relacje z innymi ludźmi. Umiejętność bycia z drugim człowiekiem ma znaczący wpływ na to, w jaki sposób dziecko postrzega i ocenia siebie, jak kształtują się jego kontakty z rówieśnikami, ale i dorosłymi. Dzięki pozytywnym doświadczeniom zdobywanym w szkole, w domu, w grupie rówieśniczej dzieci zaspokajają swoje najważniejsze potrzeby: bycia akceptowanym, lubianym, kochanym, potrzebnym. Mogą czuć się ważne i przynależące do grup. Zdobывают wiedzę na temat własnych możliwości, mocnych stron, wyciszają swoje emocje. Zajęcia w grupie umożliwiają im wzajemne poznawanie siebie, świata, jego historii, uczą szacunku do innych, pomagają nakreślać cele, do których mogą dążyć. Uczniowie stają się bardziej otwarci na siebie, dostrzegają i rozumieją własne emocje i emocje innych. Zaplanowane działania w dużym stopniu modelują właściwe wzorce funkcjonowania w społeczeństwie. Dzieci dowiadują się, w jaki sposób skutecznie się komunikować, a co się z tym wiąże, jak skutecznie rozwiązywać konflikty. Ważnym elementem jest przybliżenie wiedzy o emocjach. Dzieci często mają trudność z przeżywaniem i okazywaniem emocji. W codziennym życiu uczucia są niedoceniane. Nawet w bliskim otoczeniu dziecka częste okazywanie uczuć jest kłopotliwe. Dla prawidłowego rozwoju dziecka bardzo ważnym jest, aby zrozumiało ono, że przeżywanie emocji jest naturalną odpowiedzią na to, co nas spotyka. W rozwijaniu uważności na swoje emocje będzie pomagała muzyka Leo Rojasa.

Rozumienie siebie, innych, budowanie prawidłowych relacji, otrzymywanie wsparcia i akceptacji powoduje, że wzrasta poczucie własnej wartości. Tworzenie pozytywnej samooceny, samoakceptacji jest bardzo ważnym elementem kształtowania się silnej osobowości. Tylko wtedy, gdy młody człowiek jest przekonany o swojej sile, mądrości i wartości, gotów jest stawiać opór naciskom ze strony grupy rówieśniczej i unikać zagrożeń związanych z uzależnieniami i innymi zachowaniami ryzykownymi. Zajęcia, których celem jest budowanie pozytywnej samooceny oraz wyciszenie trudnych emocji, umożliwią dzieciom doświadczenie tego, że są wyjątkowe, lubiane przez innych, że mają wiele mocnych stron i talentów. Ponieważ szkoła jest miejscem, gdzie spotykają się różne charaktery, osobowości, temperamenty i zainteresowania, uważamy, że rozumienie i akceptacja tych różnic pozwoli dzieciom kształtować prawidłowe relacje. Osoby wzrastające w atmosferze spokoju i wzajemnego zrozu-

mienia, nie będą odczuwały lęku przed nowymi sytuacjami, będą miały odwagę pokonywać problemy i lepiej poradzać sobie z sytuacjami trudnymi. Ponieważ pojawiające się trudności i konflikty są naturalnym elementem kontaktów międzyludzkich, dzieci powinny uczyć się radzenia sobie z nimi, a nie postrzegać je jako coś złego i niepożądanego. Proponowane zajęcia dają uczniom okazję do zastanowienia się nad codziennymi nawykami. Ważne jest, aby zrozumieli, że są oni w znacznym stopniu odpowiedzialni za własne samopoczucie, dobre wykorzystanie wolnego czasu, rozwijanie własnych uzdolnień.

Realizacja programu innowacji „Warsztaty w grupach świetlicowych do muzyki Leo Rojasa – wyciszając się, poznajemy świat” stwarza możliwość wspólnego zdobywania doświadczeń, poznawania siebie i innych. Pozwala zbliżyć się do siebie i nawiązać pozytywne relacje, poznać inną kulturę, wyciszyć się, poznać samego siebie, odbudować poczucie własnej wartości.

Mamy nadzieję, że wprowadzone przez nas metody, techniki, własne pomysły na interpretację muzyki Leo Rojasa oraz własnoręcznie przygotowane pomoce posłużą do wyciszenia grupy.

ZAŁOŻENIA OGÓLNE:

Wprowadzanie innowacji zostało poprzedzone diagnozą funkcjonowania uczniów naszej szkoły w świetlicy szkolnej (zał. nr 1). Innowacja zawiera zagadnienia z zakresu wiedzy o umiejętności rozpoznawania trudnych emocji i stanów związanych z życiem szkolnym (uczniowie często kłócą się, biją, wykazują brak koncentracji podczas zajęć świetlicowych, są zmęczeni po zajęciach dydaktycznych).

Zaprezentowana innowacja została opracowana jako jeden z elementów programu wychowawczo-profilaktycznego. Wszystkie działania są w całości przygotowane przez osoby prowadzące.

Uczestnikami programu jest losowo wybrana grupa 15 uczniów z klas I–VI. Zajęcia są prowadzone przez dwóch nauczycieli (w blokach tematycznych).

FORMA ZAJĘĆ:

nieobowiązkowe zajęcia warsztatowe w świetlicowej grupie mieszanej – 2 razy w tygodniu.

CELE GŁÓWNE:

- kształtowanie osobowości dziecka,
- wspieranie rozwoju dziecka.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- pogłębianie wiedzy o sobie i innych,
- poznanie cech, których posiadanie jest warunkiem utrzymania dobrego kontaktu z innymi,
- budowanie pozytywnego obrazu siebie i świata,
- uświadamianie sobie mocnych stron i korzyści, jakie płyną z wysokiej samooceny,
- umiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami, np. lękiem, złością, strachem itp.,
- rozpoznanie, jakie reakcje organizmu towarzyszą uczuciom i jaki jest związek uczuć z zachowaniem,
- usprawnianie umiejętności radzenia sobie w nowych sytuacjach,
- poznanie sposobów wyrażania złości, które są akceptowane społecznie,
- uświadomienie sobie, w jaki sposób zachowanie wpływa na postawy i zachowania grupy,
- poznanie, czym jest zdrowy styl życia, umiejętność aktywnego spędzania wolnego czasu,
- kształtowanie postawy asertywności,
- wyciszenie emocji, relaksacja.

METODY PRACY:

- krąg uczuć,
- rysunki,
- dyskusja,
- burza mózgów,

- opowiadania,
- gry i zabawy,
- praca w małych grupach,
- taniec,
- śpiew,
- ćwiczenia mimiczne,
- aerobik,
- techniki naśladowcze,
- kalambury,
- drama.

TREŚCI PROGRAMU:

- rozpoznawanie własnych stanów emocjonalnych,
- postrzeganie samego siebie,
- uczestnictwo w grupie,
- dbanie o własne samopoczucie – czas spędzony bez hałasu, krzyków, pisków.

TEMATYKA BLOKÓW:

- Blok I – Muzyka Leo Rojasa z elementami wokalnno-tanecznymi,
- Blok II – Muzyka Leo Rojasa z elementami plastyki, metod relaksacyjnych, wyciszających,
- Blok III – Muzyka Leo Rojasa – zapoznanie z historią i geografą Ameryki Środkowej.

WYKAZ TEMATYKI SPOTKAŃ Z UCZNIAMI W POSZCZEGÓLNYCH BLOKACH**Blok I**

Lp.	Temat spotkania	Cele	Sposób realizacji
1.	Bawimy się ruchem i muzyką	• umiejętność poruszania się w rytm słuchanej muzyki • relaksowanie się poprzez naprzemienne napinanie i rozluźnianie mięśni • doskonalenie umiejętności współdziałania	zabawy przy muzyce, ćwiczenia ruchowe
2.	W krainie tańca	• rozwijanie koordynacji i sprawności ruchowej • ukazanie pozytywnego wpływu ruchu na samopoczucie • rozwijanie poczucia rytmu	nauka układu tanecznego, zabawy rytmiczne
3.	Mowa ciała – wyrażamy radość!	• ukierunkowanie na reakcje płynące z ciała • kształtowanie umiejętności wyrażania pozytywnych emocji poprzez ruch • wdrażanie do swobodnej ekspresji emocji	ćwiczenia mimiczne, ćwiczenia ruchowe, pogadanka
4.	W rytmie zumbi – ćwicz i tańcz!	• kształtowanie sprawności kondycyjnej i wytrzymałości • rozwijanie koordynacji i sprawności ruchowej • rozwijanie płynności i estetyki ruchu	zumba, zabawy taneczne, układ taneczny
5.	Step aerobik – ćwiczenia z muzyką	• stymulowanie układu krążenia i oddychania • kształtowanie sprawności kondycyjnej i wytrzymałości • rozwijanie koordynacji i sprawności ruchowej	aerobik, ćwiczenia ruchowe z wykorzystaniem mat i stepów

6.	Indiański śpiew	• rozwijanie wrażliwości i wyobraźni muzycznej • rozwijanie umiejętności rozróżniania barwy dźwięków • rozwijanie poczucia rytmu • stwarzanie miłej i radosnej atmosfery	śpiew z lekkim wystukiwaniem rytmu o kolana, zabawa muzyczno-rytmiczna
7.	Głęboki oddech	• wyciszenie i rozluźnienie • stymulowanie układu krążenia i oddychania • rozwijanie umiejętności uspokojenia się i bycia „tu i teraz”	techniki relaksacyjne
8.	Wspólne muzykowanie – tworzymy własne instrumenty	• doskonalenie umiejętności współdziałania • rozwijanie poczucia rytmu • uwrażliwianie na różne elementy muzyki	zabawy rytmiczne z muzyką, stworzenie własnych grzechotek
9.	Fitness – kształtujemy poczucie harmonijnego rozwoju swojego ciała przy muzyce	• rozwijanie zdolności koordynacyjnych • dostosowanie ruchu do muzyki • czerpanie radości z własnego ruchu • kształtowanie estetyki i piękna ruchu	rozgrzewka, choreografia, techniki wykonywania podstawowych kroków
10.	Magia muzyki a odgłosy przyrody	• wzbogacanie wiedzy o przyrodzie • budzenie wrażliwości na naturalne piękno	muzyka relaksacyjna i naturalne odgłosy przyrody przy muzyce Leo Rojasa, zabawa ruchowa w las i zwierzęta, taniec z szarfami, zagadki dźwiękonaśladowcze

Blok II

Lp.	Temat spotkania	Cele	Sposób realizacji
1.	Życie w Andach – drama	• kształtowanie umiejętności wyciszania się po dniu spędzonym na nauce szkolnej • zapoznanie dzieci z zabawami dzieci Indian z Ekwadoru • poszanowanie wszystkich nacji	ćwiczenia relaksacyjne, pogadanka dotycząca tolerancji, realizowanie indiańskich zabaw
2.	Cisza też mówi	• kształtowanie umiejętności rozróżniania dźwięków spokojnych, drażniących itd. • zapoznanie uczniów z cechami charakterystycznymi ciszy i korzyści płynących z przebywania w niej • uzmysłowienie dzieciom zasady, że hałas niszczy zdrowie	ćwiczenia relaksacyjne, pogadanka dotycząca tematu „Jaki wpływ na nasze zdrowie ma hałas?”, zabawy muzyczne na rozróżnianie kontrastujących dźwięków, zabawa w ciszę

3.	Piękne jest życie na łonie natury	- kształtowanie potrzeby przebywania na świeżym powietrzu - zapoznanie z metodami spędzania wolnego czasu przez Indian ekwadorskich - uwrażliwianie na bezpieczne korzystanie z uciech na świeżym powietrzu	pogadanka i dyskusja, zabawy na świeżym powietrzu
4.	Wesołe ścieżki	- kształtowanie poczucia estetyki na co dzień (strój, wykonywanie prac plastycznych, prowadzenie zeszytów przedmiotowych itd.) - zapoznanie z życiem codziennym Indian (dbałość o higienę, zdrowie, przygotowywanie posiłków, strój itd.) - uwrażliwianie na problemy innych ludzi, rozwijanie chęci pomocy innym	pogadanka, tworzenie indiańskich strojów, makijażu i budowanie wigwamów, zabawa w nadawanie indiańskich imion
5.	Dzień z Pocahontas	- kształtowanie chęci poznawania świata związanego z przygodami Pocahontas - zapoznanie z wpływem Europejczyków na życie Indian - poszanowanie obcych kultur	projekcja bajki pt. „Pocahontas”, dyskusja o tolerancji, słuchanie muzyki indiańskiej i europejskiej
6.	Czy warto się relaksować? – ćwiczenia i zabawy relaksacyjne	- ochrona układu nerwowego – wprowadzenie w stan odpoczynku, odprężenia - rozwijanie wyobraźni - wzmacnianie koncentracji uwagi - umiejętne wprowadzenie w stan odprężenia	ćwiczenia i zabawy relaksacyjne, nauka piosenki
7.	Bawimy się wesoło przy muzyce	- umiejętne poruszanie się w rytm słuchanej muzyki - relaksowanie się poprzez naprzemienne napinanie i rozluźnianie mięśni - doskonalenie umiejętności współdziałania	ćwiczenia relaksacyjne wg Jacobsona, wykonanie pracy plastycznej
8.	Być jak ptak	- uczenie się, jak się uspokoić i zachować ciszę - rozwijanie wyobraźni - skupianie uwagi - odprężenie	wizualizacja, przedstawienie emocji ruchem ciała
9.	Rytm wokół nas	- rozumienie pojęcia rytmu w muzyce i plastyce - umiejętność zagrania prostych przebiegów rytmicznych na wybranych instrumentach perkusyjnych - poznanie techniki gry na wymienionych instrumentach - umiejętność posługiwania się stemplem	gra na instrumentach perkusyjnych, tworzenie rytmów
10.	Budujemy fletnię Pana	- rozwijanie wyobraźni - nauka współpracy w grupie - skupianie uwagi - relaksowanie się poprzez słuchanie muzyki przy pracy	wykonanie instrumentu z przyniesionych materiałów, słuchanie muzyki relaksacyjnej, muzykowanie na instrumentach

Blok III

Lp.	Temat zajęć	Cele	Sposób realizacji
1.	Od bieguna do bieguna – środowisko przyrodnicze Ameryki	- opisanie przebiegu granicy między Ameryką Północną a Południową - analizowanie znaczenia Kanału Panamskiego - omawianie położenia geograficznego Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wykazanie wpływu rzeźby terenu na klimat Ameryki	ćwiczenia i rebusy geograficzne, ćwiczenia relaksacyjne, zabawy z mapą
2.	Strefy klimatyczno-roślinne Ameryki	scharakteryzowanie strefy klimatyczno-roślinnej Ameryki Północnej i Południowej na podstawie map tematycznych i klimatogramów	ćwiczenia i rebusy geograficzne, wykorzystanie elementów metody „escape room”: analiza klimatogramów, puzzle, segregowanie, dopasowywanie, praca z mapą, ćwiczenia relaksacyjne
3.	Flora i fauna Ameryki	umiejętność wymienienia gatunków roślin i zwierząt charakterystycznych dla danego obszaru	rozpoznawanie różnych gatunków roślin i zwierząt (prace z fotografiami), zgadywanki, wykorzystanie elementów metody „escape room”: kody, szyfr „czokolada”, wykorzystanie aplikacji Kahoot itp.
4.	Mozaika społeczna Ameryki	- wyjaśnienie znaczenia terminów: „emigracja”, „imigracja”, „saldo migracji” - podanie nazwy mieszanych odmian człowieka zamieszkujących Amerykę - analizowanie kierunków migracji ludności do Ameryki - wyjaśnienie wpływu migracji na zróżnicowanie kulturowe i etniczne ludności Ameryki - obliczanie salda migracji - wykazanie zróżnicowania ludności Ameryki - wyróżnienie głównych cech i przyczyn zróżnicowania kulturowego i etnicznego Ameryki Północnej i Południowej - analizowanie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności w Ameryce Północnej i Południowej	wykorzystanie elementów metody „escape room”: dopasowywanie, krzyżówka, segregowanie, podobieństwa i różnice, praca z mapą, ćwiczenia relaksacyjne

5.	Inkowie, Majowie, Aztekowie	opisanie cywilizacji Inków, Majów i Azteków	projekcja materiału ze strony (https://www.youtube.com/watch?v=rVBrBPKPqG0), zadania w oparciu o fotografię i ilustrację, podobieństwa i różnice, segregowanie, prace plastyczne
6.	Zielone płuca świata – Brazylia	- opisanie cech położenia geograficznego Brazylii - wykazanie portugalskich korzeni ludności Brazylii - analizowanie skutków gwałtownego wzrostu liczby ludności w wielkich miastach - wyjaśnienie przyczyn wysokiego poziomu urbanizacji w Brazylii - określenie cech rozwoju oraz problemów wielkich miast Brazylii - identyfikowanie konfliktu interesów pomiędzy ekologicznymi skutkami wylesiania Amazonii a jej gospodarczym wykorzystaniem	zaszyfrowanie celów zajęć (szyfr „czekolada”), praca z mapą, pogadanka, wykres przyczynowo-skutkowy (trudność dostosowana do wieku), puzzle na: jigsawplanet.com
7.	Peru – hiszpańskie czy indiańskie? Projekcja archiwalnego programu „Pieprz i wanilia”	- opisanie cech położenia geograficznego Peru - wykazanie korzeni ludności peruwiańskiej - znajomość najpopularniejszych zabytków Peru	zaszyfrowany temat zajęć (szyfr „gaderypoluki”), pogadanka, projekcja programu „Pieprz i wanilia”, podsumowanie (quiz na www.kahoot.it)
8.	Szamańskie obrzędy i zwyczaje	- poznanie szamańskich zwyczajów - charakteryzowanie życia narodu indiańskiego - dostrzeganie różnic i podobieństw w życiu naszym i Indian	zabawa w różnice i podobieństwa, pogadanka, zabawy w zwyczaje indiańskie, słuchanie indiańskiej muzyki, nauka piosenki
9.	Peruwiańskie krajobrazy	poznanie charakterystyki indiańskich krajobrazów	uzupełnianie kart pracy, krainy geograficzne Peru (zdjęcia, ilustracje), dopasowywanie, puzzle na: www.jigsawplanet.com

10.	Historycznie o Indianach	• poznanie charakterystyki indiańskiego narodu • zapoznanie z ważnymi postaciami	pogadanka, ćwiczenia na spostrzegawczość, zabawa w „Jaka to melodia?” – rozpoznawanie indiańskich dźwięków
-----	--------------------------	---	--

PRZEWIDYWANE EFEKTY:

Po udziale w programie innowacji „Warsztaty w grupach świetlicowych do muzyki Leo Rojas – poznajemy świat, wyciszając się” uczeń:

- lepiej rozumie siebie, ma większe poczucie własnej wartości,
- lepiej buduje relacje rówieśnicze,
- potrafi skutecznie komunikować się z innymi,
- nabywa i utrzuca pozytywne wzorce zachowania (współpraca, zdrowa rywalizacja),
- radzi sobie z naciskiem otoczenia,
- zdobywa wiedzę o pozytywnych wymiarach zdrowego życia,
- posiada chęć poznawania świata,
- rozpoznaje własne emocje,
- dostrzega potrzebę własnego rozwoju.

EWALUACJA ZAJĘĆ I OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW:

Celem ewaluacji będzie zdiagnozowanie sukcesów i niepowodzeń programu, poinformowanie rady pedagogicznej i zainteresowanych rodziców o wynikach programu.

Badanie efektywności założonych celów w innowacji odbędzie się poprzez:

- obserwację uczestników programu,
- wywiad z wychowawcami świetlicy,
- ankiety dla uczestników programu.

Narzędzia ewaluacji:

- Karty obserwacji uczestników zajęć,
- Ankieta końcowa dla uczestników programu (klasy III–VI),
- Arkusz oceny programu dla prowadzących,
- Kwestionariusz wywiadu dla wychowawców świetlicy.

Beata Górecka-Grabara
Ewa Wójcikiewicz
Helena Ujma
Karolina Tyras
Urszula Zagrzewska
Justyna Klimczak

Przypisy:

- ¹ Leo Rojas (ur. 1984) jest ekwadorskim muzykiem, który wygrał niemiecką edycję programu „Mam talent”. Wykonuje piękne utwory m.in. na fletni Pana, utrzymane w rdzennej tradycji jego przodków, Indian, www.zyciorysy.info/leo-rojas/, [dostęp 16.05.2019].

Barbara Kosta

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

Anna Janosik

I Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Z. Herberta

Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Częstochowie

VI POWIATOWY KONKURS JĘZYKA FRANCUSKIEGO „VIVE LA FRANCE”, CZYLI JĘZYKOWE POTYCZKI

Język francuski do końca XX wieku był drugim, po angielskim, najczęściej studiowanym i nauczany językiem obcym, zaś z początkiem nadejścia XXI wieku został wyparty przez język hiszpański i obecnie jest trzecim językiem na świecie pod względem popularności. Używa go codziennie około 300 milionów ludzi, co stawia go w pierwszej piątce najpopularniejszych języków świata. Znajomość języka francuskiego przydaje się w wielkich koncernach. Amerykańskie przedsiębiorstwa branży informatycznej, takie jak Hewlett-Packard Company (HP), International Business Machines Corporation (IBM) czy Microsoft Corporation z oddziałami w Warszawie, Katowicach, Poznaniu, Wrocławiu, Łodzi i Krakowie oraz Credit Suisse – szwajcarski bank z siedzibą w Warszawie i Wrocławiu poszukują kandydatów władających biegle językiem innym niż angielski czy niemiecki. Większość z nas nawet nie zdaje sobie sprawy z tego, że na co dzień korzysta z usług firm „rodem znanad Sekwany”.

W Częstochowie, mimo że język francuski nauczany jest w niewielu szkołach podstawowych, nauczyciele romaniści potrafią zachęcić podopiecznych do jego efektywnej nauki oraz zgłębiania tajników kultury Francji, co potwierdza coroczny Powiatowy Konkurs Języka Francuskiego „Vive la France”, adresowany do uczniów szkół podstawowych z Częstochowy oraz powiatów: często-

chowskiego, myszkowskiego, kłobuckiego i lublinieckiego. 31 maja 2019 r. odbyła się już VI edycja konkursu, do której przystąpiło 26 uczestników. Gospodarzem konkursu jest od kilku lat I Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Zbigniewa Herberta Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Częstochowie, współorganizatorem – Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, a patronat medialny po raz kolejny objął „Częstochowski Biuletyn Oświatowy” wydawany przez RODN „WOM” w Częstochowie.

Uczestnicy podczas zmagani konkursowych

Organizatorzy, mając na celu nie tylko promocję języka francuskiego, lecz także wzbogacenie wiedzy o cywilizacji francuskojęzycznej, przygotowali dla uczestników test pisemny złożony z 4 części (leksyka i gramatyka, rozumienie tekstu czytanego, krótka wypowiedź pisemna oraz quiz cywilizacyjny).

Danuta Zatyka, dyrektor I Społecznego Liceum Ogólnokształcącego serdecznie powitała zgromadzonych gości i jako gospodarz dokonała uroczystego otwarcia imprezy. Tym razem potyczki z językiem francuskim dotyczyły życia codziennego Francuzów. Młodzież musiała wykazać się znajomością słownictwa związanego z zakupami, sklepami, jedzeniem, posiłkami, ubraniami, środkami transportu oraz formami spędzania czasu wolnego.

Prace konkursowe uczestników sprawdziła komisja w składzie: Barbara Kosta, nauczyciel-konsultant RODN „WOM” w Częstochowie oraz nauczyciele języka francuskiego częstochowskich szkół: Anna Janosik, Agata Kamińska, Jolanta Brzezińska-Rwidan i Patrycja Czarnecka-Jaskóła. Czas oczekiwania na ogłoszenie wyników wypełniły atrakcje przygotowane przez uczniów I Społecznego Liceum Ogólnokształcącego pod okiem nauczycielki Anny Janosik: słodki poczęstunek oraz interaktywny turniej wiedzy o Francji, wzbogacony ciekawostkami cywilizacyjno-językowymi. Każdy uczestnik zabawy udzielał odpowiedzi na własnym telefonie, a statystyki były na bieżąco wyświetlane na tablicy multimedialnej. Ten moment współzawodnictwa dał uczniom możliwość sprawdzenia i uzupełnienia swoich wiadomości, a nauczycielom uświadomił, jakie korzyści płyną z nowoczesnych technologii w procesie edukacji: przyspieszają proces nauki języka, uruchamiają dodatkowe pokłady motywacji, angażują wszystkich uczniów oraz stanowią atrakcyjną przeciwwagę dla tradycyjnych lekcji. Tym bardziej, że nauczyciele romanisti dysponują bogatą gamą narzędzi multimedialnych, takich jak np. strona internetowa francuskiej stacji TV5 Monde, która jest nieocenionym źródłem materiałów dydaktycznych, czy różnorodne aplikacje do nauki języków (Kahoot, Quizizz, Busuu) lub tworzenia materiałów dydaktycznych jak np. LearningApps.

Po interaktywnym quizie z udziałem uczniów i nauczycieli nastąpiło uroczyste rozdanie nagród. Renata Lipniewska, wicedyrektor ds. bibliotek pedagogicznych RODN „WOM” w Częstochowie oraz Danuta Zatyka pogratulowały wszystkim konkursowiczom, wręczając im dyplomy uczestnictwa i życząc dalszych sukcesów, natomiast laureaci zostali uhonorowani dyplomami uznania oraz nagrodami rzeczowymi i książkowymi.

Danuta Zatyka – dyrektor I SLO w Częstochowie, Renata Lipniewska – wicedyrektor RODN „WOM” w Częstochowie, Anna Janosik – nauczyciel języka francuskiego w I SLO w Częstochowie, Barbara Kosta – nauczyciel-konsultant RODN „WOM” w Częstochowie

Laureatka I miejsca – Aleksandra Majchrowska przyjmuje gratulacje z rąk Anny Janosik

Laureatka II miejsca – Agnieszka Prudło

Zdobywczynią I miejsca i triumfatorką konkursu została Aleksandra Majchrowska ze Szkoły Podstawowej nr 41 im. Jana Matejki w Częstochowie (nauczyciel języka francuskiego – Agata Kamińska). II miejsce wywalczyła Agnieszka Prudło ze Szkoły Podstawowej nr 41 im. Jana Matejki w Częstochowie (nauczyciel języka francuskiego – Agata Kamińska), a III miejsce przyznano

Ewie Simińskiej ze Społecznej Szkoły Podstawowej im. Zbigniewa Herberta Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Częstochowie (nauczyciel języka francuskiego – Anna Janosik).

Wyróżnienia powędrowały do Natalii Maszkowskiej ze Szkoły Podstawowej nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej-Curie w Częstochowie i Ilony Maciąg ze Szkoły Podstawowej nr 50 im. gen. Władysława Sikorskiego w Częstochowie.

Wyniki konkursu potwierdziły, że nawet największe zawilości języka francuskiego

można opanować w stopniu bardzo dobrym już na II etapie edukacyjnym.

Jako organizatorki konkursu składamy zwycięzcom serdeczne gratulacje, nauczycielom – podziękowania za czas poświęcony na przygotowanie uczniów i życzymy wszystkim kolejnych sukcesów w dalszej przygodzie z językiem francuskim, zapraszając do udziału w przyszłorocznej VII edycji konkursu „Vive la France”.

Fot. W. Janosik

**Barbara Kosta
Anna Janosik**

Dorota Liberda

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

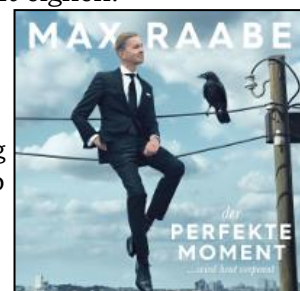
METHODISCH-DIDAKTISCHE ANREGUNGEN FÜR DEN EINSATZ VON MUSIKVIDEOS IM DAF-UNTERRICHT ZUR FÖRDERUNG DER PRODUKTIVEN UND REZEPTIVEN SPRACHFERTIGKEITEN

Durch Einsatz von Musikvideos in einem Fremdsprachenunterricht gibt es viele Anlässe, durch unterschiedliche Sinnes- oder Wahrnehmungskanäle Wissen aufzunehmen und zu verarbeiten. Es gibt viele Vorteile davon. So kann man produktive und rezeptive Sprachfertigkeiten erfolgreich fördern. Die Lernenden schauen sich Videos an und üben gleichzeitig das Hör-Seh-Verstehen. Da wird ein authentisches Lehrmaterial eingesetzt und die Lehrenden können dann im Unterricht verschiedene Übungen anbieten, um die Lernenden zum Lernen motivieren und in diesem konkreten Fall Interesse an der Fremdsprache zu wecken. Die Motivation ist einer der Faktoren, die sich besonders stark auf den Lernerfolg auswirken. Es ist sehr wichtig, einen Fremdsprachenunterricht so zu gestalten, um möglicherweise alle Sprachfertigkeiten zu trainieren. Nachstehend werden einige Übungen anhand des Liedes von Max Raabe¹ „Der perfekte Moment ... wird heut' verpennt“² aufgelistet. Der Text ist nicht besonders kompliziert, die Musik kann in eine gute Atmosphäre bringen, das Lied ist im DaF-Unterricht für den A2 einsetzbar. Da werden einige Aktivitäten angeboten, die sich gut für die Zeit vor/nach dem Hören sowie während des Hörens im Unterricht eignen.

I. VOR DEM HÖREN

ÜBUNG 1

Man kann Vorwissen der Lernenden aktivieren und Hörerwartung aufbauen, u.a. durch Präsentation von einem Foto aus Videoclip oder Beschreibung des Covers des Albums³ von Max Raabe.

Als Einstieg ins Thema notieren die Lernenden die Begriffe aus dem Wortigel heraus:

ÜBUNG 2

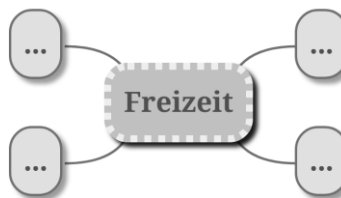
Was ist Freizeit für dich? Notiere die Begriffe heraus.

Die Lernenden können auch selbst eine Mind-Map zum Thema *Freizeit/Urlaub* entwerfen:

ÜBUNG 3

Was ist Freizeit für dich?

II. BEI ERSTEM SEHEN (OHNE TON)

Die Lernenden lösen eine Beobachtungsaufgabe und markieren in einer Wortliste Wörter, die nicht im Video vorkommen (s. Übung 4) oder beantworten die Fragen (s. Übung 5):

ÜBUNG 4

Was siehst du nicht?

- Autos - Badeanzug - Blume - Lampe - Computer - Zeitung - Handy - Tafel - Hund - Schokolade - Katze - Löffel - Liegestuhl - Sonnenbrille - Koffer - Schere - Gitarre - Mantel -

ÜBUNG 5

Wie ist der Mann angezogen? Wie sieht er aus? Was macht er? Wähle eine richtige Antwort.

1. Er ist blond/schwarz.
2. Er liegt draußen/zu Hause.
3. Er trägt einen weißen/schwarzen/dunkelblauen Anzug.
4. Er hat ein weißes/schwarzes Hemd an.
5. Seine Schuhe sind rot/schwarz/dunkelblau.
6. Er hat keine Socken/Seine Socken sind gestreift.

III. WÄHREND DES HÖRENS

Die Lernenden erhalten Textzeilen in Schnipseln, hören den Text aufmerksam zu und rekonstruieren den Text des Liedes (s. Übung 6). Die Lehrenden können auch einige Wörter gezielt aus dem Text löschen. Während des Hörens füllen die Lernenden die Lücken aus (s. Übung 6). Dann kann man sich mit dem Inhalt auseinandersetzen. Abschließend kann das Lied evtl. gemeinsam gesungen werden.

ÜBUNG 6

Textpuzzle:

Hier ist der Refrain. Der Text ist durcheinander geraten. Ordne ihn.

<i>Ich dreh' mich nochmal um</i>	<i>(ANFANG)</i>
<i>Augen auf und wieder zu</i>	
<i>Dann deck' ich mich zu</i>	
<i>Ich hab' alles, was ich brauch'</i>	
<i>Ich dreh' mich noch mal um</i>	
<i>Ich wüsst' auch nicht wozu</i>	
<i>Heut' steh' ich nicht auf</i>	
<i>Weil ich das gern' tu'</i>	

ÜBUNG 7*LÜCKENTEXT: Höre das komplette Lied und ergänze die fehlenden Begriffe.***Finger – Haus – Kühlschrank – liege – nichts – passieren – Sonne – telefonieren – Wolken****1. Strophe***Heut' mach' ich gar**Keinen krumm**Ich bleib' zu und hier einfach nur so rum**.....**Wird nicht**Das, was ich tu'**..... auf und wieder zu**Mir geht's gut, wo ich bin**Die scheint, ziehen**Der perfekte Moment wird heut' verpennt***– besorgen – Daten – draußen – frei – Sinn – Stecker – träge –****2. Strophe***..... raus, keine**Die Welt bleibt und muss warten**Was ich heut' kann**Fang ich nicht an**Darin liegt ein tiefer**Dass ich heut' so bin**Es bleibt dabei**Ich mach' heut'***IV. NACH DEM HÖREN**

Es gibt viele Anregungen zu verschiedenen Diskussionen. Die Lernenden können zum Thema/Lied oder zum Sänger recherchieren. In dieser Phase gibt es auch viele Schreib- und Sprechkanäle. Die Lernenden können auch ihre eigene Meinung (s. Übung 8 oder in Form von Facebook-Eintrag) vorbereiten. Je nach Niveau der Lernenden können sie z.B. E-Mail an

den Sänger schreiben, Umfrage zum Lied entwerfen und durchführen, neue Strophen schreiben, ein Poster für ein Konzert vorbereiten usw.. Sie können auch ein Quiz zum Thema des Liedes oder zum Sänger schreiben oder eine Wortschatzübung (ein Kreuzworträtsel oder eine Zuordnungsübung) machen.

ÜBUNG 8

Wie findest du das Video? Markiere die Begriffe.

unterhaltsam – passt (nicht) gut zum Text – witzig – passt (nicht) gut zur Musik – monoton – altmodisch – unverständlich – gut montiert – schnell geschnitten – traurig – romantisch – glücklich – lustig – depressiv – das ist ein Ohrwurm – poetisch – die Musik eignet sich zum Tanzen – schrecklich – bereitet mir Kopfschmerzen –

Nach dem Hören können die Lernenden auch verschiedene Fragen (z.B. *Wonach würdest du gerne den Sänger fragen?*) beantworten.

Dieser Artikel hat es zum Ziel, die Lehrenden zum Einsatz von Musikvideos in einem Fremdsprachenunterricht zu inspirieren. Das nimmt schon viel Zeit in Anspruch, aber der Aufwand lohnt sich. Mit diesem authentischen Lehrmaterial können alle Sprachfertigkeiten entwickelt und geübt werden. Sonst haben die Songs eine hohe Motivationskraft. Die Lernenden werden besser zum Lernen motiviert und das ist schon ein großer Lernerfolg. Viel Spaß daran!

* * *

ANHANG 1

Textvorlage:

Max Raabe „Der perfekte Moment ... wird heut' verpennt“

Refrain: Ich dreh' mich nochmal um Dann deck' ich mich zu Heut' steh' ich nicht auf Ich wüsst' auch nicht wozu Ich dreh' mich noch mal um Weil ich das gern' tu' Ich hab' alles, was ich brauch' Augen auf und wieder zu	 Bild: https://www.palast-orchester.de/de/galerie , letztens am 11. Juli 2019
---	--

1. Strophe

Heut' mach' ich gar nichts
Keinen Finger krumm
Ich bleib' zu Haus' und liege hier einfach nur so rum
Telefonieren
Wird nicht passieren
Das, was ich tu'
Kühlschrank auf und wieder zu
Mir geht's gut, wo ich bin
Die Sonne scheint, Wolken ziehen
Der perfekte Moment wird heut' verpennt

Refrain:

2. Strophe

Stecker raus, keine Daten
Die Welt bleibt draußen und muss warten
Was ich heut' besorgen kann
Fang ich nicht an

Darin liegt ein tiefer Sinn
 Dass ich heut' so träge bin
 Es bleibt dabei
 Ich mach' heut' frei

Refrain:

Heut' mach' ich gar nichts
 Keinen Finger krumm
 Ich bleib' zu Haus'
 Und liege hier einfach nur so rum

Dorota Liberda**Przypisy:**

- ¹ Ein deutscher Sänger und Mitbegründer sowie Leiter des Palast Orchesters in Berlin [Quelle: www.wikipedia.de], [dostęp 15.03.2019].
- ² Textvorlage: siehe Anhang 1, [dostęp 15.03.2019].
- ³ Bild: <https://www.palast-orchester.de/de/galerie>, [dostęp 15.03.2019].

Bibliografia:

Ballweg S., *DLL 02, Wie lernt man die Fremdsprache Deutsch? Buch mit DVD (DLL – Deutsch Lehren Lernen, Fort- und Weiterbildungsreihe des Goethe-Instituts), München 2013.*
 Baur R., *Die Berücksichtigung verschiedener Lerntypen im Fremdsprachenunterricht [in:] S. Ehlers, (Hrsg.), Lerntheorie – Tätigkeitstheorie – Fremdsprachenunterricht, München 1995.*

Marta Lipska

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

HOW TO DEVELOP LANGUAGE SKILLS WITH THE HELP OF ENGLISH LITERATURE

The article presents how teachers of English can develop students' listening and reading comprehension skills with the use of English literature, its adaptations and derivatives, both authentic and created for learners of English. To make students familiar with the plot of well-known novels or plays, teachers can create reading or listening comprehension tasks or just use ready-made ones. This way students will not only practice their comprehension skills but also get to know about popular literary works. The following exemplary tasks have been created on the basis of one of Shakespeare's tragedies, 'Romeo and Juliet', which is a must to know for learners of English. It is also crucial that students have contact with real-life materials, so one of the tasks is based on a fragment of an American television talk and comedy show.

Romeo and Juliet

Task 1: Use a dictionary (e.g. Diki.pl) and match the words 1–13 with their definitions A–M.

1. Feuding (adj.)	A. A fruit garden
2. A feud = a vendetta	B. To listen secretly to someone's private conversation
3. A friar	C. To become friendly again after a quarrel
4. A duel	D. Wearing something (e.g. a mask) to hide your true appearance
5. A dagger	E. A play with an unhappy ending (e.g. in a theatre)
6. To sneak	F. To injure someone with a knife

7. In disguise	G. A formal fight between 2 people in the past with the use of swords or guns
8. An orchard	H. Quarrelling, fighting and hostile activities
9. To reconcile	I. Brother (a priest)
10. A tragedy	J. A short sharp knife that was used as a weapon in the past
11. To stab	K. To get somewhere secretly
12. To eavesdrop	L. An argument existing for a long time between two families/ clans/groups, that causes a lot of hostility or violence.
13. Star-crossed	M. Unlucky (about lovers)

Task 2: Read the summary of 'Romeo and Juliet'. Are the following statements true or false?

1. Romeo and Juliet is a tragic love story where two teenagers have a crush on each other and commit suicide.	True/False
2. Their love lasts for a couple of days.	True/False
3. Romeo was eavesdropping Juliet on her balcony.	True/False
4. They decided to get married after knowing each other for only one night.	True/False
5. Romeo must leave Verona because he betrayed his family and spent the night with Julia.	True/False
6. Romeo stabs himself with his dagger.	True/False
7. Julia stabs herself with her dagger.	True/False

Romeo and Juliet

'Romeo and Juliet' is a tragedy written by a famous English playwright William Shakespeare. The play, written in the 16th century, belongs to a tradition of tragic romances. The action is set in Verona, Italy, and spans a period of four to six days¹.

The story is about a couple of young star-crossed lovers that come from two feuding families in that city: the Montagues and the Capulets. The families hate each other so much that they are constantly fighting in duels and on the streets of Verona.

Romeo Montague and Juliet Capulet fall in love at a party in Julia's house, where Romeo sneaks into the ball in disguise. When they realise that they come from rival families, they face a moral dilemma: loyalty to family or loyalty to love. To make things worse, Juliet's parents have already arranged her marriage to Count Paris. Straight after the party Romeo sneaks into the Capulet orchard to see Juliet. She is standing on her balcony talking to herself about her love to Romeo, without realising he is listening (the famous balcony scene). He steps out of his hiding and says he loves her, too. The next day they marry in secret with the help of Friar Laurence, who hopes to reconcile the feuding families through their children's union. Unfortunately, before their wedding night Romeo kills Juliet's cousin in a fight and gets banished from Verona. But before he leaves the city, he spends the night with his newly-wed wife. In the early morning he goes to Mantua. He can't return to Verona or he will be put to death.

Juliet's parents decide she must marry Count Paris. Her parents do not know she is already married. She refuses in the beginning, but later agrees because she plans to fake her death and escape to be with Romeo forever. On the night before the wedding with Count Paris, she drinks a sleeping potion that will make her seem like she's dead. When she is laid in the family tomb, Friar Laurence is to write Romeo about the plan so that Romeo will take her away to Mantua after she wakes up. But the message about Juliet's fake death doesn't reach Romeo and he is sure she has really died. He decides to kill himself in line next to Juliet. He opens her tomb, kisses Julia, drinks his poison and dies lying next to her. When Juliet finally wakes up, she discovers that Romeo is dead and then kills herself with his dagger.

Horried by their children's deaths, the Montagues and the Capulets are reconciled and agree to end their violent feud.

Task 3: In groups, describe the picture².

Task 4: You're going to watch a funny soundtrack to 'Romeo and Juliet' recorded by a popular comedian James Corden for his TV programme called 'Late Late Show'. Together with a British actress, Emily Blunt, they summarise the story of the two star-crossed lovers in a compilation of 14 popular songs³. Guess and match the events from the play with the corresponding song lyrics (fragments). Then watch the soundtrack and check if you guessed right. Which fact about their death was changed in the soundtrack?
<https://www.youtube.com/watch?v=H1obijnKoIQ>

1. There's a masquerade ball.	A. Everybody was Kung-fu fighting, those kicks were fast as lightning. And in fact it was a little bit frightening. They fought with expert timing ⁴ .
2. Romeo and Juliet have a crush on each other.	B. You know parents are the same, no matter time nor place. They don't understand that us kids are going to make some mistakes. So to you, all the kids all across the land, there's no need to argue, parents just don't understand ⁵ .
3. The balcony scene.	C. I can't live if living is without you ⁶ .
4. There's another street fight between the two families.	D. I wanna dance with somebody, (...), with somebody who loves me ⁷ .
5. Juliet's parents will never accept her love to a Montague.	E. With the taste of your lips I'm on a ride, you're toxic, I'm slipping under, with a taste of a poison paradise, I'm addicted to you, don't you know that you're toxic ⁸ ?
6. Juliet doesn't want to obey her parents.	F. When I see your face, there's not a thing that I would change, 'cause girl you're amazing just the way you are ⁹ .
7. Juliet drinks a sleeping potion.	G. Can I have your daughter for the rest of my life? Say yes, say yes, 'cause I need to know now. Why you gotta be so rude? Don't you know I'm human, too? Why you gotta be so rude? I'm gonna marry her anyway ¹⁰ !
8. Juliet wakes up in the tomb.	H. Love hurts, love scars, love wounds and marks, oh, love hurts ¹¹ .
9. Juliet commits suicide.	I. Hello! Is it me you're looking for? I can see it in your eyes, I can see it in your smile... ¹²
10. Romeo is in despair when he finds Juliet dead.	J. I get knocked down but I get up again, you're never gonna keep me down ¹³ .

At home, students may do some short writing assignments (on the basis of Romeo and Juliet's tragic story) or they can enter a group discussion at the end of the lesson on the following topics:

1. Do hiding things and being too emotional benefit you?
2. When Romeo and Juliet meet, they can think of nothing else. They refuse to obey their parents, ignore the long-lasting feud between the families, ready to do anything to be with each other. Are teens today any different?

A print-friendly version of these activities is available at the website of RODN 'WOM' in Częstochowa: go to <https://www.womczest.edu.pl/new/zasoby-edukacyjne/jezyki-obce/jezyk-angielski/>, click 'Teaching resources – primary school (grades 7-8) and secondary school'. You will find the answer key at the very end of this article.

Teachers who prefer ready-made resources have a wide range of choices. For instance, they can use listening comprehension activities about Romeo and Juliet prepared by BBC: <http://learnenglishteens.britishcouncil.org/uk-now/literature-uk/shakespeare-romeo-and-juliet>. They will find a short video summary with two types of comprehension tasks: reordering and multiple choice. Next, students may discuss the choices made by a couple of teenagers in love, Romeo and Juliet, and all the consequences.

There is also an article or a plot summary of 'Romeo and Juliet' prepared and recorded by Anne Muir and Nick Page at <https://spotlightenglish.com/listen/romeo-and-juliet>. This page called Spotlight, made for learners of English, includes scripts, audios and videos for individual education purposes. The audio and video programmes are easier to understand because of slower listening speed, shorter sentences and simpler words than in 'normal' broadcasting. Teachers can create a listening comprehension exercise, like a gapfill, based on the transcript attached. Students can play the audio straight from the site or download it for free. They may also write comments and post them under the article.

Another interesting activity may be reading an exclusive tabloid report titled 'Double Teen Death Horror', written in an attractive way to young people, available at http://www.bbc.co.uk/drama/shakespeare/60secondshakespeare/themes_romeojuliet.shtml. There is also a range of Shakespeare resources produced by the Teaching English site at <http://www.teachingenglish.org.uk/resources/secondary/uk-culture/shakespeare>. For students who like audiobooks, there is a 45-minute audiobook available free of charge on YouTube, translated into current English and recorded with the British accent: <https://www.youtube.com/watch?v=aUNHKbbvQHE>.

All in all, teachers of English have been equipped with so many Internet resources, authentic or created for learners of English, that they can easily develop both students' comprehension skills and their knowledge of English literature.

Answer key:

Task 1:

1. Feuding (adj.)	H
2. A feud = a vendetta	L
3. A friar	I
4. A duel	G
5. A dagger	J
6. To sneak	K
7. In disguise	D
8. An orchard	A
9. To reconcile	C
10. A tragedy	E
11. To stab	F
12. To eavesdrop	B
13. Star-crossed	M

Task 2:

1. Romeo and Juliet is a tragic love story where two teenagers have a crush for/on each other and commit suicide.	True
2. Their love lasts for a couple of days.	True
3. Romeo eavesdrops Juliet on her balcony.	True
4. They decide to get married after knowing each other for only one night.	True
5. Romeo must leave Verona because he's betrayed his family and spent the night with Julia.	False (he killed Juliet's cousin)
6. Romeo stabs himself with his dagger.	False (drinks poison)
7. Julia stabs herself with her dagger.	False (with Romeo's dagger)

Task 4:

1. There's a masquerade ball	D
2. Romeo and Juliet have a crush on each other	F
3. The balcony scene	I
4. There's another street fight between the two families.	A
5. Juliet's parents will never accept her love to a Montague	G
6. Juliet doesn't want to obey her parents.	B
7. Juliet drinks a sleeping potion.	E
8. Juliet wakes up in the tomb.	J
9. Juliet commits suicide.	
10. Romeo is in despair when he finds Juliet dead	H

Which fact about their death was changed in the soundtrack? (In the clip, Juliet drinks poison and Shakespeare's Juliet stabs herself with Romeo's dagger).

Marta Lipska

Przypisy:

- 1 Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Romeo_and_Juliet#Themes_and_motifs, [dostęp 16.07.2019].
- 2 Graphics from Public Domain, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Romeo_and_Juliet_by_Frank_Dicksee_\(cropped\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Romeo_and_Juliet_by_Frank_Dicksee_(cropped).jpg), [dostęp 16.07.2019].
- 3 Corden James and Blunt Emily, „Soundtrack to Romeo and Juliet”, <https://www.youtube.com/watch?v=H1obijnKoiQ>, [dostęp 16.07.2019].
- 4 Douglas Carl, „Kung Fu Fighting”, <https://genius.com/artists/Carl-douglas>, [dostęp 16.07.2019].
- 5 „Parents Just Don't Understand”, DJ Jazzy Jeff & the Fresh Prince, [dostęp 16.07.2019].
- 6 „Without You” is a song written by Pete Ham and Tom Evans, [dostęp 16.07.2019].
- 7 Houston Whitney, „I Wanna Dance with Somebody (Who Loves Me)”, <https://genius.com/artists/Whitney-houston>, [dostęp 16.07.2019].
- 8 „Toxic”, Britney Spears, [dostęp 16.07.2019].
- 9 Mars Bruno, „Just the Way You Are”, <https://genius.com/artists/Bruno-mars>, [dostęp 16.07.2019].
- 10 Rude, „MAGIC!”, <https://genius.com/artists/Magic>, [dostęp 16.07.2019].
- 11 Love Hurts Nazareth, [dostęp 16.07.2019].
- 12 Richie Lionel, „Hello”, <https://genius.com/artists/Lionel-richie>, [dostęp 16.07.2019].
- 13 „Tubthumping”, Chumbawamba, [dostęp 16.07.2019].

Netografia:

BBC, „Double Teen Death Horror”, http://www.bbc.co.uk/drama/shakespeare/60secondshakespeare/themes_romeojuliet.shtml, [dostęp 16.07.2019].
 British Council, „Shakespeare – Romeo and Juliet”, <http://learnenglishteens.britishcouncil.org/uk-now/literature-uk/shakespeare-romeo-and-juliet>, [dostęp 16.07.2019].

British Council/BBC, resources on Shakespeare, <http://www.teachingenglish.org.uk/resources/secondary/uk-culture/shakespeare>, [dostęp 16.07.2019].

Learn English Through Story/Romeo and Juliet/William Shakespeare Audiobook, <https://www.youtube.com/watch?v=aUNHKbbvQHE>, [dostęp 16.07.2019].

MyEnglishPages.com, „Romeo and Juliet – Short Summary”, https://www.myenglishpages.com/site_php_files/reading-romeo-and-juliet-summary.php, [dostęp 16.07.2019].

Muir Anne and Nick Page, „Romeo and Juliet”, <https://spotlightenglish.com/listen/romeo-and-juliet>, [dostęp 16.07.2019].

Video SparkNotes: Shakespeare's Romeo and Juliet summary, <https://www.youtube.com/watch?v=dRrvQ1vZxcg>, [dostęp 16.07.2019].

Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Romeo_and_Juliet#Themes_and_motifs, [dostęp 16.07.2019].

Ewelina Makowska

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

IMPOSSIBLE N'EST PAS FRANÇAIS¹

« **I**mpossible n'est pas français » – cette expression est attribuée à Napoléon qui aurait répondu ainsi à l'un de ses généraux l'informant de l'impossibilité de tenir un territoire². Depuis, elle a été réutilisée par de nombreux écrivains (entre autres Maurice Barrès ou Frédéric Passy) et est devenue un proverbe connu. Et comme le « proverbe ne peut mentir »³, je vous invite à travailler les proverbes et les dictons avec vos élèves.

Pourquoi utiliser les proverbes en classe de FLE ? Premièrement, je pense que c'est une bonne idée parce que c'est amusant et cela change de cours ordinaires. Deuxièmement, les proverbes de pays différents expriment un certain bon sens commun appelé aussi « sagesse populaire »⁴ et nous pouvons y retrouver les mêmes idées ce qui rend le travail sur ces expressions plus facile et adapté même au niveau débutant. Troisièmement, les proverbes comme les expressions figées ou l'humour constituent un défi pour nos apprenants et, une fois acquis, ils sont preuve de la bonne connaissance de la langue.

Les proverbes sont un peu comme les fables : en général, ils sont faciles, expriment une vérité universelle et contiennent une morale⁵. Ils ne sont pas attribués à un auteur, contrairement à la citation⁶.

Le travail sur les proverbes peut être gratifiant à cause de leur caractéristique : ils peuvent être amusants (exemple « il ne faut pas pousser mémé dans les orties »⁷), parfois ils se contredisent (« la fortune sourit aux audacieux » et « la fortune vient en dormant »), ils peuvent être banals ou plus raffinés. Bref, nous pouvons trouver des proverbes très variés et proposer des activités ludiques et attrayantes à nos élèves.

Sur le site de Wiktionary, vous allez trouver les listes toutes faites des proverbes en français⁸ ou en polonais⁹ avec leurs explications. Vous allez même trouver une liste de faux proverbes¹⁰ inventés par les écrivains ou les comiques. Il ne vous reste que d'en profiter !

Voici trois exercices basés sur les proverbes et destinés aux élèves de niveaux différents. La première activité peut être proposée déjà aux apprenants polonophones débutants. J'ai choisi les proverbes dont les équivalents polonais sont très semblables à ceux-ci français et le vocabulaire est relativement simple. Le deuxième exercice peut être travaillé par les apprenants de niveau A2. Dans la troisième activité, j'encourage les élèves de niveau B1 à retrouver les proverbes corrects. Finalement, dans le dernier exercice, je voudrais inviter les élèves de niveau B1-B2 à être créatifs et inventifs. Mais surtout à bien s'amuser !

A c t i v i t é s

Ex. 1 : Associez le proverbe polonais à son équivalent français.

1. Jaki ojciec, taki syn.	a) Il n'y a pas de fumée sans feu.
2. Chcieć to móc.	b) L'amour est aveugle.
3. Miłość jest ślepa.	c) L'argent n'a pas d'odeur.
4. Czas to pieniądz.	d) L'homme est un loup pour l'homme.
5. Człowiek człowiekowi wilkiem.	e) Le temps, c'est de l'argent.
6. Pieniądze nie śmierdzą.	f) Tel père, tel fils.
7. Nie ma dymu bez ognia.	g) Vouloir, c'est pouvoir.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

Ex. 2 : Complétez les proverbes français avec les mots suivants. Puis, associe chaque proverbe à son équivalent en polonais.

Rome / chiens / bonheur / Tout / appétit / chats / absents

1. L' __ vient en mangeant.	a) Wszystko dobre, co się dobrze kończy.
2. L'argent ne fait pas le __ .	b) Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu.
3. La nuit, tous les __ sont gris.	c) Apetyt rośnie w miarę jedzenia.
4. Les __ aboient, la caravane passe.	d) Psy szczekają, a karawana idzie dalej.
5. Les __ ont toujours tort.	e) Nieobecni nie mają racji.
6. Tous les chemins mènent à __.	f) Pieniądze szczęścia nie dają.
7. __ est bien qui finit bien.	g) Nocą wszystkie koty są szare.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

Ex. 3 : Dans chaque proverbe un mot a été remplacé. Corrigez-les et retrouvez les proverbes originaux.

- A chien donné, on ne regarde pas la denture.
.....
- Comme on fait son canapé, on se couche.
.....
- Ce qui ne tue pas rend plus sot.
.....
- Il faut battre le fer quand il est mou.
.....
- Il faut se méfier de l'eau qui coule.
.....
- Il vaut mieux prévenir que sortir.
.....
- L'enfer est pavé de bonnes émotions.
.....

Ex. 4 : A vous de créer de nouveaux proverbes en changeant des mots. Vous pouvez vous inspirer des proverbes ci-dessous ou en choisir d'autres. N'hésitez pas à employer le dictionnaire des rimes¹¹.

Quelques exemples :

Mariage pluvieux, mariage heureux.	→	Mariage plus vieux, mariage heureux.
C'est l'occasion qui fait le larron.	→	C'est l'occasion qui fait le paresseux.
Chien qui aboie ne mord pas.	→	Chien qui n'a pas de dents ne mord pas.

Voici des proverbes dont vous pouvez vous inspirer :

- Abondance de biens ne nuit pas.
- Au royaume des aveugles, les borgnes sont rois.
- Il faut que jeunesse se passe.
- Il ne faut pas remettre au lendemain ce qu'on peut faire le jour même.
- L'avenir appartient à ceux qui se lèvent tôt.
- L'habit ne fait pas le moine.

7. L'homme propose et Dieu dispose.
8. L'œil du maître engraisse le cheval.
9. La parole est d'argent et le silence est d'or.
10. Les cordonniers sont toujours les plus mal chaussés.

C o r r i g é

Ex. 1 : Associez le proverbe polonais à son équivalent français.

1f, 2g, 3b, 4e, 5d, 6c, 7a

Ex. 2 : Complétez les proverbes français avec les mots suivants. Puis, associe chaque proverbe à son équivalent en polonais.

1. L' *appétit* vient en mangeant.
2. L'argent ne fait pas le *bonheur*.
3. La nuit, tous les *chats* sont gris.
4. Les *chiens* aboient, la caravane passe.
5. Les *absents* ont toujours tort.
6. Tous les chemins mènent à *Rome*.
7. *Tout* est bien qui finit bien.

1c, 2f, 3g, 4d, 5e, 6b

Ex. 3 : Dans chaque proverbe un mot a été remplacé. Corrigez-les et retrouvez les proverbes originaux.

1. A *cheval* donné, on ne regarde pas la denture.
2. Comme on fait son *lit*, on se couche.
3. Ce qui ne tue pas rend plus *fort*.
4. Il faut battre le fer quand il est *chaud*.
5. Il faut se méfier de l'eau qui *dort*.
6. Il vaut mieux prévenir que *guérir*.
7. L'enfer est pavé de bonnes *intentions*.

Ex. 4 : A vous de créer de nouveaux proverbes en changeant des mots. Vous pouvez vous inspirer des proverbes ci-dessous ou en choisir d'autres. N'hésitez pas à employer le dictionnaire des rimes.

Réponses libres.

Ewelina Makowska

Przypisy:

- ¹ Proverbe français, source : https://fr.wiktionary.org/wiki/impossible_n%E2%80%99est_pas_fran%C3%A7ais, [dostęp 28.06.2019].
- ² idem.
- ³ Proverbe français, source : https://fr.wiktionary.org/wiki/proverbe_ne_peut_mentir, [dostęp 28.06.2019].
- ⁴ Ne dit-on pas en polonais que les proverbes c'est de la sagesse populaire ?
- ⁵ Source : <https://fr.wikipedia.org/wiki/Proverbe>, [dostęp 28.06.2019].
- ⁶ idem.
- ⁷ Source : https://fr.wiktionary.org/wiki/il_ne_faut_pas_pousser_m%C3%A9m%C3%A9_dans_les_orties, [dostęp 28.06.2019].
- ⁸ Source : https://fr.wiktionary.org/wiki/Annexe:Liste_de_proverbes_fran%C3%A7ais, [dostęp 28.06.2019].
- ⁹ Source : https://pl.wiktionary.org/wiki/Kategoria:Polskie_przys%C5%82owia, [dostęp 28.06.2019].
- ¹⁰ Source : https://fr.wikipedia.org/wiki/Liste_de_faux_proverbes, [dostęp 28.06.2019].
- ¹¹ Source : <https://www.dicodesrimes.com/>, [dostęp 28.06.2019].

Urszula Mielczarek

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

KONFERENCJA „TUTORING SZKOLNY – JAK WYCHOWAĆ CZŁOWIEKA MĄDREGO?”

9 kwietnia 2019 r. w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie w ramach projektu „Akademia Wychowawcy” odbyła się konferencja „Tutoring szkolny – jak wychować człowieka mądrego?”.

Była ona poświęcona efektom implementacji tutoringu szkolnego w szkołach ogólnodostępnych – podsumowaniu ogólnopolskiego projektu „Wychować człowieka mądrego”. W konferencji uczestniczyli nauczyciele wszystkich typów szkół i placówek oświatowych, wychowawcy klas, specjaliści szkolni, tutorzy szkolni.

Wydarzenie, we współpracy z Instytutem Tutoringu Szkolnego we Wrocławiu i Autorskim Liceum Artystycznym i Akademickim ALA w Częstochowie, przygotowała i prowadziła Urszula Mielczarek, nauczyciel-konsultant Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, która nawiązując do tematu, przedstawiła ogólne zasady organizacji i działania pracy tutorskiej.

Urszula Mielczarek

Metoda tutoringu szkolnego rozwinęła się w publicznych szkołach w Polsce w ponad 400 placówkach do 2018 r. Stanowi efektywne wsparcie dla pracy wychowawczej, edukacyjnej, opiekuńczej i z powodzeniem

może zastąpić wychowawstwo klasy. Wprowadzenie zindywidualizowanej ścieżki nauczania jako nowej formy pomocy dla uczniów wpisuje się w filozofię pracy tutorskiej, co podkreśliła prowadząca konferencję nawiązując do rozporządzenia MEN w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Podczas konferencji prelegenci podjęli następujące tematy:

Mariusz Budzyński, dyrektor merytoryczny Instytutu Tutoringu Szkolnego, członek rady programowej, autor koncepcji szkół eksperymentalnych ALA, twórca koncepcji szkolnego tutoringu wychowawczego i rozwojowego w wystąpieniu pt. „Pedagogika dialogu. Istota tutoringu w pracy szkolnej” omówił istotę pracy tutorskiej.

Mariusz Budzyński

Tutoring szkolny to forma pracy pedagogicznej realizowana w bezpośrednim i indywidualnym kontakcie z uczniem, ze szczególnym uwzględnieniem: godności ucznia i wychowawcy – wypływającej z faktu ich człowieczeństwa, inter- i intra-akcyjności procesu wychowawczego, transgresyjności – nieustannego przekraczania ograniczeń. Prele-

gent nawiązując do tytułu projektu „Wychować człowieka mądrego” („Homo prudens tutus est” – człowiek mądry jest bezpieczny), powiedział, że ta zasada powinna obowiązywać nauczycieli. Nauczyciel ma postępować tak, aby jego działania przyczyniały się do wychowania człowieka mądrego, co możemy osiągnąć poprzez dialog, który realizuje się w „spotkaniu” – pełnym szacunku, autentyczności, zaangażowania, skierowanym na rozwiązania. Relacja tutora z podopiecznym staje się bazą rozwoju ucznia oraz nauczyciela. Pełniąc funkcję nauczyciela, trzeba patrzeć na to, co się dzieje w duszy człowieka, który źle postępuje, wysilić wszystkie swoje umiejętności, żeby mu pomóc, przy czym należy to uczynić tak delikatnie, aby on tego nie zauważył, aby nie czuł potrzeby dziękowania.

Dorota Wojciechowska, dyrektor, członek rady programowej ITS przedstawiła działalność i osiągnięcia szkoły w prelekcji pt. „Tutoring szkolny w doświadczeniach ALA – Autorskiego Liceum Artystycznego i Akademickiego w Częstochowie”. Powiedziała, że tutoring przywrócił głęboko pedagogiczny i humanistyczny sens oraz wymiar pracy nauczycieli i uczniów.

Dorota Wojciechowska

Głównym celem tutoringu jest dostrzeżenie talentu i rozwinięcie potencjału podopiecznego w procesie zindywidualizowanej edukacji, nakierowanej na integralny rozwój obejmujący: wiedzę, umiejętności i postawy. Proces ten prowadzi tutor w ramach indywidualnych spotkań w atmosferze zaufania i dialogu, który to jest głównym narzędziem tutoringu. W wyniku pracy tutorskiej uczeń zmienia wzory przekonań na własny temat.

Umie odpowiedzieć na pytania: Kim jestem? Ile jestem wart? Ile znaczę dla innych? Co potrafię? Jaki mam wpływ na rzeczywistość? Czy jest mi potrzebne wsparcie w procesie edukacyjnym?

Piotr Nita, dyrektor ITS, członek rady programowej, zaprezentował efekty wprowadzenia projektu w wystąpieniu pt. „Efekty implementacji tutoringu szkolnego w szkołach ogólnodostępnych – podsumowanie ogólnopolskiego projektu *Wychować człowieka mądrego*”. Omówił stopień realizacji celów projektu i badań ewaluacyjnych. Badania wskazały na skuteczność tutoringu we wzmacnianiu kompetencji społecznych i emocjonalnych uczniów, poczucia ich bezpieczeństwa, własnej wartości i możliwości oraz realizację życiowych celów.

Piotr Nita

Badania wykazały, że metoda tutoringu, tworząc spersonalizowane relacje pomiędzy podopiecznym i tutorem, jest czynnikiem chroniącym ucznia przed podejmowaniem ryzykownych zachowań oraz fundamentem działalności profilaktycznej szkoły. Tutoring sprzyja samodzielności i odpowiedzialności podopiecznego dzięki autentycznej uważności na drugiego człowieka oraz postawie dialogu. Tutoring zmienia podejście nauczycieli do uczniów, jest doskonałym narzędziem pracy z uczniami, budowania dialogu i koncentracji na uczniu. Efekty pracy tutorskiej pozytywnie ocenili rodzice, uczniowie oraz nauczyciele.

Urszula Mielczarek

Elżbieta Straszak

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

ESCAPE ROOM W SALI SZKOLNEJ

W ostatnich latach popularną formą spędzania czasu, zarówno wśród młodzieży, jak i dorosłych stały się escape roomy, czyli pokoje pełne tajemnic, rebusów, różnych rekwizytów, przeważnie zamykane na czas zabawy, której istotą jest prawidłowe rozwiązanie wszystkich zagadek w ustalonym czasie w celu zrealizowania głównego zadania, czyli odnalezienia klucza, dającego możliwość opuszczenia pokoju.

Według internetowego Słownika Poprawnej Polszczyzny escape room: „to rodzaj gry polegającej na tym, że gracze zamykani są w pomieszczeniu, z którego muszą się wydostać w określonym z góry czasie po rozwiązaniu powiązanych ze sobą zagadek lub zadań manualnych; grę tę obserwuje mistrz gry, z którym można się kontaktować w celu uzyskania podpowiedzi, czasem wewnątrz oprócz graczy znajdują się aktorzy, którzy wchodzą w interakcję z graczami; każdy escape room ma swoją tematykę (np. kryminalną, przygodową, podróżniczą itp.)”¹.

Pokoje tajemnic są przeznaczone przede wszystkim dla grup przyjaciół lub rodziny, ale mogą stać się integracją pracowników w zakładzie pracy. W wielu domach zagadek są też pokoje przeznaczone dla młodszych, np. dzieci i młodzieży².

Czy można wykorzystać escape room do pracy z uczniami, zwłaszcza gdy mamy do dyspozycji tylko 45 minut? Z własnych obserwacji i doświadczeń mogę powiedzieć, że tak i warto to zrobić. Przede wszystkim można zastosować pokój tajemnic na lekcji powtórzeniowej albo gdy chcemy przekazać uczniom nowe treści w dość niekonwencjonalny sposób. W drugim przypadku wskazówki do zdobycia klucza powinny zawierać dobrze przygotowany materiał informacyjny, z którym uczniowie zapoznają się w czasie przebywania w pokoju zagadek. Możemy też escape room przygotować na dni otwarte szkoły lub połączyć go z obchodami jakiegoś święta lub rocznicy. Pokój tajemnic mogą przygotować nie tylko nauczyciele humaniści, ale też nauczyciele przedmiotów matematyczno-przyrodniczych. Zastanówmy się zatem, w jaki sposób można zaadaptować salę lekcyjną na pokój zagadek, w taki sposób, aby pomieścić w nim wszystko, co potrzebne. Tym bardziej, że klasyczny escape room zawsze składa się z co najmniej dwóch pomieszczeń, a są i takie, które mają po 4–5 pokoi.

Pokój tajemnic musi być oparty na kilku prostych zasadach:

1. Dobrze przemyślana fabuła gry. Może być ona związana z postacią historyczną (tu możemy wykorzystać postacie, które Sejm uczynił patronami odpowiednich lat, np. Irena Sendlerowa, św. Jan Paweł II, hetman Stanisław Żółkiewski itp.), lekturą omawianą na języku polskim, wycinkiem wiedzy z nauk przyrodniczych lub dotyczyć wybranego działu matematyki.
2. Zaplanowanie i przygotowanie zagadek. Zagadki nie muszą opierać się na wiedzy uczniów, powinny natomiast wykorzystywać logiczne myślenie i być tak skonstruowane, że dopiero rozwiązanie ich wszystkich daje możliwość wyjścia z pokoju³.
3. Przygotowanie narzędzi i materiałów.

Od nitki do kłębka, to popularne powiedzenie bardzo pasuje do lekcji w escape roomie. Chodzi o to, by zadania były tak przygotowane, że po prawidłowym rozwiązaniu dostaniemy wskazówkę, gdzie szukać dalej. Stworzymy wówczas coś na kształt puzzli, których ostatni element stanowi rozwiązanie całego zadania. Dobrze jest też do zadań wprowadzić logiczne myślenie oraz narzędzia wykorzystujące technologie informacyjno-komunikacyjne, np. kody QR do zamalowania lub gotowe kody QR⁴, a także papierową wersję gry na smartfona zwaną Logic Pic, czyli magiczny kwadrat. Podobnie jak w kodach QR, tak w magicznym

kwadracie możemy zaszyfrować elementy kodu do hasła lub kodu do kłódki. W momencie gdy znamy już narzędzia, jakie wykorzystamy do przygotowania naszego escape roomu, musimy zastanowić się nad zadaniami. W zależności od tego, czy nasz escape room jest przygotowany jako lekcja powtórzeniowa czy jako lekcja wprowadzająca nowe treści, zadania muszą być odpowiednio doprecyzowane i ułożone. Podczas lekcji powtórzeniowej możemy wykorzystać różnego rodzaju fakty, których prawidłowe odgadnięcie będzie kluczem do rozwiązania zagadki, np. malowany kod QR z krzyżówką. Tylko prawidłowe rozwiązanie krzyżówki spowoduje, że kod QR da się odczytać przez aplikację. Dokładana instrukcja do zamalowanego kodu QR znajduje się na stronie <http://www.superbelfrzy.edu.pl/pomyslodajnia/zamaluj-sobie-koda/>, a sam kod QR do zamalowania – <http://mal-den-code.de/>.

Należy pamiętać o **wprowadzeniu uczniów w grę**. Aby to zrobić, musimy mieć dobrze opracowany scenariusz, który przedstawiamy uczniom w krótkich słowach jako wprowadzenie. Uczniów należy też zapoznać z regulaminem gry i jej zasadami. Regulamin gry oraz wprowadzenie mogą być przygotowane w formie listu przewodniego, który umieszczamy w widocznym miejscu. Można go też wydrukować na kolorowym papierze, np. czerwonym. Musimy też w miarę możliwości zaaranżować miejsce gry. Do tego mogą służyć różnego rodzaju skrzynki, skrzyneczki, walizki, kufry, neseserki z szyfrem, pojemniczki, butelki, buteleczki, kłódki z kodem, łańcuchy, stare zdjęcia, książki itp. Należy też wykorzystać dekoracje, które już są w klasie, bo każde kolejne zadanie może być ukryte gdziekolwiek: pod doniczką, na parapecie, pod parapetem, przy/na kaloryferze, pod obrazkiem, na gazetce ściennej wśród informacji klasowych itp.

Szukanie haseł to kolejny element gry, którego przygotowanie wymaga uwzględnienia dwóch zasad. Po pierwsze każde rozwiązane hasło powinno zawierać wskazówkę, gdzie szukać następnych haseł. Utworzy to łańcuch zadań, a rozwiązanie ostatniego zadania będzie tajnym hasłem do uwolnienia się z pokoju⁵. Jeżeli pokój tajemnic ma służyć do powtórzenia i utrwalenia materiału, to każde zadanie powinno być tak skonstruowane, żeby zawierało pytania z danego działu. Np. pytania w zamalowanym kodzie QR dają nam później hasło, które jest wskazówką do szukania kolejnego zadania. Po drugie możemy utrudnić zadanie i uczestnicy muszą rozwiązać poszczególne zadania tak, żeby uzyskać kod do jednej z kłódek. Dopiero otwarcie kłódki powoduje znalezienie dalszej instrukcji lub dalszych zadań do rozwiązania. Ostateczne rozwiązanie to hasło do ostatniej kłódki, po otwarciu której uczestnicy znajdą klucz do wyjścia awaryjnego lub drugich drzwi⁶. Zamiast klucza rozwiązaniem może być hasło podsumowujące dany dział, karteczki z pytaniami powtórzeniowymi, które znajdują się później na sprawdzianie, bibliografia, linki do stron internetowych, z których uczniowie mogą korzystać podczas przygotowywania się do następnych lekcji. Dla najmłodszych kłódka może otwierać skrzyneczkę z nagrodami (cukierkami, lizakami lub innymi gadżetami zaakceptowanymi przez rodziców).

W naszym ośrodku – RODN „WOM” w Częstochowie – jedno ze szkoleń dla nauczycieli historii i przedmiotów humanistycznych dotyczyło właśnie stworzenia escape roomu w sali szkolnej. Jego tematyka związana była ze 100-leciem odzyskania niepodległości przez Polskę, a motywem przewodnim było życie Józefa Piłsudskiego.

SCENARIUSZ SZKOLNEGO ESCAPE ROOMU

1. Zadanie przed wejściem do escape roomu (załącznik 1) [powinno by przeprowadzone w sali obok escape roomu].

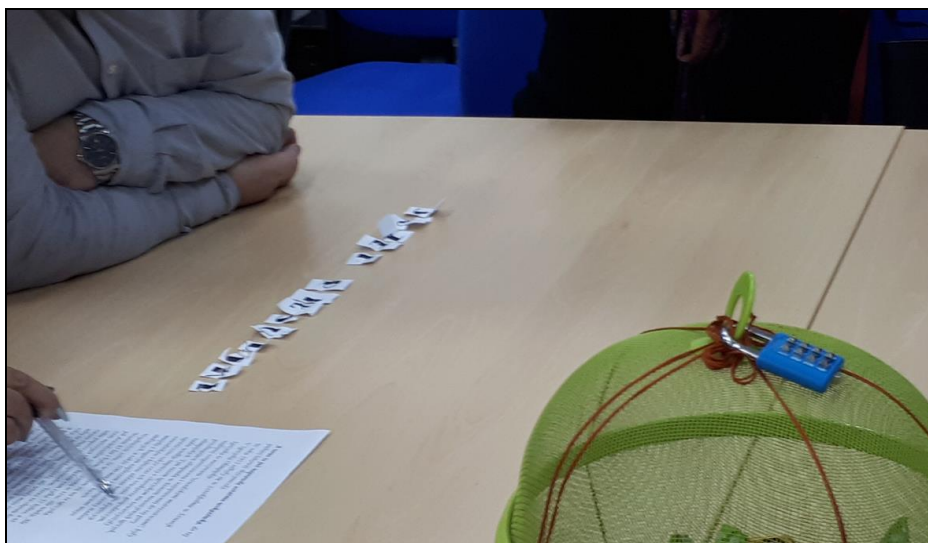
* * *

Załącznik 1

1	2	3	4	5	6	7/14	8	9/12	10	11	12	13	14
J	ó	z	e	f	P	i	ł	s	u	d	s	k	i

Przygotować 14 kubeczków, od spodu na każdym kubeczku napisać inną liczbę od 1 do 14, innym kolorem mazaka. Do każdego mazaka dobrać odpowiedni kolor muliny. Każdej liczbie odpowiada jedna litera według powyższej tabeli.

Uczestnicy przed wejściem do escape roomu losują kubeczki, odczytują liczbę i muszą znaleźć odpowiedni kolor muliny z literą. Kolejno ułożone litery utworzą hasło – **Józef Piłsudski**.

* * *

2. Po odgadnięciu hasła uczestnicy przechodzą do escape roomu.

Na drzwiach wejściowych do sali umieszczona jest instrukcja w formie opowieści Marszałka J. Piłsudskiego (załącznik 2).

* * *

Załącznik 2

*Jak już wiecie, nazywam się **Józef Piłsudski** i uwielbiam zagadki logiczne oraz grę w szachy. Wprawdzie dzisiaj nie pogram z Wami w szachy, ale poprowadzę Was przez labirynt zagadek związanych z moim życiem. Mam nadzieję, że będziecie się dobrze bawić i po godzinie wydostaniecie się z pokoju, do którego weszliście bez problemu. Jak się domyślacie, w sali gdzieś jest ukryty klucz. Żeby się do niego dostać, musicie pokonać wiele trudności, aby na końcu złamać dwa trzycyfrowe szyfry. Wasza praca zostanie nagrodzona. Pamiętajcie, że ważne rzeczy są na wierzchu, w myśl przysłowia najciemniej pod latarnią. Nie przestawiajcie tylko mebli i nie zaglądajcie do kontaktów. W kontaktach jest tylko i wyłącznie prąd, który może Wam zrobić... krzywdę. Sądzę, że moja żona Aleksandra byłaby bardzo niezadowolona, gdyby musiała później przestawiać meble. Ona jest bardzo pedantyczna i lubi, żeby wszystko było na swoim miejscu. Moje córki uważają, że jestem żartownisiem, a moi żołnierze boją się moich ciętych ripost. **Opisy moich żartów oraz kilka ciętych ripost** są gdzieś w tej sali. Ja sam nie wiem, gdzie. Ale jak je znajdziecie, to bez trudu poradzicie sobie z zadaniem.*

Powodzenia, Wasz Ziuk

* * *

3. W sali porozwieszane są portrety J. Piłsudskiego oraz umieszczona jest skrzyneczka ozdobiona motywem róży. Wskazówkę, jak znaleźć kluczyk do skrzyneczki, zawiera załącznik nr 3 (kluczyk może być przytwierdzony do sztucznej róży, do obrazka z różą lub ukryty w bukiecie róż). Po znalezieniu kluczyka uczestnik otwiera skrzyneczkę, w której znajdzie załącznik nr 4, czyli krzyżówkę. Jej rozwiązanie to dwie pierwsze cyfry trzycyfrowego kodu.

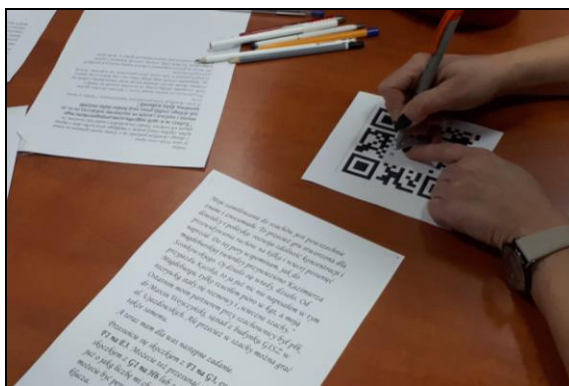
Załącznik 3

A oto jedna z moich myśli. Przyjrzyjcie się dobrze niektórym literom. Ich połączenie przybliży Was do klucza.

Żadne zdrowe społeczeństwo nie będzie, bez zdobycia się na opór czynny, znosić gospodarki bandytów podtrzymywanych przez władzę i władz podtrzymywanych przez bandytów. I jeśli takim społeczeństwem jesteśmy – podobnych gospodarzy powinniśmy się pozbyć.

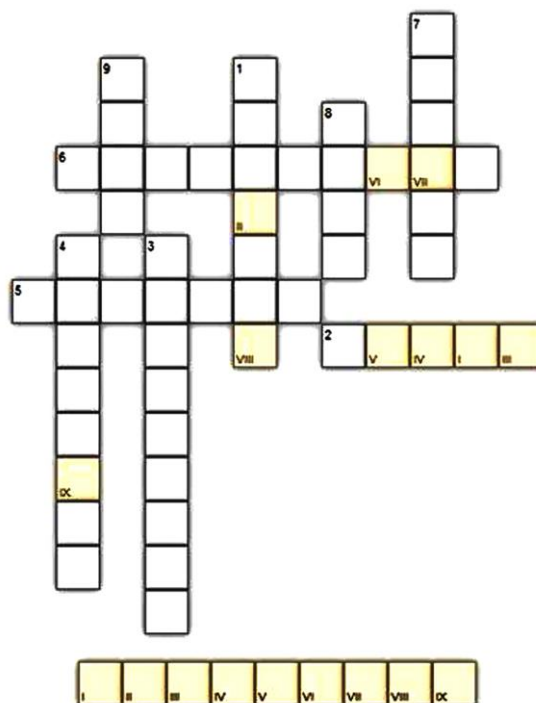
Józef Piłsudski

Odpowiedź: róża.

* * *

Załącznik 4

1. Polityczny przeciwnik Józefa Piłsudskiego.
2. Nie chciała Niemca i imię najstarszej córki Marszałka.
3. Marka papierosów produkowanych specjalnie dla Marszałka.
4. Portret z jego wizerunkiem wisiał w gabinecie, a jego pisma strategiczne zajmowały pierwsze miejsce w bibliotece.
5. Jeden z ulubionych kwiatów Józefa Piłsudskiego zakwitający wczesną wiosną.
6. Jego żołnierze to:

7. *Ulubiona gra Marszałka.*
8. *Tak na Józefa mówiła jego mama i jego żona.*
9. *To imię, nawet jak dla psa, jest niezbyt oczywiste.*

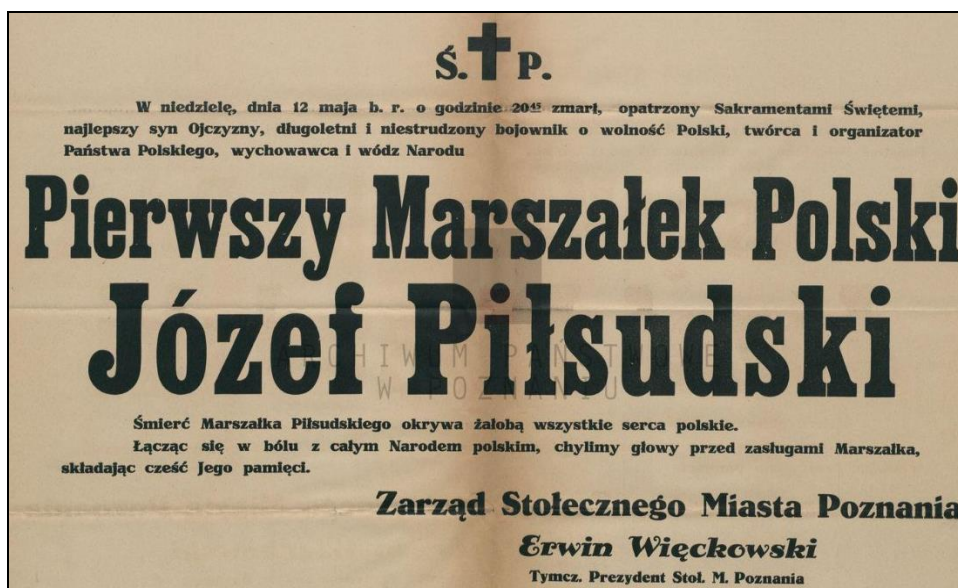
Odpowiedź: 12.

* * *

4. W sali znajduje się nekrolog Józefa Piłsudskiego z datą jego śmierci – 12.05. (załącznik 5)
– jest to odpowiedź do cyfr kodu od kłódki.

* * *

Załącznik 5

Odpowiedź: 1, 2, 5.

* * *

5. Przy portrecie córki Marszałka – Wandy – znajduje się kolejna wskazówka dotycząca następnej cyfry kodu od kłódki. Jest to opowieść o pięciu kobietach w życiu J. Piłsudskiego (załącznik 6).

* * *

Załącznik 6

Widzę, że idzie Wam coraz lepiej. I dlatego chciałbym podzielić się z Wami moimi opiniami na temat kobiet. Ogólnie znany jestem z miękkiego serca wobec dam i chętnie ulegam ich urokowi. Kiedyś stwierdziłem i nadal tak uważam, że: **Kobiety są w ogóle najgorliwszymi propagatorkami mego imienia i wpływu i jestem im niezmiernie wdzięczny za to, że tyle dobrego zrobiły przez swój bardzo ładny instynkt narodowy, który wykazały.** A teraz chciałbym Wam przedstawić pięć najważniejszych kobiet w moim życiu. Trzy pierwsze to moje wielkie miłości, z którymi chciałem spędzić życie. Leonarda – słodka Lonia, za wcześniej wróciła do Polski z zesłania, Maria – no cóż, chciałem dać po nosie Dmowskiemu i udało mi się. Aleksandra została moją drugą żoną i to z nią byłem aż do śmierci. O innych paniach w tym czasie przez grzeczność nie wspomnę. Wszak jestem gentelmanem. Ale muszę tu jeszcze wspomnieć o dwóch najukochańszych istotkach mojego życia. To dwie córki, córnie, córeczki Wandzia i Jadzia. Tak więc poznaliście pięć najważniejszych kobiet w moim życiu.

Odpowiedź: 5.

6. Trzy cyfry: 1, 2, 5 – tworzą kod do kłódki z szyfrem trzycyfrowym 125. Kłódka jest przyczepiona do skarbonki, w której znajduje się klucz. Skarbonka z kluczem schowana jest w neseserze, którego zamek też jest zaszyfrowany (kod 966). Tak więc kolejnym zadaniem uczestników będzie znalezienie cyfr kodu do nesesera.
7. Aby odgadnąć jedną z cyfr kodu do nesesera, należy zamalować magiczny kwadrat – Logic Pic (załącznik 7 i 7a). Poprawne zamalowanie krutek magicznego kwadratu ukaże jedną z cyfr kodu do nesesera.

* * *

Załącznik 7

Logic Pic (cyfra 6).

	8	1	1	
		1	5	
		1		
3				
1				
1				
3				
1 1				
1 1				
1 1				
3				

Odpowiedź: 6.

* * *

Załącznik 7a

Cyfra po zamalowaniu kwadratu.

	8	1	1	
		1	5	
		1		
3				
1				
1				
3				
1 1				
1 1				
1 1				
3				

* * *

8. Przygotowany do zamalowania kod QR wraz z pytaniami jest ukryty pod zdjęciem z Miłusina w Sulejówku (załącznik nr 8 i 8a).

Załącznik 8

Widzę, że coraz bliżej Wam do zwycięstwa. Lubię takich niepoddających się żołnierzy. Oby tak dalej. Wiecie już, że lubię zagadki i gry logiczne, więc następne zadanie przed Wami. Wiecie też, że lubię nowoczesność i dlatego teraz trochę nowoczesności w naszej zabawie. Bawcie się dobrze.

Aby odczytać poniższy kod QR, musicie odpowiedzieć na poniższe pytania oraz zaznaczyć/zamalować poprawne odpowiedzi na kodzie QR (wszystkie). Pytania dotyczą mnie i mojego życia. Po zamalowaniu odpowiednich krutek, należy użyć czytnika kodów QR i odczytać zapis. Czytnik kodów QR znajdziecie w waszych mówiących małych skrzyneczkach, które macie w kieszeni lub w torebce.

Uwaga, uwaga, oto pytania, podobno są banalne.

- Moja ukochana Matka miała na imię:
 - Maria – jeżeli uważasz, że tak, zamaluj 4
 - Aleksandra – jeżeli uważasz, że tak, zamaluj 2
- Wiecie, że lubię zwierzęta, więc to pytanie będzie banalne. Kasztanka, to mój ulubiony:
 - pies, rasy owczarek niemiecki – jeżeli tak uważasz, to zamaluj 3
 - koń o barwie jasnokasztanowej – jeżeli uważasz, że tak, to zaznacz 1
- „Milusin” to dworek i jednocześnie dom. Znajduje się on w:
 - Sulejówku – jeżeli tak uważasz, zaznacz 7
 - w Zułowie – jeżeli jesteś pewien tej odpowiedzi, zaznacz 6
- W skład moich Legionów weszli m.in.:
 - Legion Puławski – zaznacz 8, jeżeli jesteś na tak
 - I Kadrowa – zaznacz 5, jeżeli oczywiście chcesz
- Wiecie, że moim znakiem rozpoznawczym są wąsy. Dlaczego nigdy ich nie zgoliłem? Wiecie, jaki defekt ukrywałem pod nimi?
 - brak przednich zębów – jeżeli uważasz, że bałem się dentysty, to zaznacz 9
 - szpecącą bliznę na wardze – jeżeli nie chcesz, nie musisz nic zaznaczać.

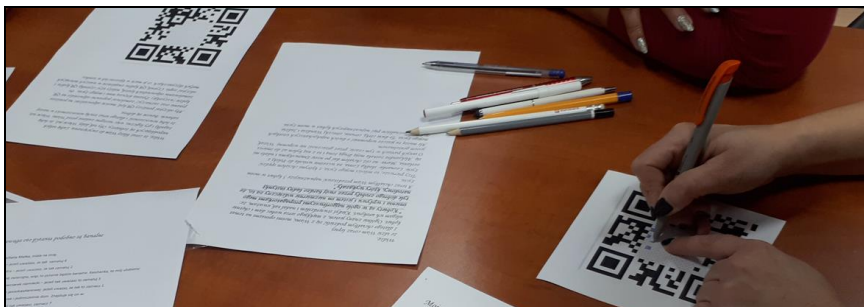
* * *

Załącznik 8a

Zamalowany poprawnie kod QR.

Odpowiedź: 9 (po odczytaniu kodu QR czytnikiem zainstalowanym na smartfonie).

9. Na tablicy korkowej umieszczona jest tabela z literami od a do h oraz cyframi od 1 do 8, szachownica z szachami (wydruk) i szachownica z szachami (gra). Do tego oczywiście instrukcja – opowieść o grze w szachy (załączniki 9, 9a, 9b).

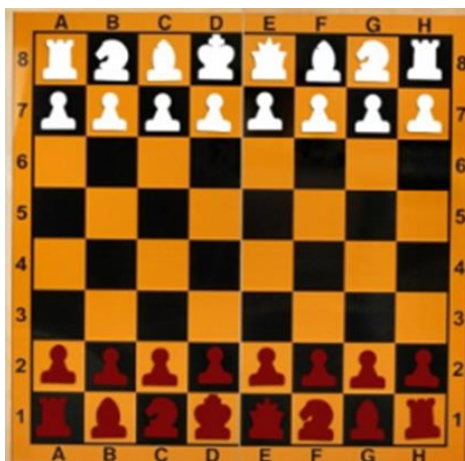
* * *

Załącznik 9

Moje zamiłowanie do szachów jest powszechnie znane i zrozumiałe. To przecież gra stworzona dla dowódcy i polityka: rozwija zdolność koncentracji i przewidywania ruchów na kilka i więcej posunięć naprzód. Do tej pory wspominam, jak do magdeburskiej twierdzy przywieziono Kazimierza Sosnkowskiego. Oj, działało się wtedy, działało. Od przyjazdu Kazika to ja już nic nie napisałem w tym Magdeburgu, tylko rzuciłem pióro w kąt, a moją rozrywką stały się rozmowy i „wieczne szachy”. Ostatnim moim partnerem przy szachownicy był płk dr Marcin Woyczyński, sąsiad z budynku GLSZ w al. Ujazdowskich. Ale przecież w szachy można grać także samemu. A teraz mam dla Was następne zadanie. Przesuńcie się skoczkiem z **F1** na G3, ewentualnie z **F1** na E3. Możecie też przesunąć się białym skoczkiem z G1 na **H6** lub z G1 na **F6**. Czy wiecie już o jaką liczbę mi chodzi. Jak już ją zgadniecie, to możecie być pewni, że już niedługo dojdziecie do klucza.

* * *

Załącznik 9a

* * *

Załącznik 9b

1	2	3	4	5	6 *	7	8
A	B	C	D	E	F	G	H

Odpowiedź: 6.

* * *

10. Uczestnicy muszą teraz użyć obydwu kodów, aby otworzyć neseser i skarbonkę z kluczem. Po wyjściu z escape roomu do rozszyfrowania zostaje 4-cyfrowy kod do ostatniej kłódki. Po jego rozszyfrowaniu uczestnicy znajdują linki do stron o escape roomach oraz bibliografię (załącznik 10 i 10a). Załączniki znajdują się w pierwszej sali.

Załącznik 10

Wyszlście z pokoju. Brawo dla Was. Ale dla najbardziej wytrwałych mam jeszcze jedną, ostatnią zagadkę. W tym zielonym koszu znajduje się już ostatnia skrzynka, a w niej takie nowoczesne oprzyrządowanie do mojego pokoju (macie tam linki do stron, z których możecie czerpać inwencję twórczą do Waszych pokoi. Oj, a kiedyś to strony tylko w gazecie albo w książce były). **O tempora, o mores!** To teraz ostatnie dwie wskazówki, do otwarcia tej skrzyneczki. Jak już zauważyliście, moimi cyframi są 1, 2 i 5. Urodziłem się 5 grudnia (12), a zmarło mi się 12 maja (5). 12 maja zrobiłem też przewrót majowy. A teraz z tymi liczbami związana jest pierwsza część zagadki. 12 maja, moi drodzy, to **132** dzień roku, w roku przestępnym to **133** dzień. Wykorzystajcie tę wiadomość i już 2 cyfry do skrzynki macie podane.

Odpowiedź: 13.

* * *

Załącznik 10a

A teraz to już naprawdę ostatnia wskazówka do tej pięknej lakowej skrzyneczki.

W roku 1912 odbyły się w Sztokholmie w Szwecji V Igrzyska Olimpijskie.

Igrzyska te nazywane „szwedzkimi mistrzostwami” były najlepiej zorganizowaną i najsprawniej do tej pory przebiegającą olimpiadą w historii nowożytnych igrzysk olimpijskich. Tym razem igrzyskom nie towarzyszyły żadne wielkie imprezy o charakterze gospodarczym, ograniczono także czas ich trwania. Do dyspozycji zawodników i kibiców oddano nowoczesny stadion miejski z bogatym zapleczem i 30 tysiącami miejsc siedzących, a także 100-metrowy basen.

Wyobraźcie sobie, że wybierałem się na te igrzyska. Miałem **45** lat i byłem mężczyzną w tzw. sile wieku. Ale jak dowiedziałem się, że będzie tam tylko 57 kobiet, a aż 2490 mężczyzn to zrezygnowałem. Teraz to chętnie bym sobie popatrzył na lekkoatletki, ale wtedy moja żona zwana Piękną Panią, zabroniła mi takich wyjazdów, bo niby, że jestem stary. Jaki stary, miałem wtedy tylko 44,5 roku, bo **45** świeczek zdmuchiwałem dopiero 5 grudnia. A przecież podaje się lata ukończone, więc nie wiem, co ta Maria sobie myślała. Byłem też inicjatorem tworzenia Polskiego Skarbu Wojskowego. Utworzono go w Zakopanem, a ja miałem **45** lat.

Odpowiedź: 45.

Elżbieta Straszak

Przypisy:

- 1 Słownik Poprawnej Polszczyzny, red. A. Czesak, L. Szalkiewicz, S. Żurowski, <https://dobryslownik.pl/slowo/escape+room/223238/>, [dostęp 23.05.2019].
- 2 Co to jest escape room?, <https://lockme.pl/co-to-jest-escape-room/>, [dostęp 23.05.2019].
- 3 Szaro M., Jak wzbudzić motywację młodzieży do nauki? <http://cdw.edu.pl/jak-wzbudzic-motywacje-mlodziezy-do-nauki-do-pobrania-escape-room-w-sali-szkolnej/>, [dostęp 23.05.2019].

- ⁴ Czech-Czerniak D., Zamień lekcję w przygodę, czyli przepis na pokój zagadek w szkole, <https://www.edunews.pl/narzedzia-i-projekty/narzedzia-edukacyjne/3790-zamien-lekcje-w-przygode-czyli-przepis-na-pokoj-zagadek-w-szkole>, [dostęp 23.05.2019].
- ⁵ Tamże.
- ⁶ Wskazane jest, aby w escape roomie drzwi do sali były zamknięte tylko na klamkę, co ułatwi ewakuację w razie jakiegokolwiek zagrożenia, [w:] Bezpieczny Escape Room – na co zwrócić uwagę przed rozpoczęciem zabawy [PORADNIK], Łukasz Stępień – specjalista bezpieczeństwa pożarowego i zarządzania kryzysowego, konsultant firmy Instin.pl., <https://ochrona24.info/12265,bezpieczny-escape-room/>, [dostęp 23.05.2019].

Netografia:

<https://labib.pl/inspiracja/pokaz/1948/>, [dostęp 23.05.2019].
<http://www.superbelfrzy.edu.pl/pomyslodajnia/zatrzasniecei-w-bibliotece-czyli-escape-room-w-szkole/>, [dostęp 23.05.2019].
<https://labib.pl/inspiracja/pokaz/1982/>, [dostęp 23.05.2019].
<http://zagadkowepomysly.blogspot.com/2017/06/51-pomysow-na-zagadki-do-escape-roomu.html>, [dostęp 23.05.2019].
<https://www.youtube.com/watch?v=bsWYIv5uvnE>, [dostęp 23.05.2019].
<https://www.youtube.com/watch?v=yDde8knreJ4>, [dostęp 23.05.2019].
<http://cdw.edu.pl/>, [dostęp 23.05.2019].
<https://www.youtube.com/watch?v=yDde8knreJ4>, [dostęp 23.05.2019].
<https://www.youtube.com/watch?v=tdLi43C6Qvk>, [dostęp 23.05.2019].
<https://www.youtube.com/watch?v=bsWYIv5uvnE>, [dostęp 23.05.2019].
<http://cdw.edu.pl/jak-wzbudzić-motywację-młodzieży-do-nauki-do-pobrania-escape-room-w-sali-szkolnej/>, [dostęp 23.05.2019].
<http://mal-den-code.de/>, [dostęp 23.05.2019].

Katarzyna Wąsowicz

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

KLUCZOWE KOMPETENCJE W PROCESIE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

We współczesnym, dynamicznym świecie szybko zmieniają się też zadania i rola szkoły. Instytucja, która dawniej była bastionem wiedzy i jednym z najbardziej wiarygodnych źródeł informacji, jest teraz przede wszystkim miejscem przygotowywającym młodych ludzi do sprawnego funkcjonowania w szybko ewoluującym społeczeństwie. Szanse na takie uczestnictwo w życiu społecznym, gdzie wykorzystuje się w pełni swoje możliwości i potencjał mogą zagwarantować pewne kompetencje zdefiniowane przez Parlament Europejski w 2006 r. i naz-

wane wówczas kompetencjami kluczowymi. Kompetencje te to połączenie wiedzy, ponadczasowych uniwersalnych umiejętności oraz postaw odpowiednich do różnych sytuacji życiowych. Wyposażony w nie uczeń ma większe szanse na ciągły rozwój i samorealizację, bez względu na to, jaką drogę życiową i zawodową wybierze. Powszechność kształtowania kompetencji kluczowych w szkołach i placówkach mogłaby też zbudować bardziej demokratyczne społeczeństwo, w którym zaspokajają się „potrzebę trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, spójności

społecznej i dalszemu rozwijaniu kultury demokratycznej¹.

W 2018 r. Parlament Europejski uaktualnił swoje zapisy i obecnie wyróżnia się 8 kompetencji²:

- w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- w zakresie wielojęzyczności,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- cyfrowe,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- obywatelskie,
- w zakresie przedsiębiorczości,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Wprawdzie podstawa programowa kształcenia ogólnego nie zawiera wprost pojęcia kompetencji kluczowych, ale można odnaleźć w niej sformułowania, które wiążą szkołę z zapisanymi przez Parlament Europejski zaleceniami. Według tego dokumentu należy rozwijać u uczniów kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, wspierać ich w określaniu drogi dalszej edukacji, budować poczucie odpowiedzialności za zbiorowość, zachęcać do aktywności w życiu społecznym oraz do zorganizowanego i świadomego samokształcenia. Kluczowe i uniwersalne są też zapisane w preambule podstawy programowej umiejętności, takie jak: sprawna komunikacja, logiczne myślenie, kreatywne rozwiązywanie problemów, czy szeroko rozumiane umiejętności poruszania się w cyfrowym świecie.

Dobrze zorganizowany proces wychowania fizycznego daje ogromną przestrzeń do rozwijania wszystkich kompetencji, ale rekomendowane przez Parlament Europejski kompetencje osobiste i społeczne są z aktywnością fizyczną powiązane w sposób szczególny. W Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej czytamy, iż obejmują one między innymi umiejętność „wspierania swojego dobrostanu fizycznego i emocjonalnego, utrzymania zdrowia fizycznego i psychicznego oraz zdolność do prowadzenia prozdrowotnego i zorientowanego na przyszłość trybu życia”³. Powszechnie wiadomo, że bez aktywności fizycznej jakakolwiek strategia zdrowia, jego zachowanie, czy pomażanie jest po prostu niemożliwe. We współczesnym wychowaniu fizycznym odchodzi się od doraźnego kształtowania sprawności motorycznej. Nauczyciel na lekcjach powinien natomiast budować przestrzeń i stwarzać uczniom warunki do kształtowania kompetencji osobistych i społecznych, które pozwolą im organi-

zować kluczową dla zdrowia aktywność fizyczną również po ukończeniu szkoły i „opuszczeniu” systemu edukacji. W związku z tym każdy absolwent (po zakończeniu III etapu edukacyjnego) powinien mieć dużą potrzebę podejmowania aktywności fizycznej oraz umiejętności, które sprzyjają zaspokajaniu tej potrzeby. Powinien umiejętnie rozpoznawać i oceniać własny rozwój fizyczny, odpowiednio wybierać formy aktywności, a także krytycznie odnosić się do oferowanych przez różne firmy usług i produktów rekreacyjnych i zdrowotnych. Takie są zapisane w podstawie programowej cele edukacji w zakresie kształtowania kultury fizycznej młodych ludzi⁴.

Dlatego podczas lekcji wychowania fizycznego powinniśmy stwarzać uczniom sytuacje, w których diagnozują swoją sprawność (sprawdziany motoryczne), zachęcać do analizy uzyskanych wyników, podpowiadać i inicjować dyskusje na temat jak je poprawić, jak dbać o sprawność na różnych etapach swojego życia i jak duży związek ma sprawność ze zdrowiem⁵. Nauczyciel może, wręcz powinien oceniać postawę ucznia w tym zakresie. Nie ma natomiast sensu ocena samych wyników uzyskanych z poszczególnych prób motorycznych. Taka ocena może zniechęcić do podejmowania aktywności fizycznej nie tylko uczniów mniej sprawnych. Uczniowie, którzy uzyskali bardzo dobre wyniki i wysoką ocenę w dzienniku, mogą pomyśleć, że dalsza aktywność fizyczna jest im już po prostu niepotrzebna.

Uczeń powinien wiedzieć, jaki rodzaj aktywności i w jakim wymiarze jest dla niego zalecany (np. zalecenia WHO). Do diagnozy obciążeń treningowych, oprócz tradycyjnych narzędzi, takich jak stoper, zwykły zegarek, czy papierowy dzienniczek aktywności, powinniśmy korzystać z nowoczesnych technologii. W podstawie programowej wskazuje się między innymi na urządzenia monitorujące i aplikacje internetowe. Wykorzystując takie urządzenia, oprócz kompetencji osobistych kształtujemy również zalecane przez Parlament kompetencje cyfrowe.

Niezwykle ważna, w kontekście całościowej aktywności, jest różnorodność indywidualnych i zespołowych form ruchowych, wykorzystywanych przez nauczyciela na lekcjach wychowania fizycznego. Zapewnienie uczniom możliwości uczestnictwa w różnych dziedzinach sportu i rekreacji zwiększa ich potencjał ruchowy i daje większe szanse na podejmowanie aktywności również po zakończeniu edukacji, bez względu na warunki i możliwości, którymi na danym etapie życia dysponują. Tradycyjne dyscypliny, które od lat są wkomponowane w przedmiot wychowanie fi-

zyczne, twórcy nowej podstawy zalecają wzbogacać formami nowoczesnymi, takimi jak: pilates, zumba, nordic walking oraz formami z innych kręgów kulturowych (capoeira, frisbee ultimate, lacrosse, kabbadi, korfball, tchoukball).

W zakresie diagnozowania i dbałości o zdrowie zwraca się w podstawie programowej szczególną uwagę na kształtowanie umiejętności bilansowania energii dostarczanej w codziennej diecie z podejmowaną na bieżąco aktywnością fizyczną. Każdy uczeń ma stopniowo poznawać zasady zdrowego i racjonalnego odżywiania, a na koniec III etapu edukacyjnego, po zrealizowaniu wszystkich treści programowych, powinien umieć samodzielnie i odpowiedzialnie układać plan żywienia dla siebie i swoich najbliższych.

W ramach kształtowania osobistych i społecznych kompetencji kluczowych każdy nauczyciel w pełni realizujący podstawę programową wychowania fizycznego, uczy swoich wychowanków pracy nad sobą dla zwiększenia wiary we własne możliwości, buduje ich poczucie wartości, stwarza sytuacje do kształtowania umiejętności podejmowania decyzji, odbierania pozytywnych i negatywnych informacji zwrotnych czy radzenia sobie z krytyką. Dojrzały absolwent systemu edukacji podejmuje też inicjatywy indywidualne i zespołowe, pełni rolę organizatora, zawodnika, sędziego i kibica w imprezach sportowych i rekreacyjnych, wskazuje związki między wartościami etyki olimpijskiej, a życiem pozasportowym oraz omawia etyczne konsekwencje stosowania środków dopingujących⁶. Opanowanie powyższych umiejętności daje gwarancje na mądre, kompetentne korzystanie ze wszystkich możliwości w zakresie kultury fizycznej oraz na skuteczną całonocną troskę o zdrowie własne i innych ludzi we wszystkich jego wymiarach (fizycznym, emocjonalnym, społecznym i duchowym). To jest najważniejsze

zadanie dzisiejszego wychowania fizycznego i w tym kontekście, jakże trudna rola współczesnego nauczyciela.

Katarzyna Wąsowicz

Przypisy:

- ¹ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE).
- ² Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie.
- ³ Tamże.
- ⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.
- ⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.
- ⁶ Rozporządzenie MEN z dnia 30 stycznia 2018 r. ..., op.cit.

EDUKACJA PRZEDSZKOLNA I WCZESNOSZKOLNA

Katarzyna Korgól

Przedszkole nr 1 w Koniecpolu

Inga Staszowska

Przedszkole nr 2 w Koniecpolu

PRZEDSZKOLNE ZAWODY SPORTOWE NA 100-LECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ POLSKĘ

Przedшкоlne zawody sportowe „Biało-czerwoni” to wynik współpracy dwóch publicznych przedszkoli działających na terenie Koniecpola. W związku z przystąpieniem obu placówek do realizacji międzynarodowego projektu „Piękna nasza Polska cała” autorstwa Ludmiły Fabiszewskiej, postanowiliśmy wspólnie zorganizować i przeprowadzić wydarzenie sportowe.

Do naszego przedsięwzięcia zaprosiliśmy burmistrza Koniecpola, który objął zawody honorowym patronatem, trenerów drużyn sportowych działających na terenie miasta oraz pielęgniarki, które zapewniły zawodnikom opiekę medyczną.

Dzięki temu, że mieliśmy możliwość zorganizowania zawodów na profesjonalnej hali sportowej, nabrały one wyjątkowego charakteru, a rodzice uczestników, jak i pozos-

tali kibice mogli dopingować zawodników z trybun. Zorganizowane zawody to jeden z punktów wspomnianego wyżej projektu, jaki realizujemy, aby przybliżyć dzieciom tematykę związaną z odzyskaniem niepodległości przez Polskę. Stąd kolory drużyn: biały i czerwony.

Dla kibiców przygotowaliśmy również „klaskacze” i łapki do machania w barwach narodowych. Kolejnym elementem związanym z naszą Ojczyzną było odśpiewanie „Mazurka Dąbrowskiego”, podobnie jak ma to miejsce przed różnymi wydarzeniami sportowymi znanymi dzieciom z telewizji czy ze stadionów. Ponadto była to jedna z niewielu okazji, gdy przedszkolaki z jednej miejscowości, ale uczęszczające do różnych placówek, mogły się spotkać na wspólnej uroczystości. Wpajana dzieciom zasada fair play spowodowała, że mimo rywalizacji, ba-

wiły się świetnie. Rodzice mogli zobaczyć, że ich pociechy lubią aktywność fizyczną.

Warto wzmacniać dziecięcą zapal do sportu, proponując najmłodszym aktywne spędzanie wolnego czasu. Z pewnością będzie to z korzyścią dla ich zdrowia fizycznego i psychicznego.

Zachęcamy wszystkich do organizowania podobnych przedsięwzięć. Może to być również doskonała okazja do integracji przedszkolaków.

„BIAŁO-CZERWONI”. SCENARIUSZ PRZEDSZKOLNYCH ZAWODÓW SPORTOWYCH

MIEJSCE:

hala sportowa w Koniecpolu

CELE:

- propagowanie zdrowego stylu życia poprzez aktywne spędzanie czasu,
- kształtowanie postaw patriotycznych,
- rozwijanie sprawności fizycznej i odporności psychicznej dzieci,
- tworzenie atmosfery współpracy i współdziałania w zespole,
- poznawanie i przestrzeganie zasad zdrowej rywalizacji sportowej,

- rozwijanie odporności emocjonalnej w sytuacjach porażki lub zwycięstwa,
- wdrażanie do przestrzegania reguł w zawodach sportowych,
- poznawanie i stosowanie zasad właściwego dopingu sportowego,
- integrowanie dzieci.

METODY:

- konkurencje sportowe i sprawnościowe.

FORMY:

- zespołowa.

POMOCE:

- piłki małe, nożne, koszykowe,
- woreczki,
- kosze lub pudła,
- tunele,
- bramki do hokeja,
- kije, krążki do hokeja,
- pacholki,
- koszulki dla drużyn,
- materace,
- tablica z wynikami,
- dyplomy/medale.

OPIS ORGANIZACJI ZAWODÓW:

- rozgrywki zostaną przeprowadzone w hali sportowej w Koniecpolu,
- w zawodach sportowych „Biało-czerwoni” wezmą udział dzieci uczęszczające do Przedszkola nr 1 w Koniecpolu i Przedszkola nr 2 w Koniecpolu – placówek z gminy Koniecpol, które realizują międzynarodowy projekt „Piękna nasza Polska cała”,
- nad prawidłowym przebiegiem zawodów czuwać będą trenerzy drużyn sportowych działających na terenie miasta i gminy Koniecpol,
- poszczególne konkurencje będą rozgrywane w czterech kategoriach wiekowych:
 - 3-latki,
 - 4-latki,
 - 5-latki,
 - 6-latki,
- drużyny będą oznaczone barwami narodowymi: Przedszkole nr 1 – kolor czerwony, Przedszkole nr 2 – kolor biały.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Regulamin zawodów.
2. Konkurencje sportowe dla poszczególnych grup wiekowych.

PRZEBIEG ZAWODÓW:

- I. Część organizacyjna
 - przygotowanie stanowisk dla poszczególnych zespołów przedszkolnych,
 - przygotowanie tablicy wyników.
- II. Część wstępna
 - odśpiewanie „Mazurka Dąbrowskiego”,
 - powitanie,
 - złożenie przyrzeczenia sportowego,
 - przedstawienie drużyn, sędziów i organizatorów,
 - działania integracyjne – rozgrzewka w kole,
 - zajęcie miejsc przez poszczególne drużyny.
- III. Część główna
 - przeprowadzenie konkurencji sportowych.
- IV. Część końcowa
 - ogłoszenie wyników,
 - wręczenie pucharów, medali i dyplomów.

Załącznik nr 1

Regulamin zawodów:

1. Zawody mają zasięg przedszkolny. Obejmują dzieci uczęszczające do przedszkoli z terenu miasta i gminy Koniecpol realizujących międzynarodowy projekt „Piękna nasza Polska cała”.
2. Zawody odbędą się na terenie hali sportowej w Koniecpolu.
3. Konkurencje turniejowe podzielono na stanowiska, które z kolei podzielono na dwie odrębne, identyczne trasy.
4. W każdej konkurencji jednocześnie biorą udział dwie drużyny składające się z sześciu zawodników jednej kategorii wiekowej oznaczone kolorami: białymi i czerwonymi.
5. Każdą konkurencję poprzedzają: objaśnienie i pokaz.
6. W przypadku mniejszej liczby zawodników w którejś z drużyn jej członek/członkowie muszą powtórzyć konkurencję dwukrotnie.
7. Każda konkurencja oceniana jest oddzielnie według podanej punktacji.
8. Sprawy sporne rozstrzyga sędzia główny.
9. W czasie zawodów wymagany jest strój sportowy.

10. Powołane jury będzie czuwać nad prawidłowym przebiegiem zawodów.
11. Po zakończeniu zawodów zostaną rozdane dyplomy, medale i puchary.
12. W czasie imprezy zapewniona będzie opieka pielęgniarska.

Załącznik nr 2**Konkurencje sportowe dla dzieci 3-letnich**

1. „Zanieś woreczek”
Dziecko biegnie do kosza. Pozostawia w nim woreczek, okrąża kosz i wraca, biegnąc, do swojej drużyny. Kolejna osoba z drużyny może rozpocząć bieg w momencie, gdy jej poprzednik ukończy zadanie. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.
(woreczek dla każdego dziecka, kosz)
2. „Kto potrafi”
Dziecko celuje do kosza woreczkiem z wyznaczonej odległości. Każdy uczestnik z drużyny wykonuje jeden rzut. Jeden rzut to jeden punkt. Wygrywa drużyna, która zbierze najwięcej punktów.
(woreczek dla każdego dziecka, kosz)
3. „Kotki w tunelu”
Dziecko pokonuje na czworakach tunel. Następnie biegnąc, wraca do swojej drużyny. Kolejna osoba może wejść do tunelu, gdy poprzednik ukończy całe zadanie. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.
(tunele dla każdej drużyny)

Konkurencje sportowe dla dzieci 4-letnich

1. „Piłkarze”
Próba trafienia piłką do bramki poprzez kopnięcie z odległości 4 m. Każdy uczestnik z drużyny wykonuje kolejno jeden strzał. Jeden trafny strzał to jeden punkt. Wygrywa drużyna, która zbierze najwięcej punktów.
(piłka, bramka)
2. „Słalom z piłką”
Dziecko biegnie z piłką, omijając pacholki, wraca, biegnąc, do następnego dziecka. Kolejny startujący uczestnik rusza w momencie, kiedy poprzednik poda mu piłkę. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.
(pacholki, małe piłki dla każdej drużyny)

3. „Kotki w tunelu”

Dziecko pokonuje na czworakach tunel. Następnie biegnąc, wraca do swojej drużyny. Kolejna osoba może wejść do tunelu, gdy poprzednik ukończy całe zadanie. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.

(tunele dla każdej drużyny)

Konkurencje sportowe dla dzieci 5-letnich

1. „Slalom z piłką”

Dziecko biegnie z piłką, omijając pacholki, wraca, biegnąc, do następnego dziecka. Kolejny startujący uczestnik rusza w momencie, kiedy poprzednik poda mu piłkę. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.

(pacholki, małe piłki dla każdej drużyny)

2. „Idź prosto”

Dziecko idzie z woreczkiem na głowie do wyznaczonego przez pacholek miejsca. Okrąża go, a następnie trzymając woreczek w ręce, biegnie do drużyny i przekazuje go następnemu zawodnikowi. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.

(woreczek dla każdej drużyny, pacholki)

3. „Tunel”

Dzieci ustawione jedno za drugim, co 0,5 m, stoją w rozkroku, tworząc tunel z nóg. Pierwszy zawodnik na sygnał toczy piłkę przez tunel do ostatniego zawodnika, który chwytą ją w ręce i biegnie z nią na początek, aby powtórzyć zadanie. Konkurencję uznaje się za zakończoną, gdy wszyscy zawodnicy przetoczą piłkę przez tunel. Wygrywa drużyna, która pierwsza ukończy zadanie.

(piłka dla każdej drużyny)

4. „Piłkarze”

Próba trafienia piłką do bramki poprzez kopnięcie jej z odległości 4 m. Każdy uczestnik z drużyny wykonuje kolejno jeden strzał. Jeden trafny strzał to jeden punkt. Wygrywa drużyna, która zbierze najwięcej punktów.

(piłka, bramka)

Konkurencje sportowe dla dzieci 6-letnich

1. „Krażąca piłka”

Podawanie piłki nad głowami. Zawodnicy ustawiają się jeden za drugim. Pierwsze

dziecko na sygnał podaje piłkę nad głową do następnego itd. aż do ostatniego zawodnika. Gdy ostatnie dziecko otrzyma piłkę, biegnie z nią na początek i powtarza zadanie. Konkurencję uważa się za zakończoną, gdy wszyscy zawodnicy wykonają zadanie. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.

(piłka dla każdej drużyny)

2. „Kto pierwszy”

Dziecko turla piłkę koszykową między pacholkami. Ostatni pacholek okrąża, a drogę powrotną pokonuje, biegnąc z piłką w rękach. Podaje ją następnemu zawodnikowi i ustawia się na końcu kolejki. Konkurencję uważa się za zakończoną, gdy wszyscy zawodnicy wykonają zadanie. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.

(piłka koszykowa)

3. „Wyścig kangurów”

Skakanie obunóż z woreczkiem między kolanami. Dziecko skacze z woreczkiem między kolanami do pacholka, okrąża go, chwytą woreczek w dłonie i biegnąc, pokonuje drogę powrotną. Podaje woreczek kolejnemu zawodnikowi, pozwalając mu tym samym rozpocząć zadanie. Wygrywa drużyna, która szybciej wykona całą konkurencję.

(woreczek dla każdej drużyny)

4. „Hokeiści”

Trafienie krążkiem hokejowym przy pomocy kija do bramki. Bramka oddalona jest od dziecka o 4 m. Każdy uczestnik z drużyny wykonuje jeden rzut. Jeden celny rzut to jeden punkt. Wygrywa drużyna, która zbierze najwięcej punktów.

(bramka do hokeja, krążek, kij)

**Katarzyna Korgól
Inga Staszowska**

Netografia:

<http://ppkplonsk.przedszkolowo.pl/strefa-nauczyciela/scenariusze,scenariusz-zawodow-sportowych-zyjmy-zdrowo-na-sportowo-,39324>, [dostęp 20.10.2018].

<https://blizejprzedszkola.pl/wydarzenie-3986,spartakiada-przedszkolakow#>, [dostęp 20.10.2018].

Beata Wyderka

Agnieszka Urbańska

Karolina Szczurak

Miejskie Przedszkole nr 9 w Częstochowie

„CZYM SKORUPKA ZA MŁODU...”

– DORADZTWO ZAWODOWE W PRZEDSZKOLU

Dzieci od najmłodszych lat poznają różne zawody wykonywane przez osoby dorosłe. Wiedzą, że każdy zawód jest ważny i należy go szanować. Pierwsze wiadomości dziecka z zakresu ogólnej wiedzy o pracy i zawodach pochodzą z reguły z kręgu rodzinnego. Rozwijanie szacunku dla pracy własnej i cudzej zaczyna się bardzo wcześnie. Już dwuletnie dziecko może być włączane do udziału w pracach swoich najbliższych. Dziecko, które samodzielnie wykonuje powierzone mu zadania, ma kontakt z innymi ludźmi, musi podejmować różne decyzje, staje się aktywne i zaradne, dojrzewa społecznie, co nie pozostaje bez znaczenia przy wyborze zawodu w przyszłości. Przedszkole stwarza całą gamę sytuacji sprzyjających wychowaniu do pracy. Możliwości takie daje m.in. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16.08.2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego, w którym czytamy, że „doradztwo zawodowe ma być realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego na zajęciach edukacyjnych prowadzonych zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego”. Podaje także treści programowe, które w naszym przedszkolu realizowane są od wielu lat.

W przedszkolu dziecko podejmuje różne typy zabaw. W zabawach tematycznych, naśladowczych czy konstrukcyjnych pełni

różne role, wykonuje czynności związane z różnymi zawodami. Dostarczanie mu odpowiednich zabawek – narzędzi pracy, uczy je posługiwać się nimi, a w przypadku zabawek konstrukcyjnych – uczy koncentracji, wytrwałości, dokładności oraz wyrabia sprawności manualne i nawyki solidnej, uczciwej pracy. Kształtowanie umiejętności dobrej pracy zajmuje ważne miejsce w przygotowaniu dziecka do wyboru zawodu. Czynnikiem sprzyjającym jest organizacja spotkań z przedstawicielami różnych zawodów, organizowaniu wycieczek. Współdziałanie w grupie rówieśniczej i podejmowanie wspólnych zabaw rozwija zainteresowania. W przedszkolu bardzo ważna jest współpraca ze środowiskiem lokalnym, aby dzieci mogły poznać w sposób bezpośredni pracę policjanta, kucharza, pracownika sklepu, pielęgniarki itp.

W Miejskim Przedszkolu nr 9 w Częstochowie organizowane są spotkania z pracownikami różnych zawodów. Grupy przedszkolne, omawiając zawód kucharza, zapoznają się z pracą przedszkolnych kucharek. Zwiedzają zaplecze kuchni, w którym oglądają zapasy produktów potrzebne do przygotowania posiłków oraz narzędzia pracy kucharza. Dowiadują się, jak ciężką pracę

wykonują kucharki, aby wszystkim smakowały serwowane dania.

W preorientacji zawodowej przedszkolaków dużą rolę odgrywają kąciki tematyczne, np. kącik sklepowy, kącik kuchenny, kącik urody, kącik lekarski. Ich podstawową funkcją jest stymulowanie dzieci do podejmowania samodzielnej eksploracji świata z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i zainteresowań. Dzięki zabawom w kącikach dzieci mają możliwość odgrywania określonych ról społecznych, treningu przestrzegania określonych reguł obowiązujących w społeczeństwie.

Przedszkolaki odwiedziły też Państwową Szkołę Straży Pożarnej, gdzie bliżej poznały pracę strażaków. Zawód strażaka to służba, która jest nie tylko bardzo potrzebna, ale często bywa niebezpieczna. Strażacy są bardzo dzielnymi ludźmi, szlachetnymi i odważnymi, dlatego większość chłopców marzy o pracy strażaka w przyszłości. Strażacy oprowadzili nas po szkole, pokazali wozy strażackie i opowiedzieli o ich wyposażeniu. Chłopcy mogli przymierzyć niektóre części munduru strażackiego oraz trzymać wąż, z którego wypływała woda.

Dzieci uczestniczyły również w wycieczce do placówki pocztowej, gdzie poznały drogę listu i rolę listonosza oraz innych pracowników poczty. Swoje spostrzeżenia wyraziły podczas zabawy tematycznej „Na pocście”. Często organizowane są też wycieczki do biblioteki, aby przybliżyć dzieciom pracę bibliotekarza.

Spotkanie z policjantem i psem policyjnym, a także ratownikami medycznymi pozwoliło dzieciom poznać ważną i odpowiedzialną pracę ludzi wykonujących te zawody. Pokaz podstawowych zabiegów wchodzących w zakres pierwszej pomocy przedmedycznej miał na celu utrwalenie wiedzy na temat postępowania ratowniczego w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia.

Zawód aktora, muzyka dzieci poznają poprzez udział w wycieczkach do filharmonii, teatru oraz podczas oglądania bajek czytanych bądź przedstawianych przez aktorów w przedszkolu.

Do przedszkola zapraszamy pracowników służby zdrowia – lekarza, pielęgniarkę oraz przedstawicieli innych zawodów, którymi często są rodzice dzieci. Wyrobienie umiejętności określania, na czym polega praca zawodowa rodziców i innych członków ro-

dzin oraz umiejętności dostrzegania znaczenia tej pracy dla innych jest podstawą działań ukierunkowanych na uświadomienie, jak ważnym elementem w życiu każdego człowieka jest praca.

Marzenia o tym „Kim będę, gdy dorosnę?” dzieci mogły zrealizować na balu karnewalowym, przebierając się za policjanta, strażaka itp.

W poznaniu ludzi wykonujących różne zawody niemałą rolę odgrywa literatura dziecięca – zarówno ilustracje, jak i tekst. Dobrze dobrana i przekazana książka budzi zawsze duże zainteresowanie, daje możliwość przeżyć emocjonalnych, jest swojego rodzaju zabawą odbywającą się w wyobraźni. W celu urozmaicenia form i metod pracy należy wykorzystywać możliwości tkwiące w najbliższym środowisku. Sprzyjać temu mogą spotkania z reprezentantami różnych zawodów. Dzieci w ten sposób wzbogacają swoją wiedzę na temat zawodów, poznają efekty pracy, narzędzia, charakterystyczny ubiór, dostrzegają i szanują pracę ludzi z bliskiego otoczenia. Wiedza zdobyta w czasie spotkań inspirowała do organizowania zabaw tematycznych i wykorzystywania do nich różnych rekwizytów.

Preorientacja zawodowa jest bardzo ważnym elementem edukacji już od najmłodszych lat, dzięki niej dzieci zapoznają się z wybranymi zawodami i środowiskiem pracy, kształtują pozytywną i proaktywną postawę wobec pracy i edukacji, a także pobudzają i rozwijają swoje zdolności oraz zainteresowania.

Beata Wyderka
Agnieszka Urbańska
Karolina Szczurak

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Urszula Wykurz

Szkoła Podstawowa nr 80 im. W. Bogusławskiego w Krakowie

WSZYSTKIE WALKI BEATRICE

ZESTAW ĆWICZEŃ DLA UCZNIÓW KLASY VIII

Nieustraszeni nie boją się nawet własnych myśli. Altruści niosą pomoc, nie licząc na nagrodę. Serdeczni hojną ręką rozdają uśmiechy. Prawi nie wiedzą, jak smakuje wyrzuty sumienia. Erudyci szukają prawdy w księgach i pod mikroskopem. Beatrice ma dobre serce, lecz wie, że musi być ostrożna, bo w tym świecie na każdym kroku czai się zło. Beatrice potrafi wyciągnąć pomocną dłoń, lecz chce skakać z wieżowców, huścić się na linie zawieszanej nad przepaścią, biec za pędzącym pociągiem. Chce krzyczeć. Chce pokonać własny strach. Chce być wierna samej sobie.

Zaproponowany materiał to zestaw ćwiczeń przeznaczonych dla uczniów klasy VIII szkoły podstawowej. Przedmiotem analizy jest trylogia Veroniki Roth *Niezgodna*. Uczniowie formułują argumenty, redagują rozprawkę, tworzą mapę myśli, budują apostrofy, korzystają ze słowników i mediów elektronicznych, uzupełniają diagramy, tropią homonimy, określają funkcję samogłoski „i”, operują pojęciami mowa zależna i niezależna. Do ćwiczeń dołączono karty pracy, w których uczniowie doskonalią umiejętność czytania ze zrozumieniem, wyszukiwania niezbędnych informacji oraz posługiwania się wiadomościami z zakresu świadomości językowej, rozwiązując zadania wielokrotnego wyboru, z luką, na dobieranie.

CZEŚĆ PIERWSZA. JESTEM... NIEZGODNA

KARTA PRACY NR 1

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–6.

Chciałam być jak Nieustraszeni, tacy, jakich widziałam w szkole. Chciałam być głośna, śmiała i wolna jak oni. Ale oni nie byli jeszcze członkami; oni tylko bawili się w Nieustraszonych. Ja też, kiedy skoczyłam z tego dachu. Nie wiedziałam, co to strach.

W ciągu ostatnich czterech dni stanęłam wobec czterech odmian strachu. W jednej z symulacji zostałam przywiązana do pala, a Peter rozpałił ogień pod moimi stopami. W drugiej znowu tonęłam, tym razem pośrodku oceanu, a woda szalała wokół mnie. W trzeciej patrzyłam, jak moja rodzina powoli wykrwawia się na śmierć. A w czwartej trzymano mnie na muszce i kazano ich rozstrzelać. Teraz wiem, co to strach. [...]

Otwieram oczy. Nie, myliłam się. Nie skoczyłam z dachu, bo zamierzałam zostać Nieustraszoną. Skoczyłam, bo już byłam taka jak oni i chciałam się im pokazać. Ujawnić tę część siebie, którą Altruizm kazał mi ukrywać.

Wyciągam ręce nad głowę i znowu zaczepiam je o siatkę. Sięgam jak najdalej palcami u stóp. Nocne niebo jest puste i milczące, mój umysł też, po raz pierwszy od czterech dni.

Trzymam głowę w rękach i oddycham głęboko. Dzisiaj symulacja jest taka sama jak wczoraj: ktoś trzyma mnie na muszce i każe rozstrzelać rodzinę. Kiedy unoszę głowę, widzę, że Cztery mi się przygląda.

– Wiem, że symulacja nie jest prawdziwym życiem – mówię.

– Nie musisz mi tego wyjaśniać – odpowiada. – Kochasz rodzinę. Nie chcesz jej zastrzelić.

Veronica Roth, *Niezgodna*, Amber, Warszawa 2014, s. 193–194.

Zadanie 1.

Ustal, dlaczego Beatrice chce być jedną z Nieustraszonych.

Zadanie 2.

Wyjaśnij, dlaczego bohaterka została poddana czterem symulacjom.

Zadanie 3.

Zbuduj apostrofę do strachu.

Zadanie 4.

Pomyśl, jak zachowywałaby się Beatrice, gdyby należała do Altruizmu. Swoje propozycje zapisz w formie punktów.

Zadanie 5.

Z czym kojarzy Ci się Nieustraszoność? Pomyśl, którzy bohaterowie literaccy mogliby do tej frakcji należeć. Swoje wnioski zapisz w formie mapy myśli lub tabeli.

Zadanie 6.

Dokonaj rozbioru logicznego i gramatycznego zdania: **Odważna Beatrice skoczyła wczoraj z wysokiego dachu**, a następnie wypisz i nazwij związki wyrazowe.

Ćwiczenie 1.

W formie rozprawki uzasadnij słusność stwierdzenia: *kłamstwo wymaga zaangażowania*¹. W argumentacji posłuż się przykładami literackimi i filmowymi.

Ćwiczenie 2.

Pomyśl, którzy bohaterowie lektur szkolnych mogliby zakwalifikować się do Erudycji, Nieustraszoności, Prawości, Serdeczności, Altruizmu? Wskaż po trzech bohaterów i krótko uzasadnij swój wybór.

Ćwiczenie 3.

Czy znasz bohaterów, którzy podobnie jak Beatrice Prior łączą w sobie cechy kilku frakcji? Zapisz swoje propozycje wraz z krótkim uzasadnieniem.

ODPOWIEDZI DO ĆWICZEŃ

Ćwiczenie 1.

Teza: należy włożyć wiele wysiłku w to, by kłamstwo było wiarygodne, by spełniło określony (narzucony mu przez kłamiącego) cel

Argument pierwszy: kłamstwo jako sposób, by pokochać życie: ciocia Róża (E. E. Schmitt, *Oskar i pani Róża*)

Sylwetka cioci Róży wskazuje na terapeutyczną funkcję kłamstwa: *Dziękuję Ci, że dałeś mi poznać Oskara. Dzięki niemu byłam zabawna, wymyślałam legendy, znałam się nawet na zapasach*². Bohaterka, która przebywa w szpitalu nielegalnie, bo jest przeterminowana jak jogurt, posiada niebywały talent do tworzenia niewiarygodnych opowieści. Historie są tak fascynujące, że Oskar musi w nie uwierzyć. Okazuje się, że starsza pani w różowym fartuchu była kiedyś Dusicielką z Langwedocji, pokonała Rzeźniczkę z Limousin, dwadzieścia lat próbowała znokautować Diabolikę Sinclair; walczyła również o puchar świata z Ullą Ullą, szukała sposobu na Sarę Bum Bum, która przed wejściem na ring nacierała swoje ciało oliwą. Kłamstwa cioci Róży mają sprawić, że chłopiec zapomni o chorobie, zaangażuje się w historię osobistych wspomnień znakomitej sportsmenki po to, by stworzyć swoją własną legendę; postara się także zrozumieć, że każdy problem można rozwiązać, nie ma bowiem sytuacji bez wyjścia, zawsze jest jakieś okno i jakiś worek mąki.

Argument drugi: kłamstwo jako sposób, by pokonać prawdę: Józef Papkin (A. Fredro, *Zemsta*)
 Sylwetka Papkina wskazuje na mitotwórczą rolę kłamstwa. Syn Jana Papkina żyje w świecie spreparowanych przez siebie, pięknych kłamstw. Dzięki nim czuje się kimś wyjątkowym, godnym szacunku i zaufania. Kłamstwa, którymi tak hojnie częstuje otoczenie, pozwalają mu trwać w przeświadczeniu, że nie jest nieudacznikiem, jeszcze nie zmarnował ostatniej szansy. Opowieści o posiadanym majątku, wielkiej odwadze, rycerskich umiejętnościach, wokalnym talencie i romantycznym usposobieniu dają Papkinowi siłę, by codziennie mógł stawić czoło kpinom Cześnika, żartom Podstoliny i smutnej prawdzie, która nieproszona zagląda do oczu: *każdy siebie ma na względzie, a drugiego za narzędzie*³.

Argument trzeci: kłamstwo jako sposób, by okazać miłość: pan, pani (B. Prus, *Kamizelka*)
 Sylwetka drobnego urzędnika i jego żony nauczycielki wskazuje na oczyszczającą, niemal mistyczną rolę kłamstwa, *czasami kłamstwo to strasznie szlachetna sprawa*⁴. Małżonkowie mają do siebie bezgraniczne zaufanie, patrzą sobie w oczy i znajdują w nich spokój, oddanie, ofiarność, troskę, czułość. Wszystko, co ich spotyka w życiu, jeszcze bardziej ich do siebie zbliża. Kamizelka staje się milczącym bohaterem spektaklu przeznaczonego wyłącznie dla jednego widza. Pan przesuwając sprzączki przy kamizelce, a pani skracając pasek, by mąż nie zauważył, że z każdym dniem jest coraz chudszy i słabszy. Należy zrozumieć, że *nic nie przynosi człowiekowi większego uznania niż sztuka dodawania otuchy*⁵. Kłamstwo skonstruowane wokół starej kamizelki to oszustwo, którego celem jest uspokojenie, ukojenie drżącego serca. W takie kłamstwo trzeba uwierzyć, takie kłamstwo staje się prawdą, *bo to przy chorym wszyscy kłamią, a żona najwięcej. Ale kamizelka – ta już nie skłamie!*...⁶.

Ćwiczenie 2.

Erudycja:

- Ignacy Borejko (Małgorzata Musierowicz *Kwiat kalafiora*) – z wykształcenia jest filologiem klasycznym, czyta Plutarcha w oryginale, sypie łacińskimi sentencjami nawet przy obiedzie,
- John Keating (Nancy Horovitz Kleinbaum *Stowarzyszenie Umarłych Poetów*) – jest znawcą literatury angielskiej, lubi interpretować utwory poetyckie, odwołuje się do myśli głoszonych przez starożytnych filozofów,
- Anglik (Paulo Coelho *Alchemik*) – przeczytał wiele książek, cały czas się uczy, poznał zasady rządzące światem, tajemnice starych religii oraz alchemii, chce odkryć Kamień Filozoficzny.

Nieustraszość:

- Jurand ze Spychowa (Henryk Sienkiewicz *Krzyżacy*) – nie boi się Krzyżaków, jako pan i dziedzic Spychowa staje się postrachem dla tych, którzy przyczynili się do śmierci jego żony, krążą o nim legendy, że przypomina wściekłego wilka w ludzkiej skórze,
- Geralt z Rivii (Andrzej Sapkowski *Kraniec świata*) – białowłosy wiedźmin ma odwagę stanąć do walki z każdym potworem, który zagraża ludzkim osadom, nie boi się bólu, tortur, czarodziejskich eliksirów ani czarnej magii,
- Alek (Aleksander Kamiński *Kamienie na szaniec*) – charyzmatyczny dowódca, który nie boi się nikogo, bohater akcji kopernikańskiej, mistrz akcji sabotażowych (tłuczenie szyb, zrywanie flag).

Prawość:

- Guślarz (Adam Mickiewicz *Dziady cz. II*) – dba, by ceremonia wywoływania dziadów przebiegała zgodnie z planem, z troską i szacunkiem odnosi się do każdego ducha,
- Gandalf (John Ronald Reuel Tolkien *Hobbit, czyli tam i z powrotem*) – jest sprawiedliwy, potrafi dostrzec to, czego inni nie chcą zauważyć, tylko on jeden wierzy w zwiadowcze możliwości hobbita,
- książę Eskalus (William Szekspir *Romeo i Julia*) – stoi na straży porządku w Weronie, chce doprowadzić do zaprzestania walk pomiędzy zwaśnionymi rodami Montekich i Kapuletich, jest stanowczy i nieprzekupny, skazuje Romea na banicję, zapowiada surowe kary dla wszystkich mieszkańców miasta, którzy nie będą respektować prawa.

Serdeczność:

- księżna Anna Danuta (Henryk Sienkiewicz *Krzyżacy*) – okazuje wiele życzliwości swojej damie dworu, młodziutkiej Danusi Jurandównie, od pierwszej chwili wspiera zakochanego w niej Zbyszka z Bogdańca, dąży do tego, by młodzi byli szczęśliwi,
- Alina (Juliusz Słowacki *Balladyna*) – troszczy się o matkę, wykonuje najcięższe prace w polu, ciepło wypowiada się o swojej siostrze Balladynie, nie chce nikogo urazić ani tym bardziej skrzywdzić,
- Lis (Antoine de Saint-Exupéry *Mały Książę*) – dobrze zna ludzi, zwierzęta i życie, a mimo to czeka na prawdziwego przyjaciela, który go oswoi, a któremu on będzie mógł zdradzić największy i najwspanialszy sekret.

Altruizm:

- król Salem (Paulo Coelho *Alchemik*) – zawsze jest w drodze, czujny i gotowy do niesienia pomocy wątpiącym i szukającym własnego miejsca w świecie; daje ludziom wiarę i nadzieję, by mogli świadomie i odpowiedzialnie tworzyć swoje legendy, nie oczekuje zapłaty, cieszy się, gdy jego podopieczni odnajdują cel swojej wędrówki,
- Prometeusz (Jan Parandowski *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*) – opiekuje się stworzonymi przez siebie ludźmi, dając im ogień, wyposażając ich w niezbędne narzędzia oraz wiedzę, która pozwoli na dalszy rozwój,
- Anzelm (Molier *Skąpiec*) – godzi się na wszystkie warunki Harpagona, byle tylko młodzi (Kleant i Marianna oraz Walery i Eliza) byli szczęśliwi i mogli zatańczyć na własnym weselu; kupi Harpagonowi nowe ubranie, poniesie wszelkie koszty związane z ceremonią ślubną, zapłaci komisarzowi za prowadzone przez niego śledztwo w sprawie zaginionej szkatułki.

Ćwiczenie 3.

Gabrysia Borejko (Małgorzata Musierowicz *Kwiat kalafiora*)

- altruizm, bo przejmując domowe obowiązki, opiekuje się siostrami oraz ojcem,
- serdeczność, bo uczestniczy w projekcie Eksperymentalny Sygnał Dobra,
- prawość, bo zawsze mówi to, co myśli.

Holden Caulfield (Jerome David Salinger *Buszujący w zbożu*)

- nieustraszonność, bo wędruje samotnie nocą po Nowym Jorku pełnym pokus i niebezpieczeństw,
- serdeczność, bo zabiera siostrę do muzeum, potrafi z nią szczerze porozmawiać,
- altruizm, bo chce zostać strażnikiem i pilnować bawiące się w zbożu dzieci.

Santiago (Paulo Coelho *Alchemik*)

- nieustraszonność, bo podróżuje po obcej ziemi w poszukiwaniu skarbu, musi stawić czoła wojownikom pustyni i przemienić się w wiatr,
- prawość, bo ma o ludziach dobre zdanie, ceni tych, którzy przekazują mu wiedzę, wskazówki i dobre słowo,
- altruizm, bo chce pomóc Sprzedawcy Kryształów.

CZĘŚĆ DRUGA.

JESTEM... ZBUNTOWANA

KARTA PRACY NR 2

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–6.

Nic już nie ma znaczenia poza moim krzesłem, i mężczyzną siedzącym naprzeciwko.

– Jak się nazywasz? – pyta.

Niemal w tej samej chwili, w której zadaje to pytanie, z moich ust wyskakuje odpowiedź.

– Beatrice Prior.

– Ale mówią na ciebie Tris?

– Tak.

– Jak się nazywają twoi rodzice, Tris?

- Andrew i Natalie Priorowie.
 - Ty również zmieniłaś frakcję, zgadza się?
 - Tak – mówię, ale z tyłu głowy pojawia się inna myśl. Również? „Również” oznacza jeszcze kogoś, a w tym przypadku tym kimś musi być Tobias. [...]
 - Wywodziś się z Altruizmu, ale wybrałaś Nieustraszonność?
 - Tak – powtarzam, tym razem lakonicznie. Właściwie nie wiem dlaczego.
 - Czemu się przeniosłaś? [...]
 - Nie nadawałam się do Altruizmu – mówię. – I chciałam być wolna. Więc wybrałam Nieustraszonność.
 - Czemu się nie nadawałaś?
 - Bo byłam samolubna.
 - Byłaś? To znaczy, że już nie jesteś?
 - Oczywiście, że jestem. Moja matka mówiła, że wszyscy są samolubni. Ale odkąd przeszłam do Nieustraszonności, trochę mniej. Odkryłam, że są ludzie, za których mogłabym walczyć. Nawet umrzeć. [...]
- To stwierdzenie jest jak zagubiona myśl, którą starałam się odszukać. Biorę udział w teście na prawdomówność. Wszystko, co mówię, to prawda. Czuję, że po karku spływa mi kropla potu. Test wykrywający kłamstwa. Serum prawdy. Muszę o tym pamiętać. W szczerości bardzo łatwo się zatracić.*

Veronica Roth, *Zbuntowana*, Amber, Warszawa 2012, s. 108–110.

Zadanie 1.

Beatrice bierze udział w teście na prawdomówność. Sporządź listę pytań, na które – według Ciebie – powinna odpowiedzieć bohaterka. Wybierz trzy kategorie:

- szkoła,
- znajomi i przyjaciele,
- zainteresowania,
- sport,
- dzieciństwo,
- relacje z dorosłymi.

Zadanie 2.

Czy zgodzisz się ze stwierdzeniem mamy Beatrice, która twierdzi, że wszyscy ludzie są samolubni? Zajmij stanowisko w rozprawce. Swoje argumenty zilustruj przykładami literackimi i filmowymi.

Zadanie 3.

Wyjaśnij, dlaczego Beatrice zrezygnowała z Altruizmu. Formułując odpowiedź, weź pod uwagę takie kategorie, jak: wolność, egoizm, poświęcenie, empatia, brawura, heroizm, szczerość.

Zadanie 4.

Wypisz synonimy wyrazu **altruizm**. Pomyśl, którzy bohaterowie znani Ci z powieści, filmów, gier RPG oraz komiksów mogliby do tej frakcji należeć. Swój wybór krótko uzasadnij.

Zadanie 5.

Ustal, jakie procesy fonetyczne zachodzą w podanych wyrazach: **już**, **chwila**, **twoi**, **przypadek**, **powtarzam**, **wszyscy**.

Zadanie 6.

Wyjaśnij znaczenie terminu **lakonicznie**.

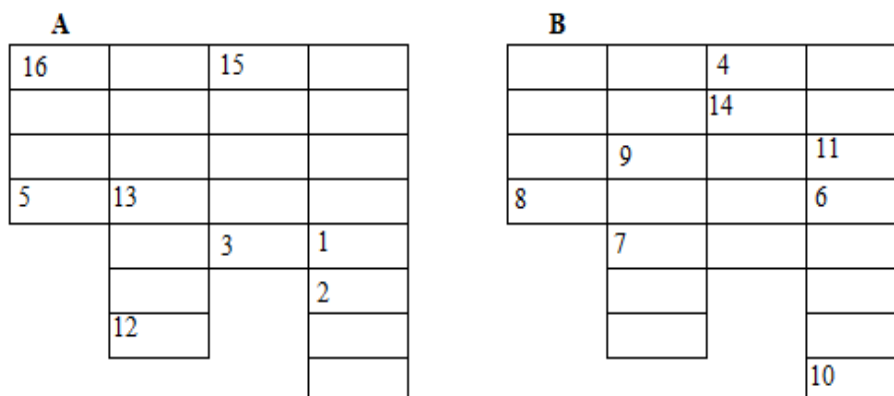
Ćwiczenie 4.

Odkryłam, że ludzie mają wiele warstw tajemnic. Wydaje ci się, że kogoś znasz, że go rozumiesz, ale jego pobudki zawsze są przed tobą ukryte, schowane w jego sercu. Nigdy ich nie poznasz, ale czasem postanawiasz zaufać⁷. Kierując się powyższymi słowami, wskaż przykłady bohaterów literackich, którzy z różnych powodów skrywali tajemnicę: mroczą, wstydliwą, zaskakującą.

Ćwiczenie 5.

Do diagramu **A** wpisz rzeczowniki, które mają tylko liczbę mnogą. Do diagramu **B** wpisz homonimy. Litery z ponumerowanych krutek **1–16** utworzą hasło. Nazwij części mowy, które nie znalazły się w diagramach.

rola, szybciej, usta, więc, właśnie, harmonia, sanie, tutaj, podanie, okulary, korek, nożyczki

Hasło:

1	2	3	4	5	6		7	8		9	10	11	12		13	14	15	16

Pozostałe części mowy:

Ćwiczenie 6.

Ustal, jaką funkcję pełni samogłoska „i” w podanych wyrazach. Namaluj przy każdym z nich odpowiedni symbol.

▼	samogłoska „i” pełni tylko funkcję zmiękczenia
●	samogłoska „i” jest odrębną głoską
✿	samogłoska „i” pełni funkcję zmiękczenia oraz jest odrębną głoską

	chwila
	chciałam
	intelekt
	altruizm
	nieustraszoność
	rodzice

ODPOWIEDZI DO ĆWICZEŃ**Ćwiczenie 4.**

- Mistrz (Krzysztof Petek *Trop Katarzyny*) – obecnie działa w organizacji walczącej z przestępczością wśród nieletnich, ale w młodości był uzależniony od narkotyków, a Załganow – niebezpieczny biznesmen przestępca, jest jego bratem,
- Wacław (Aleksander Fredro *Zemsta*) – podawał się za księcia Rodosława, gdy studiował w Warszawie, w tym czasie romansował także z Podstoliną,
- Kleant (Molier *Skąpiec*) – w tajemnicy przed ojcem pożycza pieniądze od lichwiarzy, żeby kupować sobie nowe stroje i szukać szczęścia w grach hazardowych,
- Anzelm (Molier *Skąpiec*) – przybrał fikcyjne nazwisko, żeby zapomnieć o rodzinnej tragedii, która go spotkała, naprawdę nazywa się Tomasz d'Alburci,
- Balladyna (Juliusz Słowacki *Balladyna*) – wyznaje miłość Kirkorowi, mimo że od dłuższego czasu spotyka się potajemnie z Grabcem.

Ćwiczenie 5.

A				B			
16U	O	15S	N	R	P	4K	H
S	K	A	O	O	O	¹⁴ O	A
T	U	N	Ż	L	9D	R	¹¹ R
5A	13L	I	Y	8A	A	E	6M
	A	3E	1C		7N	K	O
	R		2Z		I		N
	¹² Y		K		E		I
			I				¹⁰ A

Hasło: CZEKAM NA DARY LOSU

Pozostałe części mowy: **więc** – spójnik, **właśnie** – partykuła, **tutaj** – zaimek, **szybciej** – przysłówki.

Ćwiczenie 6.

✿	chwila
▼	chciałam
●	intelekt
✿	altruizm
▼	nieustrasżoność
✿	rodzice

CZEŚĆ TRZECIA.
JESTEM... WIERNA

KARTA PRACY NR 3

Przeczytaj tekst, a następnie wykonaj zadania 1–6.

– Jest takie stare powiedzenie: Wiedza to władza. Władza, aby czynić zło, jak w przypadku Jeanine... lub czynić dobro, jak w przypadku tego, co robimy tutaj. Władza sama w sobie nie jest zła. Podobnie jak wiedza.

– Mnie od dziecka uczono, że w stosunku do obu należy zachować ostrożność. I do władzy, i do wiedzy – mówię. – Zdaniem Altruizmu władzę powinni dzierżyć wyłącznie ci, którzy jej nie chcą.

– Coś w tym jest – zgadza się Matthew. – Ale może czas wyrosnąć z podejrzliwości.

Wyciąga spod biurka książkę – grubą, z wytartą okładką i postrzępionymi brzegami. Nosi tytuł Biologia człowieka.

– To tylko podstawy, ale ten podręcznik pomógł mi zrozumieć, co znaczy być człowiekiem – oznajmia. – Być tak złożonym, tajemniczym organizmem, a co jeszcze bardziej zdumiewające, mieć przy tym zdolność analizowania tego organizmu! To coś wyjątkowego, niespotykanego na skalę ewolucji. To nasza zdolność poznawania samych siebie i otaczającego nas świata czyni nas ludźmi.

Podaje mi książkę i odwraca się do komputera. Patrzę na okładkę i przesuwam palce wzdłuż jej krawędzi. W ustach Matthew zdobywanie wiedzy brzmi jak coś sekretne, pięknego i stażysty.

Veronica Roth, Wierna, Amber, Warszawa 2014, s. 164.

Zadanie 1.

Ustal co na temat wiedzy, władzy i pozycji człowieka w świecie mówi Matthew.

Zadanie 2.

Czy zgodzisz się ze stanowiskiem Beatrice, że zarówno wobec wiedzy, jak i wobec władzy należy zachować ostrożność? Wskaż przykłady bohaterów literackich i filmowych, którzy byli: ludźmi nauki, erudytami, konstruktorami, wizjonerami.

Zadanie 3.

Nazwij rodzaj stopniowania podanych przymiotników: **dobry, tajemniczy, gruby, piękny, starożytny, wyjątkowy**.

Zadanie 4.

Dokonaj analizy słowotwórczej wyrazów: **biurko, pisarz, naukowiec**.

Zadanie 5.

Nazwij podane części mowy. Przy każdej z nich narysuj odpowiedni symbol.

□	rzeczownik odczasownikowy
●	zaimek
▼	przyimek
◎	rzeczownik odprzymiotnikowy

	zdobywanie		na
	nasza		poznawanie
	do		coś
	dobro		siebie
	jak		ostrożność
	analizowanie		ten
	zło		spod

Zadanie 6.

Wykonaj wykresy zdań i opisz stosunki składniowe.

- Matthew twierdzi, że każdy człowiek powinien zdobywać wiedzę, ponieważ stanie się dzięki niej mądrzejszym i odważniejszym człowiekiem i będzie mógł zrealizować swoje marzenia.
- Beatrice słucha tego, co mówi kolega, patrzy na książkę i dziwi się, że sama o tym wcześniej nie pomyślała.

Ćwiczenie 7.

Uzasadnij słuszność stwierdzenia: *duma zamyka ludziom oczy na prawdę o nich samych*⁸. Wskaż przykłady bohaterów literackich, którzy nie potrafią spojrzeć na siebie krytycznie, z dystansu, ponieważ zaślepia ich duma.

Ćwiczenie 8.

Ustal, jaka funkcja komunikatywna języka dominuje w poniższych zdaniach. W tabeli zakreśl litery, którymi oznaczono funkcje języka.

Wypowiedzenie		Funkcja języka				
1.	Musisz zapisać się na ten kurs.	A	B	C	D	E
2.	Gwiazdy ukołysały świat do snu.	A	B	C	D	E
3.	Matthew, powtórz, proszę, bo nie usłyszałam.	A	B	C	D	E
4.	Matthew pożyczył Beatrice książkę.	A	B	C	D	E
5.	Nie czekaj dłużej, tylko dołącz do nas.	A	B	C	D	E
6.	Tak się cieszę, że cię widzę.	A	B	C	D	E

A – funkcja informatywna
B – funkcja ekspresywna
C – funkcja impresywna
D – funkcja poetycka
E – funkcja fatyczna

Ćwiczenie 9.

Podane wypowiedzenia zamień na mowę zależną.

- Beatrice, człowiek jest fascynującą zagadką – mówił z przejęciem Matthew.
- Nie lubię zagadek – odparła dziewczyna.
- Wszystko, co nas otacza, kryje w sobie siłę, piękno i moc tajemnic – dodał Matthew.

ODPOWIEDZI DO ĆWICZEŃ**Ćwiczenie 7.**

- Król w Gronostajowym Płaszczu (Antoine de Saint-Exupéry *Mały Księżę*): dumny monarcha, który twierdzi, że narodził się po to, by rządzić, lecz na jego planecie nie ma poddanych,
- Tybalt (William Szekspir *Romeo i Julia*): dumny i nieprzejednany wróg Montekich, nie uznaje rozwiązywania konfliktów za pomocą słów, zna jedynie prawo pięści, skory do bójk i pojedynku, mimo że daleko mu do szermierczego mistrzostwa,
- Roland (*Pieśń o Rolandzie*): dzielny rycerz i wierny sługa króla Karola, jest zbyt dumny, by wezwać pomoc,
- Achilles (Homer *Iliada*): przekonanie o własnej sile, pięknie i wyjątkowości sprawia, że jego duma staje się brawurą, a on sam zachowuje się jak szaleniec.

Ćwiczenie 8.

1C, 2D, 3E, 4A, 5C, 6B.

Ćwiczenie 9.

Matthew mówił z przejęciem do Beatrice, że człowiek jest fascynującą zagadką. Dziewczyna odparła, że nie lubi zagadek. Matthew dodał, że wszystko, co nas otacza, kryje w sobie siłę, piękno i moc tajemnic.

Urszula Wykurz

Przypisy:

- ¹ V. Roth, *Niezgodna*, przeł. D. Zych, Amber, Warszawa 2014, s. 261.
- ² E. E. Schmitt, *Oskar i pani Róża*, przeł. B. Grzegorzewska, Znak, Kraków 2011, s. 85.
- ³ A. Fredro, *Zemsta*, Wydawnictwo GREG, Kraków 2006, s. 110.
- ⁴ D. Bugarčić, *Ślimak, ślimak, wystaw rogi*, przeł. M. Petryńska, PIW, Warszawa 1977, s. 66.
- ⁵ R. Gary, *Czarodzieje*, przeł. R. Gromacka, Wydawnictwo Nisza, Warszawa 2014, s. 10.
- ⁶ B. Prus, *Kamizelka*, Wydawnictwo IBIS, Poznań 2013, s. 10.
- ⁷ V. Roth, *Zbuntowana*, przeł. M. Czub, E. Ratajczyk, Amber, Warszawa 2012, s. 355.
- ⁸ V. Roth, *Wierna*, przeł. M. Czub, Amber, Warszawa 2014, s. 227.

Bibliografia:

Bugarčić D., *Ślimak, ślimak, wystaw rogi*, przeł. M. Petryńska, PIW, Warszawa 1977.
 Fredro A., *Zemsta*, Wydawnictwo GREG, Kraków 2006.
 Gary R., *Czarodzieje*, przeł. R. Gromacka, Wydawnictwo Nisza, Warszawa 2014.
 Prus B., *Kamizelka*, Wydawnictwo IBIS, Poznań 2013.
 Roth V., *Niezgodna*, przeł. D. Zych, Amber, Warszawa 2014.
 Roth V., *Wierna*, przeł. M. Czub, Amber, Warszawa 2014.
 Roth V., *Zbuntowana*, przeł. M. Czub, E. Ratajczyk, Amber, Warszawa 2012.
 Schmitt E. E., *Oskar i pani Róża*, przeł. B. Grzegorzewska, Znak, Kraków 2011.

EDUKACJA KULTURALNA

Ewelina Kulińska

Szkoła Podstawowa nr 17 z Oddziałami Integracyjnymi im. S. Wyspiańskiego w Częstochowie

„TĘCZOWA MUZYKA – BUM BUM RURKI” – INNOWACJA PEDAGOGICZNA

GRUPA DOCELOWA:

uczniowie klasy I

CZAS TRWANIA I CZĘSTOTLIWOŚĆ INNOWACJI:

4 razy w miesiącu po 45 minut

WSTĘP:

Obcowanie z muzyką pobudza rozwój analizatora słuchowego, koncentrację uwagi, pamięć muzyczną. Muzyka jest ważnym czynnikiem wpływającym pozytywnie na rozwój dziecka. Przeżycia związane z odbiorem czy tworzeniem muzyki mają duży wpływ na rozwój emocjonalny. W czasie trwania innowacji uczniowie poznają zestaw rurek melodycznych gamy C-dur oraz możliwość zagrania prostych i znanych melodii. Nauczają się odczytywania zapisu linii rytmicznej i melodycznej, co pomoże wspólnie zagrać wybrane utwory. Będą miały okazję zaprezentować efekty swojej pracy na zakończenie roku szkolnego. Bum Bum Rurki to nieograniczone możliwości zabawy oraz edukacji muzycznej.

Lekcje edukacji muzycznej

Zdaniem wielu pedagogów muzykowanie za pomocą kolorowych rurek jest doskonałym wstępem do nauki gry na innych instrumentach. Świetnie sprawdzają się w nauczaniu podstawowych elementów muzyki: rytmu, melodii i harmonii. Bum Bum Rurki wykonane z bezpiecznego tworzywa są lekkie i dokładnie nastrojone, a ich kolorystyka odpowiada określonym dźwiękom. Granie

polega na uderzaniu nimi o dowolną powierzchnię, np. ławkę, krzesło lub kolano czy wnętrze dłoni – kolorowe rurki wydobywają określone, harmonijne dźwięki. Inspiracją dla mnie do prowadzenia zajęć z kolorowymi tubami stały się pięciodniowe warsztaty KLANZY w Sławie, prowadzone przez panią Iwonę Wierzbicką, wykładowcę Akademii Muzycznej. Na warsztatach przekonałam się, że Bum Bum Rurki wprowadzają w pozytywny nastrój każdego, a jednocześnie uczą podstaw muzyki, dlatego postanowiłam urozmaicić nimi edukację muzyczną w szkole.

CELE GŁÓWNE:

- integracja uczestników innowacji,
- zniwelowanie poczucia lęku i stresu wywołanego pójściem do szkoły,
- nauka podstawowych elementów muzyki – rytm, melodia, harmonia,
- wszechstronny rozwój dziecka.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- nawiązanie dobrych relacji między uczestnikami zajęć,
- dostarczenie nowych sposobów wyrażania siebie i swoich odczuć,
- wpływanie na rozwój muzykalności, także procesów poznawczych, tj. postrzeganie, wyobrażanie, myślenie,
- kształcenie koncentracji uwagi, szybkości orientacji, pamięci, pobudzenie aktywności,
- łagodzenie nieśmiałości,
- opanowywanie umiejętności gry z zastosowaniem różnych sposobów wydobywania dźwięku,
- osłuchanie z nazwami solmizacyjnymi gamy,
- czerpanie radości i zadowolenia ze wspólnej zabawy.

PRZEWIDZIANE EFEKTY. UCZEŃ:

- wie, co to są Bum Bum Rurki,
- prawidłowo współpracuje z zespołem,

- potrafi zagrać na Bum Bum Rurkach melodie, rytm, łatwą piosenkę,
- czuje się pewnie w grupie,
- zna zasady gry na Bum Bum Rurkach,
- prawidłowo gra na tubach,
- szanuje kolegów i nauczyciela,
- jest wyrozumiały i pomocny.

EWALUACJA PROJEKTU:

Rok szkolny 2018/2019 był rokiem wdrażania projektu do realizacji. Podsumowanie zajęć nastąpiło w czerwcu 2019 r.

Ewaluacji dokonano poprzez:

- występ muzyczny z rurkami,
- obserwację uczniów,
- zdjęcia,
- filmy.

Konkurs „Jesień w piosence”

Innowacja pedagogiczna „Tęczowa muzyka – Bum Bum Rurki” cieszyła się wśród uczniów dużym zainteresowaniem. Na początku innowacji, spośród uczniów klasy Ia, został utworzony zespół muzyczny „Tęczowe rurki”. W wyniku podjętych działań uczniowie poznali zestaw rurek melodycznych gamy C-dur oraz możliwość wspólnego zagrania wybranej piosenki. Dzieci prezentowały efekty swojej pracy na forum szkoły oraz w trakcie Wigilii klasowej, grając kolędę „Lulajże Jezuniu”. Ponadto na Wigilii

klasowej, która odbyła się 21.12.2018 r. zaangażowano rodziców do gry na Bum Bum Rurkach. Zespół „Tęczowe rurki” uświetnił swoim występem konkurs piosenki pt. „Jesień w piosence”, grając utwór pt. „Bim Bam”.

Oprócz niego dzieci nauczyły się grać jeszcze kilka innych piosenek: „Wyszły w pole kurki trzy”, „Mary małą owcę ma”, „Świeć gwiazdeczko, świeć”, „Pojeździemy na łów”, „Panie Janie”, „Sto lat”. Na lekcjach edukacji muzycznej i zajęciach wychowania fizycznego wykorzystywane były elementy muzykoterapii, rytmiKI z użyciem Bum Bum Rurek, a także tablica multimedialna i program komputerowy „Przybij rurkę”. W drugim semestrze zespół „Tęczowe rurki” uświetnił swoim występem następujące uroczystości: Dzień Babci i Dziadka (7.02.2019 r.), Dzień Otwarty Szkoły (1.03.2019 r.), „Odwołujemy zimę – konkurs na najpiękniejszą marzannę” – Plac Biegańskiego (21.03.2019 r.), Powiatowy Konkurs Tańca „Tanecznym Krokiem przez Świat” (17.05.2019 r.), Uroczystość powitania gości z Litwy, Rumunii i Turcji w ramach projektu Erasmus + „Pi-szę, bo jestem pisarzem” (2.04.2019 r.).

Powitanie gości z projektu Erasmus +

Ewelina Kulińska

„Odwołujemy zimę – konkurs na najpiękniejszą marzannę”

EDUKACJA CZYTELNICZA I MEDIALNA

Monika Matyjaszczyk-Nowak

Adam Wilk

Techniczne Zakłady Naukowe im. gen. W. Sikorskiego w Częstochowie

CYBERPRZEMOC WŚRÓD MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

Wdobie Internetu młodzież spotyka się nie tylko z tradycyjną przemocą, która polega na gnębieniu ofiary w szkolnej toalecie i pozostawia sińce na ciele, lecz także ze współczesną cyberprzemocą, przed którą młody człowiek nie może uciec i przez to nie może uwolnić się od jej złego wpływu na psychikę i postrzeganie samego siebie.

Czym jest cyberprzemoc (ang. cyberbullying, cyberstalking)?

Cyberprzemoc to świadome, wielokrotne i wrogie zachowanie się osoby lub grupy osób, które polega na wyśmiewaniu, prześladowaniu, oczernianiu, zdradzaniu, zastraszaniu czy nękanii ofiary przy użyciu nowoczesnych technologii, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Zjawisko to może przybierać różne formy, w tym między innymi publikowania lub rozsyłania kompromitujących zdjęć, filmów czy informacji, jak również wykluczenia z grupy społeczności sieciowej. Przemoc przejawia się także wojną na obelgi (flaming), czyli krótką, zacieklą wymianą zdań przy użyciu agresywnego języka, między dwiema lub więcej osobami za pomocą dowolnej technologii komunikacyjnej. W ostatnim czasie pojawiły się również informacje o sextingu, czyli rozsyłaniu tekstów lub obrazów o tematyce seksualnej.

Charakterystyczny dla cyberprzemocy jest wysoki poziom anonimowości sprawców, którzy niezwykle dobrze kamuflują się w sieci. Ogromnym problemem dla ofiar przemocy jest stałe narażenie na atak, niezależnie od miejsca czy pory dnia, szybkie rozpowszechnianie kompromitujących materiałów, ich łatwa dostępność oraz bardzo duży zasięg. Ludzie udostępniają sobie kompromitujące zdjęcia, filmiki czy infor-

macje, które potrafią zrobić w Internecie bardzo szybką „karierę”, a ich usunięcie jest często bardzo trudne.

Po czym można poznać, że osoba doświadczyła cyberprzemocy?

Młodzi ludzie niechętnie mówią dorosłym o doświadczeniu cyberprzemocy, ale istnieją pewne objawy mogące sugerować, że osoba jest prześladowana.

Do najczęstszych należą:

- niska samoocena, skrywany płacz, skłonność do izolacji,
- słaba kontrola emocji, impulsywność, zmienność nastroju,
- chroniczny smutek, depresja, natręctwa, zachowania kompulsywne,
- wzrost napięcia emocjonalnego,
- niezdolność do rozluźnienia,
- spadek poczucia kompetencji,
- wzrost agresywności wobec otoczenia,
- nieumiejętność nawiązywania kontaktów z rówieśnikami,
- nieufność wobec innych, trudności w tworzeniu więzi z innymi, izolacja od rówieśników,
- zachowania autodestrukcyjne,
- oznaki zmartwienia, zdenerwowania pojawiające się podczas korzystania z komputera lub telefonu,
- niechęć do chodzenia do szkoły; może nastąpić również pogorszenie wyników szkolnych,
- budzenie się w nocy z krzykiem lub płaczem, trudności z zasypianiem,
- utrata zainteresowania dotychczasowymi hobby,
- brak apetytu, bóle żołądka, bóle głowy.

W jaki sposób należy zabezpieczyć dowody cyberprzemocy?

Oto przykładowe kroki, które należy wykonać w celu zabezpieczenia dowodów cyberprzemocy:

- notujemy datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości, jeśli jest to możliwe dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony WWW, na której pojawiły się szkodliwe treści,
- sprawdzamy, czy ofiara cyberprzemocy potrafi wskazać sprawcę bądź ma przypuszczenie, kto może nim być,
- kontaktujemy się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów,
- gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić, to kontaktujemy się z policją.

Kiedy powiadamiać sąd rodzinny?

Powiadomienie powinno nastąpić jeśli:

- rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły,
- sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania,
- szkoła wykorzystała wszystkie dostępne środki wychowawcze i nie dały one pożądanego rezultatu,
- w przypadku drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa.

Według różnych firm badawczych ponad połowa młodzieży doświadcza przemocy w sieci. Niestety, nie ma skutecznych metod przeciwdziałania cyberprzemocy. Bardzo ważne jest, aby pamiętać, że ofiara, sprawca i świadek potrzebują reakcji dorosłych na każde zachowanie o tym charakterze. Dlatego istotną kwestią jest współpraca rodziców ze szkołą, stanowcze domaganie się wyciągnięcia konsekwencji od sprawców i podjęcia działań mających chronić osoby doznające przemocy. Brak reakcji jedynie zachęci sprawców do dalszych ataków. Należy pamiętać, że w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą można zwrócić się o pomoc do szkolnego pedagoga, wychowawcy, nauczyciela lub innej osoby dorosłej, jak również skorzystać z ogólnopolskiego telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży **116 111**, który prowadzi Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, a w przypadku podejrzenia złamania prawa do policji. Szkoły zapewniają uczniom doświadczającym cyberprzemocy efektywnej ochrony i wsparcia, ale także przekazują wiedzę na temat zasad bezpiecznego korzystania z różnych technologii komunikacyjnych i zagrożeń płynących z ich użytkowania. Bardzo ważne jest, aby nie bagatelizować problemu oraz zabezpieczyć dowody i poprosić o pomoc.

Monika Matyjaszczyk-Nowak
Adam Wilk

EDUKACJA ZDROWOTNA

Wioletta Morawiak

Szkoła Podstawowa im. Pokoju w Żarkach Letnisku

TERAPIA DZIECI Z AUTYZMEM – METODA RUCHU ROZWIJAJĄCEGO WERONIKI SHERBORNE

Autyzm jest to złożone zaburzenie rozwoju i funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego charakteryzujące

się zakłóceniami zdolności komunikowania uczuć i budowania relacji interpersonalnych, zubożeniem i stereotypowością zachowań.

wań oraz trudnościami z integracją wrażeń zmysłowych. Przyczyny autyzmu nie zostały dotąd w pełni poznane. Istnieje szereg hipotez, które opisują mechanizmy występowania tego zaburzenia.

W efekcie uznaje się, że autyzm ma etiologię wieloczynnikową. Przyjmuje się, że za jego wystąpienie odpowiadają czynniki genetyczne, rozwojowe, infekcyjne, a także związane z ciążą i porodem.

Autyzm dziecięcy poddaje się różnym formom leczenia (zwłaszcza oddziaływaniom behawioralnym, edukacyjnym), które mogą istotnie poprawić funkcjonowanie chorych, ale nie jest w pełni uleczalny – zaburzenie to utrzymuje się do końca życia. Zakres możliwej do osiągnięcia poprawy objawowej uzależniony jest m.in. od tego, jak wcześnie zaburzenie zostanie rozpoznane i jak wcześnie dziecko zostanie objęte odpowiednim programem terapeutycznym wspierającym jego rozwój. Leczenie farmakologiczne ma znaczenie uzupełniające i umożliwia złagodzenie tylko części behawioralnych przejawów autyzmu lub objawów współwystępujących z nim zaburzeń. W przypadku autyzmu nie ma leków, które stanowiłyby przyczynową formę leczenia, ani leków, które usuwałyby osiowe dla niego dysfunkcje. Terapia dziecka z autyzmem opiera się na trzech podstawowych zasadach:

1. Przygotowanie rodziców do pracy z dzieckiem poprzez wyjaśnienie im zachowań dziecka.
2. Rozszerzenie form kontaktu z dzieckiem, przede wszystkim kontaktu fizycznego.
3. Stymulacja dziecka do kontaktów społecznych.

Jest wiele metod terapii dzieci autystycznych. Jedną z nich jest Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne (fizjoterapeuta z Wielkiej Brytanii).

Metoda ta wykorzystuje dotyk, ruch oraz wzajemne relacje fizyczne, emocjonalne i społeczne we wspomaganiu rozwoju dziecka i terapii zaburzeń. Ćwiczenia wywodzą się z naturalnych potrzeb dziecka, które zaspokajane są w kontakcie z osobą dorosłą. Stosowane jest kołysanie, przytulanie, turlanie, przeciąganie. Podstawą metody jest rozwijanie poprzez ruch:

- świadomości własnego ciała,
- świadomości przestrzeni i działania w niej,

- dzielenie przestrzeni z innymi ludźmi i nawiązywanie z nimi bliskich kontaktów,
- ruch kreatywny.

Ćwiczenia zawarte w metodzie Weroniki Sherborne są przydatne w stymulowaniu rozwoju każdego dziecka, a szczególnie w wyrównywaniu wszelkich zaburzeń psychoruchowych oraz niwelowaniu deficytów rozwojowych. Udział w ćwiczeniach Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne ma na celu stworzyć dziecku okazję do poznania własnego ciała, usprawniania motoryki, poczucia swojej siły, sprawności i w związku z tym możliwości ruchowych. Ponieważ dzięki temu zaczyna mieć ono zaufanie do siebie, zyskuje też poczucie bezpieczeństwa. Podczas ćwiczeń ruchowych dziecko może poznać przestrzeń, w której się znajduje, przestaje ona być dla niego groźna. Dlatego dziecko czuje się w niej bezpiecznie, staje się bardziej aktywne, przejawia większą inicjatywę, może być twórcze. Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne jest upowszechniana w Polsce od przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Jest wykorzystywana w placówkach oświatowych i służby zdrowia dla dzieci zdrowych oraz z różnymi zaburzeniami rozwoju i zachowania, różnorodnymi potrzebami edukacyjnymi (np. dzieci z autyzmem). W zależności od potrzeb i możliwości dzieci, cele metody Weroniki Sherborne realizowane są poprzez następujące formy pracy:

1. Ćwiczenia gimnastyczne w grupach integracyjnych.
2. Zajęcia grupowe dla dzieci niepełnosprawnych z aktywnym udziałem rodziców.
3. Propozycje ćwiczeń do realizacji w domu w parze rodzic – dziecko.

Weronika Sherborne dodała do analizy ruchu cele pedagogiczne. Najwyższym celem oddziaływania przez ruch było dla niej budowanie osobowości poprzez budowanie więzi oraz stymulowanie prawidłowego rozwoju i korygowanie zaburzeń. Metoda jest naturalna i prosta ze względu na to, że wywodzi się z dziecięcego baraszkowania, które jest naturalną zabawą dziecka z dorosłym we wczesnym dzieciństwie – nazywane są tak wszystkie zabawy w bliskim kontakcie, tj. gilgotanie, podrzucanie, siłowanie się. Ćwiczenia Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne wpływają pozytywnie na świadomość własnego ciała, świadomość przestrzeni i działania w niej, dzielenie prze-

strzeni z innymi ludźmi i nawiązywanie z nimi kontaktu. Sherborne za bardzo istotną uznała świadomość własnego ciała a zwłaszcza jego wnętrza. Wiele dzieci z zaburzeniami rozwoju ma zaburzoną świadomość ciała, co uniemożliwia im prawidłowe kontrolowanie własnych ruchów. Dziecko dzięki metodzie poznaje swoje ciało, uczy się orientacji w przestrzeni, koordynacji ruchów. Ćwicząc z drugim człowiekiem uczy się współpracy, nawiązywania kontaktu, dzielenia radości z innymi (umiejętności społeczne). Dodatkowo dziecko buduje zaufanie do siebie i opiekuna, poczucie sprawstwa, poczucie własnej wartości. Poczucie bezpieczeństwa wyzwala twórczość.

Ruch jest podstawowym i naturalnym środkiem porozumiewania się, wychodzącym z centrum naszego ciała, do którego w pierwszym rzędzie sięgają dzieci małe i osoby z utrudnioną komunikacją słowną. Podstawą porozumiewania się za pomocą „języka ruchów” jest świadomość swojego ciała. Wykorzystanie metody zależy od naszej inicjatywy i zapotrzebowania w danej grupie. Zaletą zajęć jest to, że nie potrzebujemy właściwie żadnych pomocy, a jedynie dużo wolnej przestrzeni, odpowiednie podłoże i świeże powietrze. Dzięki ćwiczeniom dzieci uczą się poznawać przestrzeń i zachowywać w niej, czują się swobodnie

i nie obawiają się otoczenia. Stają się mniej zahamowane i bardziej otwarte na sytuacje problemowe. Metoda ta pozwala dzieciom poznać swoje ciało i kontrolować jego ruchy, ułatwia też nawiązywanie kontaktów, uczy empatii.

Wioletta Morawiak

Bibliografia:

- Bąbel P., Suchowierska M., Ostaszewski P., *Analiza zachowania od A do Z*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2010.
- Beck S.J., *Terapia poznawczo-behawioralna: podstawy i zagadnienia szczegółowe*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012.
- Bogdanowicz M., Kisiel B., Przysnyska M., *Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka*, WSiP, Warszawa 1992.
- Bogdanowicz M., Kisiel B., *Ruch Rozwijający dla wszystkich*, Harmonia, Gdańsk 2003.
- Pietras T., Witusik A., Gałęcki P. (red.), *Autyzm – epidemiologia, diagnoza i terapia*, Wydawnictwo Continuo, Wrocław 2010.
- Pisula E., *Małe dzieci z autyzmem – diagnoza i terapia*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005.
- Winczura B., *Autyzm na granicy zrozumienia*, Wyd. Impuls, Kraków 2009.

Martyna Toll

Szkoła Podstawowa nr 50 im. gen. W. Sikorskiego w Częstochowie

DBAMY O ZDROWIE SCENARIUSZ ZAJĘĆ ŚWIETLICOWYCH

Zdrowie należy do tych wartości, które nie są dane człowiekowi na zawsze. Ma ono również szczególny wpływ na jakość naszego życia już od najmłodszych lat. Styl życia, jaki prowadzimy w dzieciństwie i młodości, jest zazwyczaj kontynuowany w życiu dorosłym. Ważne więc są doświadczenia i wzorce z jakimi ma styczność dziecko już od najmłodszych lat. Szkoła, w której prowadzę zajęcia, propaguje wiedzę pozwalającą dzieciom dokonywać prawidłowych wyborów żywieniowych oraz

stwarza warunki do popularyzowania zachowań prozdrowotnych. Nie jest to tylko samo przekazywanie wiedzy, ale praktyczne działania, w których uczniowie biorą czynny udział.

TEMAT: JEMY ZDROWO

CELE OGÓLNE:

- kształtowanie postaw propagujących zdrowy styl życia,

- uświadomienie dzieciom potrzeby racjonalnego odżywiania się.

CELE SZCZEGÓŁOWE. UCZEŃ:

- zna nazwy warzyw i owoców i je rozpoznaje,
- potrafi określić, do czego można wykorzystać dane warzywo czy owoc,
- wie, co sprzyja zdrowiu,
- zna skutki „złego” odżywiania.

CELE WYCHOWAWCZE:

- wytwarzanie więzi koleżeńskiej podczas pracy w zespole,
- wdrażanie do zachowania porządku i ładu,
- kształtowanie odpowiedzialności za powierzone zadanie.

METODY:

zadaniowa, słowna, oglądowa (pokaz, obserwacja), praktycznego działania, zabawy.

FORMY:

indywidualna, grupowa, zbiorowa, jednolita i zróżnicowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

naturalne okazy warzyw i owoców, ilustracje warzyw i owoców, napisy z hasłami do „słoneczka”, płyta CD z piosenkami „Witaminki”, „Na marchewki urodziny”, teksty zagadek o wybranych warzywach i owocach, plastelina, krzyżówka, plansza z napisem *zdrowie*, kontury wybranych owoców i warzyw, pudełka.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ:

1. Spotkanie z dietetykiem, pogadanka na temat właściwego odżywiania, zapobiegania chorobom.

2. Wykonanie gazetki informacyjnej pt. „Owoce, warzywa”.

3. Wykonanie wydzieranki – warzywa, owoce.
4. Przeprowadzenie zabaw tematycznych, np. „w sklepie”, „w gabinecie lekarskim”.
5. Przygotowanie zdrowego śniadania, witaminowego poczęstunku w postaci sałatki owocowej.

6. Przeprowadzenie zabaw ruchowych w sali lub na świeżym powietrzu.
7. Zorganizowanie świetlicowego kiermaszu zdrowej żywności.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Wprowadzenie do tematu zajęć.
Zachęcenie dzieci do udziału w zajęciach niespodzianką – koszykiem z ukrytymi

w nim owocami i warzywami. Wybrane dziecko wkłada ręce do koszyka i dotykaniem próbuje odgadnąć nazwę owocu lub warzywa. Po wyciągnięciu z koszyka dotykanej rośliny pozostali potwierdzają, czy odpowiedź była prawidłowa i starają się opisać w 2–3 zdaniach dane warzywo lub owoc, zwracając uwagę na kolor, wielkość i kształt.

2. Wspólne dopasowywanie haseł do tematu *zdrowie* (dzieci odczytują i wybierają hasła, które sprzyjają zdrowiu: *owoce, warzywa, mięso, mleko, nabiał, artykuły zbożowe, coca-cola, słodyczne, chipsy*).

3. Omówienie „słoneczka” ułożonego przez dzieci z nazw artykułów sprzyjających naszemu zdrowiu.

Dlaczego pozostawiliście trzy hasła: *coca-cola, słodyczne, chipsy*?

Co powinniśmy jeść, dbając o zdrowie?

Jakie znaczenie dla naszego zdrowia mają warzywa i owoce?

Jak należy się odżywiać?

4. Rozwiązanie krzyżówki:

			1.	Z	I	M	A
2.	M	I	Ó	D			
	3.	K	O	R	A	L	E
		4.	R	O	K		
		5.	S	O	W	A	
6.	C	U	K	I	E	R	
		7.	K	R	E	D	A

1. Pora roku ze śniegiem.
2. Produkują go pszczoły.
3. Często robimy je z jarzębiny.
4. Ma 12 miesięcy.
5. Ptak, który prowadzi nocny tryb życia.
6. Jest słodki i szkodzi zębom.
7. Piszemy nią po tablicy.

5. Wysłuchanie i inscenizowanie ruchem piosenki pt. „Na marchewki urodziny”.

6. Rozwiązywanie zagadek o warzywach i owocach (dzieci losują zagadki i samodzielnie je odczytują, wyszukują rysunek ilustrujący zagadkę i odkładają, zgodnie z poleceniem wychowawcy, warzywo do prawego pudełka, owoc do lewego.)

Zagadki:

Dobra gotowana, dobra i surowa,
Choć nie pomarańcza,
lecz pomarańczowa.
Kiedy za zielony pochwycisz warkoczek
I pociągniesz mocno, wnet z ziemi
wyskoczy.

(marchew)

Gdy ją obieramy, łezki ocieramy.

(cebula)

Jak się zwie ta główka?

Będzie z niej surówka.

(kapusta)

Każdy odgadnie tę zagadkę:

Ma biały korzeń i zieloną natkę.

(pietruszka)

Czerwone, pyzate, smakowite latem,

A na długą zimę, będą koncentratem.

(pomidory)

Ma gruby brzusek i ogonek mały,

Będzie pewno z niego barszczyk

doskonały.

(burak)

Liście długie ma, zielone,

Jeden w drugim ułożone,

Przy korzonkach biała główka,

Pyszna z niego jest surówka.

(por)

Kwaśne, rumiane, ogonek posiada,

Kiedy jest dojrzałe to na ziemię spada.

(jabłko)

W moim ogródku rośnie krzak,
który cierni wiele ma.

Chyba nimi bronić chce
zielone owoce swe.

(agrest)

Ma kształt żarówki, lecz wcale nie świeci,
Gdy jest dojrzała, zjadają ją dzieci.

(gruszka)

Skórka fioletowa, miąższ pod nią złoty,

Smakuje wybornie, wszyscy wiemy o tym.

(śliwka)

7. Wykonanie pracy plastycznej – wylepienie plasteliną konturów wybranych warzyw i owoców.

8. Zorganizowanie wystawki wykonanych prac.

9. Podsumowanie zajęć. Wręczenie każdemu dziecku jabłka.

10. Ewaluacja zajęć.

Wybierz i połóż na biurku właściwy rysunek obrazujący Twoje uczucia po zakończeniu zajęć.

Martyna Toll

Bibliografia:

Wojnarowska B., *Zdrowie i szkoła*, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2000.

Pitchford P., *Odżywianie dla zdrowia*, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2008.

Netografia:

www.opzisdz.pl, [dostęp 10.03.2019].

www.zabawydladzieci.com.pl, [dostęp 10.03.2019].

www.zagadkidladzieci.net, [dostęp 10.03.2019].

Małgorzata Dul

Jasnogórska Publiczna Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I Stopnia w Częstochowie

100 LAT SPORTU W NIEPODLEGŁEJ POLSCE SCENARIUSZ TURNIEJU SPORTOWEGO

CELE:

- integracja środowiska szkolnego,
- kształtowanie nawyków aktywnego obchodzenia świąt narodowych,
- poznanie różnych form aktywności fizycznej,
- kształcenie umiejętności porozumiewania się z innymi członkami grupy i czynnego współuczestnictwa w grupie,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności, sprawiedliwości i poszanowania godności innych,
- kształtowanie zdolności organizacyjnych,
- promowanie postaw patriotycznych,
- poznanie historii sportu,
- promowanie zachowań prospołecznych.

PRZYGOTOWANIE DO IMPREZY:

1. Wykonanie hasła przewodniego imprezy „100 lat sportu w niepodległej Polsce”.
2. Rozstrzygnięcie międzyklasowego konkursu na gazetkę ścienną pt. „100 lat sportu w niepodległej Polsce”.
3. Zaplanowanie i przygotowanie stanowisk do zabaw oraz przyrządów i przyborów potrzebnych do rozegrania konkurencji.

4. Wskazanie osób odpowiedzialnych za przebieg i sędziowanie konkurencji na danych stanowiskach.
5. Przygotowanie kart klas i dyplomów z nagrodami.
6. Wytyczenie i przygotowanie miejsc do kibicowania – wejście na salę gimnastyczną oznaczonymi drzwiami, zajęcie miejsc w strefie kibica wytyczonej przez organizatorów.
7. Spotkanie uczniów klas IV–VIII w świetlicy szkolnej i wykonanie rzutów ringo i skoków w dal. Następnie przejście do sali gimnastycznej z opiekunami, zajęcie miejsc w strefie kibica.
8. Spotkanie uczniów klas I–III w sali gimnastycznej. Zajęcie stanowisk przez zawodników ubranych w stroje sportowe oraz pozostałych uczniów dopingujących kolegów w strefie kibica.
9. Rozegranie wyścigu rzędów przez uczniów klas IV–VIII, następnie wykonanie biegu po kopercie i gra w unihokeja.

SPOSÓB PRZEPROWADZENIA IMPREZY:

1. Liczba zawodników: po 6 uczniów z klas I–VIII w strojach i obuwiu sportowym.

Pozostali uczniowie wraz z nauczycielami kibicują kolegom.

2. Zawody organizowane są w sali gimnastycznej, świetlicy szkolnej.
3. Konkurencje sportowe odbywają się w formie wyścigu rzędów dla klas I–III i obwodu stacyjnego dla klas IV–VIII.
4. Na każdej stacji można uzyskać punkty.
5. Obsługą poszczególnych stacji i konkurencji zajmą się wcześniej przeszkoleni uczniowie oraz wytypowani nauczyciele.
6. Podczas zabawy obowiązuje strój i obuwie sportowe. Dodatkowe punkty za strój w barwach narodowych.
7. Komisja sędziowska sumuje punkty każdej klasy i wyłania zwycięską klasę w kategorii I–III i IV–VIII.
8. Ogłoszenie wyników i wręczenie nagród na zakończenie imprezy.

Wszystkie sporne kwestie związane z zajęciami rekreacyjno-sportowymi rozstrzygają organizatorzy.

PRZYBORY I PRZYRZĄDY:

szarfy, ławeczki gimnastyczne, kocyki, pachołki, woreczki, wiaderka, materace, piłka lekarska, ringo, piłka nożna, kij do unihokeya z piłeczkami, piłka lekarska, chorągiewki, taśma miernicza, stopery.

PROGRAM IMPREZY:

Zbiórka w sali gimnastycznej

1. Powitanie uczniów.
2. Przedstawienie harmonogramu konkurencji sportowych i zasad rywalizacji.

Wyścigi rzędów klas I–III

1. Bieg z przekładaniem szarfy – zadaniem uczestników jest dobiec do słupka i przeciągnąć przez siebie szarfę górą, zawodnicy biegną pojedynczo, kolejny zawodnik startuje po przekroczeniu linii przez poprzedniego. Bieg jest ukończony, gdy wszyscy z rzędu przyjmą postawę siad skrzyżny (wyścig, 3 pkt, 2 pkt, 1 pkt).
2. Przeczolganianie po ławeczce – pierwszy zawodnik obiega pachołek i wraca z przeczołganianiem po ławeczce do zespołu, następnie w ten sam sposób biegną kolejni zawodnicy. Bieg jest ukończony, gdy wszyscy z rzędu przyjmą postawę siad skrzyżny (wyścig, 3 pkt, 2 pkt, 1 pkt).

3. Bieg z piłką lekarską slalomem – zawodnik biegnie z piłką, zostawia ją w hula-hop, wraca slalomem bez piłki, następny zawodnik biegnie slalomem, zabiera piłkę i przekazuje zmiennikowi. Bieg jest ukończony, gdy wszyscy z rzędu przyjmą postawę siad skrzyżny (wyścig, 3 pkt, 2 pkt, 1 pkt).
4. Rzut woreczkiem do celu – każdy rząd typuje jedną osobę, która łapie woreczki do wiaderka, stojąc na materacu przynajmniej jedną nogą, w odległości od rzucającego: kl. I – 3 m, kl. II – 4 m, kl. III – 5 m, rzucający wykonują po 3 rzuty, wygrywa rząd, który uzyska najwięcej celnych rzutów.

Konkurencje dla klas IV–VIII

1. Rzuty kółkiem ringo – każdy uczestnik wykonuje 5 rzutów na ustawiony pachołek z odległości 2–3 m. Liczba celnych rzutów jest liczbą zdobytych punktów dla klasy.
2. Skok w dal z miejsca – mierzony własnymi stopami (zaokrąglany mniej niż $\frac{1}{2}$ stopy w dół, więcej niż $\frac{1}{2}$ stopy w górę), liczba stóp jest zarazem liczbą zdobytych punktów.
3. Unihokey – 3 strzały na bramkę z odległości 10 m. Celne strzały są zarazem liczbą zdobytych punktów.
4. Bieg po kopercie – bieg zygzakiem w prostokacie 3x5 m, we wszystkich rogach, na środku i na przecięciu się przekątnych ustawione są pachołki. Zawodnik startuje z pozycji wykroczonej (start wysoki) i omija pachołki jeden raz, nie dotykając ich żadną częścią ciała, gdy przewróci tyczkę, podnosi ją i kontynuuje bieg na czas. Sumuje się czasy wszystkich zawodników. Najlepszy czas klasowy daje największą liczbę punktów.

PODSUMOWANIE IMPREZY:

1. Zsumowanie punktów uzyskanych we wszystkich konkurencjach turnieju: gazetka ścienna, strój sportowy w barwach narodowych i rozgrywki sportowe.
2. Ogłoszenie wyników w kategoriach klas I–III i IV–VIII.
3. Wręczenie nagród i dyplomów.
4. Podziękowanie i zakończenie.

Małgorzata Dul

WYCHOWANIE I OPIEKA

dr Edyta Bukowska

Szkoła Podstawowa nr 2 im. J. Piłsudskiego w Koniecpolu

„STOP MOWIE NIENAWIŚCI”

*Dlaczego mamy się nienawidzić?
Zespala nas solidarność, niesie ta sama planeta,
jesteśmy załogą tego samego statku.
A. de Saint-Exupery*

Szkoła Podstawowa nr 2 im. J. Piłsudskiego w Koniecpolu uczestniczyła w akcji Centrum Edukacji Obywatelskiej „Szkoła wolna od nienawiści”. Celem akcji było włączenie społeczności szkolnej w działania przeciw mowie nienawiści, zwiększenie świadomości problemu w szkole oraz manifestacja swojego sprzeciwu wobec nienawiści i hejtowania. Głównym zadaniem akcji było zorganizowanie wydarzenia/happeningu/warsztatów wokół tematu przeciwdziałania mowie nienawiści.

7 czerwca 2019 r. klasa VIa przygotowała apel dla uczniów naszej szkoły ph. „Stop mowie nienawiści”. Apel był podsumowaniem projektu, który realizowali uczniowie klasy VIa. Podczas spotkania młodzież mówiła o tym, czym jest mowa nienawiści, jakie są przyczyny jej stosowania, jak można z nią walczyć i jak się przed nią bronić. Przedstawiła także konsekwencje prawne stosowania mowy nienawiści i hejtu. Przygotowała plakaty i banery z napisami przeciwko stosowaniu hejtu i mowy nienawiści.

Wykonała koszulki z napisem: „Nie ma zgody dla tej mowy”. Uczestnicy apelu otrzymali od klasy VIa naklejki promujące sprzeciwianie się mowie nienawiści, a także

ulotki, które zawierały informacje o tym, jak walczyć z hejtem.

Całości dopełniły piosenki: Cz. Niemena „Dziwny jest ten świat”, S. Sojki „Tolerancja”, zespołu 2+1 „Chodź, pomaluj mój świat” w wykonaniu uczennic klasy VIa.

13 czerwca 2019 r. klasa VIa udała się na targ koniecpolski z apelem do mieszkańców miasta w postaci przygotowanego przez siebie happeningu pod hasłem: „Stop mowie nienawiści”. Była to realizacja kolejnego zadania wynikającego z projektu „Szkoła wolna od nienawiści” realizowanego we współpracy z Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Podczas happeningu uczniowie przedstawili informacje na temat mowy nienawiści i hejtu oraz jak z nim walczyć, a także rozdawali ulotki na ten temat. Wystąpienie młodzieży uatrakcyjniły piosenki Cz. Niemena, S. Sojki i zespołu 2+1.

Refleksje uczestników po spotkaniu:

- Apel dał mi do zrozumienia, że nie można odrzucać innych ludzi, tylko dlatego, że się od nas różnią. Zrozumiałem też, że każdy jest równy i ma te same prawa, co każdy z nas.
- Apel dał mi do zrozumienia, że nie warto hejtować drugiej osoby.
- Zdałem sobie sprawę, jak straszny jest hejt.
- Apel dał mi do zrozumienia, czym jest hejt. Teraz wiem, co czują osoby hejtowane.
- Po apelu czuję, że wszyscy powinniśmy zwalczać mowę nienawiści, ponieważ mowa nienawiści prowadzi do samych złych rzeczy, przez co zapominamy o uczuciach. Stajemy się nieczuli na problemy innych.
- Po apelu czuję, że nauczyliśmy się współpracować ze sobą.
- Bardzo mi się podobało, że mogliśmy coś takiego zorganizować i daliśmy radę z tym wszystkim.
- Podobało mi się, że potrafiliśmy się zorganizować.

Edyta Bukowska

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Katarzyna Myrcik

Zespół Szkół Ogólnokształcąco-Technicznych w Lublińcu

DOBRE PRAKTYKI LUBLINIECKIEGO TECHNIKUM

Zespół Szkół Ogólnokształcąco-Technicznych w Lublińcu organizuje dla uczniów praktyki zawodowe w kraju i za granicą, aby dać młodzieży szansę na przygotowanie zawodowe w standardach europejskich. W czerwcu zakończył się staż zagraniczny dla mechaników, informatyków i architektów krajobrazu. 25 uczniów ćwiczyło w Niemczech umiejętności potrzebne do realizacji przygotowania zawodowego.

Program stażu jest skorelowany z programem kształcenia zawodowego i ułożony przez instruktorów z Niemiec we współpracy z polskimi nauczycielami zawodu. Celem projektu jest utrzymanie wysokiego poziomu zdawalności egzaminów, potwierdzających kwalifikacje oraz lepszy start na rynku pracy.

– Nauczyłem się obróbki i „zarabiania” kabli CAT 5 i 7, tworzenia stron internetowych w języku HTML i CSS, projektowania sieci w programie Filius, montażu i zarządzania kamerą internetową, projektowania sieci Smarthome – wylicza realizowane zadania Jakub Nicpoń z technikum informatycznego.

Wszystkie działania uczniowie wykonali indywidualnie i zespołowo, a dodatkowym dla nich wyzwaniem było codzienne dojeżdżanie do pracowni w Lipsku – najpierw autobusem miejskim, potem pociągiem, a na końcu tramwajem.

Zupełnie inne zadania realizowała grupa mechaników, którym udało się w ciągu kilku dni zbudować pojazd elektryczny według podanego schematu.

– Podczas pobytu za granicą nabyłem wiedzę na temat mechaniki, tworzenia konstrukcji mechanicznych, montażu, demontażu, podstaw elektroniki związanych z tworzeniem pojazdu E-buggy. Nauczyłem się szlifowania, spawania, cięcia, czytania rysunku technicznego, dokonywania pomiarów dokładności – dodaje Wojciech Kała z klasy 2TM. Podobne wrażenia ma również Michał Masoń, dla którego ważnym aspektem była praca zespołowa i właściwy podział zadań oraz możliwość uczenia się na błędach.

– Wraz z kolegami musieliśmy się trzymać

razem, być w jednej, spójnej drużynie. Żeby stworzyć e-buggy musieliśmy nauczyć się też podstaw elektroniki, łączenia przewodów według planów w taki sposób, aby wszystko działało.

Gotowy pojazd został przetestowany w warsztatach firmy Vitalis, po czym rozebrano go na części i obecnie znajduje się w pracowni mechanicznej w ZSOT.

Trzecią grupą, która wróciła do Polski bezpośrednio przed egzaminem zawodowym byli architekci krajobrazu.

– Najważniejszym doświadczeniem podczas wyjazdu było podwyższenie umiejętności językowych i zawodowych – podsumowują Julia Borszcz i Weronika Krawczyk z klasy 3TAM. – Nabyłyśmy wiedzę związaną z organizacją własnej pracy, umiejętności w dziedzinie aranżacji przestrzeni krajobrazowej i pielęgnacji obiektów architektury krajobrazu.

– Nauczyłem się poruszać w tak ogromnej komunikacji miejskiej – podkreśla aspekt kulturowy projektu Michał Gruszczyk. – Zintegrowałem się z osobami przebywającymi w ośrodku, pochodzącymi z innych państw.

– Czas wolny spędzaliśmy bardzo aktywnie, np. na basenie, grając w siatkówkę plażową lub bilard – dodaje Janek. – Zwiedziliśmy Muzeum Grassi, Muzeum Zjednoczenia Niemiec, odwiedziliśmy z przewodnikiem Lipsk, Berlin i Drezno.

Wszyscy architekci krajobrazu poznali nowe gatunki roślin ozdobnych stosowanych w przestrzeni miejskiej i ogrodowej, zaprojektowali i wykonali aranżację rabaty z wykorzystaniem nieznanych im dotąd elementów małej architektury krajobrazu. Ponadto grupa odwiedziła nowoczesną szklarnię, gdzie dowiedziała się o nowych metodach nawadniania i pielęgnacji roślin.

Staż zawodowy odbywał się w języku angielskim. Uczniowie przygotowywali się do wyjazdu na dodatkowych zajęciach z języka zawodowego. Konieczność spędzania czasu wolnego w towarzystwie grup z Hiszpanii, Słowacji, Szkocji i Czech sprawiła, że mocną stroną projektu była integracja kulturowa i stosowanie języka angielskiego w codziennej komunikacji, jak pisze w swoim raporcie końcowym Jan Cieniawski. Na zakończenie projektu uczniowie otrzymają certyfikaty uczestnictwa, dokumenty Europass Mobilność i zaświadczenia o ukończeniu kursu języka angielskiego zawodowego. Wszystko to będzie stanowiło ich portfolio, z którym po uzyskaniu kwalifikacji wyruszą do lokalnych i zagranicznych pracodawców.

Warto dodać, że wyjazd na projekt „Staż w Niemczech – sukces na rynku pracy” był w całości finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Młodzież otrzymała wsparcie w zakresie wyboru miejsca stażu, organizacji podróży, zakwaterowania, wyżywienia i ubezpieczenia, a także kieszonkowe, które każdy uczestnik mógł wydać zgodnie ze swoimi potrzebami. Przed wyjazdem uczniowie obawiali się jedynie kuchni niemieckiej słynącej z mortadeli i kminku. Okazało się, że różnice kulturowe udało się pokonać łatwiej niż przewidywano.

Staż w Niemczech nie był jedynym projektem realizowanym przez nauczycieli

ZSOT w minionym roku. W kwietniu grupa hotelarzy wróciła z 4-tygodniowego stażu na Cyprze. Kolejna grupa jeszcze podczas wakacji przygotowywać się będzie do wyjazdu na Malte w ramach projektu „Poznajemy najnowsze trendy w hotelarstwie”. W planach na przyszły rok jest staż zatytułowany

„Staż w Niemczech dla logistyków i informatyków ze Śląska”. Projekt przeszedł pozytywnie wstępną ocenę i oczekuje na przyznanie dotacji.

Katarzyna Myrcik

RUBRYKA SZKOLNYCH SPECJALISTÓW

dr Elżbieta Napora

Zakład Psychologii

Wydział Nauk Społecznych

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. J. Długosza w Częstochowie

ODPORNOŚĆ PSYCHICZNA MŁODZIEŻY¹ – WYNIKI BADAŃ

Relacje z matką, bliskość z dziadkami oraz odporność psychiczna u młodzieży zostały przeanalizowane oddzielnie w polskich badaniach rodzin z obydwojgiem rodziców. Wciąż jednak mało jest opracowań analizujących związki pomiędzy tymi trzema zmiennymi u młodzieży z rodziny samotnej matki. Badacze zajmujący się odpornością psychiczną dzieci i młodzieży z rodzin niepełnych zwracają uwagę w tym procesie na szczególne znaczenie wspierających relacji z najbliższymi. Relacje panujące w rodzinie są dla dzieci i młodzieży okazją do zdobywania nowych doświadczeń, ale nieobecność ojca powoduje ich specyficzną modyfikację. Wyniki badań potwierdzają, że młodzież najbardziej cierpi w atmosferze konfliktu i zmian rodzinnych. Zmiany te często prowadzą do separacji lub rozwodu, w wyniku czego rodzice pozostają w konflikcie, doświadczając negatywnych stanów emocjonalnych, mogących działać przeciwko dzieciom. Młodzież z rodziny samotnej matki funkcjonuje w nieco odmiennym środowisku, biorąc pod uwagę czynniki wspierające oraz dysponuje różnym poziomem zasobów społecznych – otrzymywanych w toku własnego rozwoju. Wszystko to w specyficzny sposób oddziałuje na kształtowanie jej odporności psychicznej.

W literaturze psychologicznej są dwa podejścia do rozumienia odporności psychicznej – jako cecha oraz jako proces. W pierwszym ujęciu odporność jest uważana za szereg indywidualnych cech, które mogą ułatwić zdolność radzenia sobie ze stresującymi wydarzeniami życiowymi. Kształtują się one przez elementy kontekstu życiowego jednostki i w trakcie jej rozwoju odporność psychiczna może być udoskonalana i wzmacniana. Osoby odporne psychicznie mają większy potencjał, aby funkcjonować w zdrowy i kompetentny sposób już jako dorośli. I odwrotnie, jednostka może mieć problemy z dostosowaniem się i poradeniem sobie ze stresem. Stwierdza się, że odporność psychiczna jest związana z kompetencjami osobistymi, wytrwałością, zaufaniem do własnej intuicji, tolerancją negatywnego afektu, pozytywną akceptacją zmian i bezpiecznymi relacjami. Drugi sposób ujęcia odporności osadza się w kontekście poszukiwania czynników ochronnych, wspomagających osobę w radzeniu sobie z konsekwencjami znacząco stresującego wydarzenia. Ujmuje odporność jako proces sprawnego pokonywania trudnych zjawisk i zdarzeń, jakie dotyczą jednostkę w ciągu jej życia (*resilience*). Jest to proces dynamiczny, dzięki któremu osoba dostosowuje się pozytywnie do przeciwności losu. Koncepcja odporności psychicz-

nej jest atrakcyjna dla badaczy i praktyków, ponieważ jest próbą wyjaśnienia, dlaczego i w jaki sposób, niektóre osoby są w stanie poradzić sobie z trudnościami i bez problemów funkcjonują w życiu dorosłym, podczas gdy inne stają się ofiarami swoich trudnych doświadczeń i środowisk, z których pochodzą. Często na niską odporność u dzieci i młodzieży wpływają, poza rozpadem związku rodziców, inne ryzykowne sytuacje, jakimi jest np.: życie w ubóstwie, słaba komunikacja w rodzinie, niedostateczna kontrola rodziców.

W oparciu o dotychczasową wiedzę można oczekiwać, że dzieci i młodzież z rodziny samotnej matki doświadczają większej liczby kontaktów z dziadkami, o ile oni są dostępni, a relacja pomiędzy nimi jest wystarczająco zdrowa, aby umożliwić bliskość. Nieobecność ojca w rodzinie może uaktywnić te kontakty i wsparcie oraz wzmocnić więź pochodzącą z innych źródeł. Zwiększony w ten sposób kontakt z dziadkami, prawdopodobnie powiększy i wzmocni odporność psychiczną u młodzieży. Brak ojca w rodzinie będzie wyzwał u matki silniejszą tendencję do dyscyplinowania dorastających dzieci i stawiania wobec nich wyższych oczekiwań. W paradygmacie badawczym, ujmującym funkcjonowanie młodzieży z rodziny samotnej matki obarczonej stresem zauważa się, że efektywność radzenia sobie przez młodzież zależy od wielu czynników. Spośród nich jednymi z ważniejszych jest dostęp do zasobów społecznych (tutaj dziadków). Satysfakcjonujące relacje młodzieży z matką oraz bliskość z dziadkami traktuje się jako zasoby, które sprzyjają budowaniu ich odporności psychicznej. W tym projekcie za cel postawiłam ustalenie charakteru zależności pomiędzy relacją z matką, bliskością z dziadkami a odpornością psychiczną u młodzieży, biorąc pod uwagę różnicującą rolę długości czasu nieobecności ojca w rodzinie. Oczekiwałam, że młodzież ze względu na zróżnicowanie czasu nieobecności ojca w domu będzie różnić się pomiędzy sobą:

- a) odpornością psychiczną,
- b) oceną relacji z matką,
- c) oceną bliskości z dziadkami.

Oczekiwałam również, że relacje młodzieży z matką (w wymiarach: komunikacja, spójność, autonomia – kontrola) oraz bliskość z dziadkami będą wiązać się z odpornością

u badanych osób, a także, że czas nieobecności ojca w domu będzie zmieniał zależność pomiędzy relacją z matką i bliskością z dziadkami.

Aby ustosunkować się do sformułowanych oczekiwań, zebrałam wyniki od 309 osób pochodzących z rodziny samotnej matki, będących w różnych sytuacjach życiowych, związanych ze stanem cywilnym (panny, w separacji, rozwiedzione, wdowy). Pośród badanych było 164 (53,1%) kobiet i 145 (46,9%) mężczyzn. Średni wiek badanych $M = 16,43$ lat ($SD = 1,89$; $Me = 17$). Badanych ze wsi było 155 (50,3%), z miasta 153 (49,7%). Średnia liczba rodzeństwa $M = 1,4$ ($SD = 0,96$, $Me = 1$). Najkrótszy czas nieobecności ojca to 2 lata, najdłuższy 17 lat. Częstość kontaktów z ojcem – na jeden raz w miesiącu wskazało 40,4%; na zerwany kontakt z ojcem – 34,5% badanych; na sporadyczne kontakty w roku – 13,3%, w tygodniu – 11,8%. Wyniki gromadziłam za pośrednictwem następujących kwestionariuszy: prężność oszacowałam *Skalą Pomiaru Prężności* – SPP-18 (Ogińska-Bulik, Juczyński, 2011). Narzędzie służy do oceny indywidualnego nasilenia prężności w czterech wymiarach: optymistyczne nastawienie i energia, wytrwałość i determinacja w działaniu, poczucie humoru i otwartość na nowe doświadczenia oraz kompetencje osobiste i tolerancja negatywnego afektu. Relacje z matką oceniłam za pomocą *Kwestionariusza Relacji Rodzinnych* (KRR) (Płopa, Połomski, 2010). KRR pozwala na ocenę następujących wymiarów rodziny: *komunikacji*, która oznacza gotowość do wzajemnego rozumienia się członków rodziny. Jej wysoki poziom świadczy o otwartości, elastyczności w komunikowaniu się matki z dzieckiem w różnych sytuacjach oraz o wzajemnym zrozumieniu i akceptacji. Odwrotnie niż niski poziom, który świadczy o sztywności, małej wrażliwości na potrzeby członków rodziny. Wysoka *spójność* to wzajemne okazywanie sobie pozytywnych uczuć, wyrozumiałości, niska – to brak umiejętności rozwiązywania konfliktów bądź ich zaprzeczanie, słabe udzielanie sobie wzajemnego wsparcia. Wymiar *autonomii* – *kontroli* określa kompetencje matki w zakresie kierowania zachowaniem dziecka poprzez stosowanie otwartych strategii, szanujących odmiennosć poglądów bądź sztywnych – chaotycznych, nieprzewidywalnych. Kontrolowanie przejawia się w koncentracji na dziecku

i zainteresowaniu jego rozwojem, dla takiego rodzica ważniejsze są jego własne wyobrażenia o dziecku niż to, co dziecko naprawdę myśli i przeżywa. Dziecko jest stale kontrolowane, korygowane, poprawiane i nadmierne ochraniane. Natomiast autonomia charakteryzuje się wyrozumiałością i tolerancyjną postawą, która pozostawia dziecku swobodę, choć w wielu wypadkach może przerastać jego możliwości emocjonalne. Ten wymiar oznacza stopień swobody, tolerancji i obejmuje system stosowanych przez matkę sankcji i ograniczeń. Wysoki poziom autonomii (niska kontrola) wiąże się z racjonalną akceptacją niezależności, zachęcaniem do samodzielności. Wysoki poziom kontroli (niska autonomia) wiąże się z ograniczeniem dziecku prywatności i swobody oraz nagradzane jest posłuszeństwo i zależność (Plopa, Połomski, 2010).

Kolejną badaną zmienną była bliskość z dziadkami, którą szacowałam *Skalą bliskości z dziadkami*. Młodzież miała ocenić jakość tej relacji poprzez wskazanie, w jakim stopniu mogą one zależeć od odczuwania docenienia, opieki, pomocy w znaczący sposób. Badania były anonimowe, prowadzone indywidualnie, bez ograniczenia czasu. Badane osoby nie otrzymywały wynagrodzenia za wypełnienie kwestionariuszy.

WYNIKI

W analizach wyników osoby badane podzielono na dwie grupy różniące się długością czasu nieobecności ojca w domu i wykonano analizy w każdej grupie osobno. Podział na grupy przeprowadzono na podstawie wartości mediany. Do grupy pierwszej weszły osoby z okresem nieobecności ojca obejmującym wartości poniżej mediany (do 7 lat). Do grupy drugiej weszły osoby z czasem braku ojca powyżej mediany (powyżej 7 lat).

RÓŻNICE W ODPORNOŚCI PSYCHICZNEJ MŁODZIEŻY ZE WZGLĘDU NA BRAK OJCA W RODZINIE

Wyniki pokazały, że młodzież ze względu na długość czasu nieobecności ojca w domu znacząco różni się odpornością psychiczną w zakresie jednego z wymiarów, jakim jest – *poczucie humoru i otwartość na nowe doświadczenia*.

RELACJE Z MATKĄ ORAZ BLISKOŚĆ Z DZIADKAMI A BRAK OJCA

Oceny relacji z matką oraz bliskości z dziadkami u młodzieży również zależą od

długości czasu nieobecności ojca w rodzinie. Wyniki pokazały znaczące obniżenie wartości dla wymiarów relacji z matką: komunikacji i spójności, przy jednoczesnym wzroście wartości dla wyników kontroli matki. Wyniki sugerują, że wraz z wydłużającą się nieobecnością ojca w rodzinie znacząco obniżają się wyniki dla komunikacji i spójności w relacji młodzieży z matką a wzrasta ich kontrolowanie przez matkę. Uzyskane wyniki ujawniły także silną zależność oceny przez młodzież bliskości dziadków ze strony ojca od długości czasu nieobecności ojca w rodzinie. Ustalony wynik sugeruje, że wraz z wydłużającym się brakiem ojca w rodzinie młodzież jest znacząco mniej zadowolona z bliskości emocjonalnej ojcowskich dziadków.

RELACJE Z MATKĄ, BLISKOŚĆ Z DZIADKAMI A ODPORNOŚĆ PSYCHICZNA U MŁODZIEŻY

Nie wszystkie oszacowane związki pomiędzy relacją z matką oraz bliskością z dziadkami a odpornością psychiczną młodzieży okazały się z badawczego punktu widzenia ważne. Związki między spójnością w relacji z matką a odpornością ogólną i wymiarami tej odporności u osób są znacząco dodatnie. Można przypuszczać, że im większa gotowość do wzajemnego rozumienia siebie, otwartość na wymianę informacji, tym wyższe wyniki dla odporności psychicznej i wymiarów tej odporności. Z kolei, im wyższa kontrola ze strony matki, tym niższa odporność psychiczna i niższe wymiary w grupie badanej młodzieży.

Uzyskane związki pomiędzy bliskością z dziadkami a odpornością u młodzieży okazały się ważne jedynie dla niektórych wymiarów odporności. Bliskość emocjonalna matczynych dziadków wykazała jedyny związek z *optymistycznym nastawieniem i energią*.

Nie wszystkie oszacowane zależności między relacją z matką oraz bliskością z dziadkami a prężnością u młodzieży okazały się statystycznie istotne. Związki pomiędzy komunikacją i spójnością w relacji z matką a prężnością i wymiarami prężności u badanych osób okazały się dodatnie i ważne nie tylko pod względem statystycznym. Komunikacja z matką wiąże się dodatnio i jest znacząca dla ogólnej odporności oraz dla jej wymiarów: *optymistyczne nastawienie i energia, poczucie humoru i otwartość na nowe doświadczenia, kompetencje osobiste i tolerancja negatywnego afektu*. Spójność (wza-

jemność) w relacji z matką jest znacząca dla ogólnej odporności oraz dla optymistycznego nastawienia i energii, poczucia humoru i otwartości na nowe doświadczenia oraz dla kompetencji osobistych i tolerancji negatywnego afektu. Wyjątek stanowi okazywana kontrola, która koreluje ujemnie i znacząco obniża ogólną odporność psychiczną i każdy z jej wymiarów.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Biorąc pod uwagę długość czasu nieobecności ojca, wyniki pokazały różnicę w jednym z wymiarów odporności psychicznej, która dotyczy poczucia humoru i otwartości na nowe doświadczenia. Poczucie humoru i otwartość na nowe doświadczenia przy krótszej nieobecności ojca (do 7 lat) jest znacząco niższa u młodzieży w porównaniu do osób doświadczających dłuższej jego nieobecności (powyżej 7 lat). Wynik ten częściowo potwierdza przewidywanie, że młodzież ze względu na brak ojca w domu, różni się odpornością psychiczną. Przedłużająca się nieobecność ojca ogranicza jego możliwości do bezpośredniej interakcji z dziećmi i zmniejsza u ojca pozytywne oddziaływanie na ich rozwój. Młodzież nie doświadcza ze strony ojca np. dyscyplinowania i korygowania swojego postępowania, które wspomagają kształtowanie ich charakteru. Ponadto, z uwagi na długość czasu braku ojca w rodzinie, ustalono znaczącą zależność dystansowania się emocjonalnego adolescentów z ojcowskimi dziadkami. Wynik sugeruje, że im bardziej wydłuża się nieobecność ojca w rodzinie, tym znacząco mniej satysfakcjonujących relacji z ojcowskimi dziadkami. Bliskość emocjonalna wnuków (tutaj dorastających) z matczynymi dziadkami nie ulega zmianie, biorąc pod uwagę długość czasu braku ojca w rodzinie. Można zatem sformułować wniosek, że relacje młodzieży z matką oraz bliskość z ojcowskimi dziadkami istotnie zależą od długości czasu nieobecności ojca w domu. Prawidłowość jest następująca: im dłużej brakuje ojca w domu, tym mniej satysfakcjonujących relacji z matką i większy dystans z ojcowskimi dziadkami. Brak ojca różnicuje u młodzieży także jeden z wymiarów odporności – *poczucie humoru i otwartości na nowe doświadczenia*. Ustalono znaczące obniżenie tego wymiaru w dłuższym czasie braku ojca w rodzinie.

Wyniki z badań pozwalają odnotować znaczący związek komunikacji oraz wzajemności w relacji z matką i ujemny związek między kontrolą ze strony matki a odpornością ogólną i czterema jej wymiarami, są to: *optymistyczne nastawienie i energia, wytrwałość i determinacja w działaniu, poczucie humoru i otwartość na nowe doświadczenia oraz kompetencje osobiste i tolerancja negatywnego afektu*. Wyniki sugerują, że zadowolenie młodzieży z komunikacji z matką oraz z okazywania sobie pozytywnych uczuć i wsparcia wiąże się z wyższymi wynikami prężności ogólnej oraz każdego z wymiarów prężności. Wyniki sugerują, że posiadanie przez dziecko przynajmniej jednej osoby znaczącej, która jest dla niego wzorcem, buduje jego prężność psychiczną. Natomiast, wzrost kontroli ze strony matki obniża tę prężność. Umiejętność czerpania korzyści z relacji z matką wzmacnia zatem nie tylko ogólną prężność, ale także optymistyczne nastawienie wobec innych, wytrwałość w dążeniu do celu, gotowość do przyjmowania nowych doświadczeń, poczucie humoru oraz osobiste kompetencje. Dotychczasowe wyniki badań pokazały, że wyższy poziom wsparcia społecznego wiąże się z bardziej pozytywnymi wskaźnikami funkcjonowania jednostki. Wskaźnikiem jakości życia rodzinnego są relacje z innymi, w szczególności więzi rodzinne. Dorastające dzieci podkreślały zaufanie do matek i możliwość ujawniania siebie, ponieważ kluczowym mechanizmem, dzięki któremu dokonuje się rozwój jednostki, jest interakcja zachodząca między dorosłym a dorastającym. Silna relacja matka – dorastający służy ochronie młodzieży w rodzinie samotnej matki przed brakiem odporności psychicznej. Z kolei nadmierna kontrola ze strony matki istotnie obniża odporność psychiczną u młodzieży. Zachowanie to korelowało ujemnie z ogólną odpornością psychiczną i ze wszystkimi jej elementami. Wyniki sugerują, że matki ograniczając prywatność i swobodę dorastającemu dziecku, nagradzając jego posłuszeństwo i zależność, budują niską prężność psychiczną. W takiej sytuacji nastoletnie dziecko nie może liczyć na wyrozumiałość matki. Matka rzadko popiera jego plany, zwłaszcza niezgodne z jej wizją i własnym przekonaniem, przyczynia się do obniżenia optymistycznego nastawienia, niskiej wytrwałości i determinacji w działaniu, do braku poczucia humoru i do niechęci

otwierania się na nowe doświadczenia oraz niskich kompetencji osobistych i braku tolerancji negatywnego afektu. Zachowanie to nie sprzyja budowaniu prężności u dziecka.

Przyglądano się również nieobecności ojca w domu jako czynnika różnicującego związek między relacją z matką i bliskością z dziadkami a odpornością u młodzieży. Przyjęto, że dostosowanie się dziecka do odejścia ojca ma zmienną dynamikę i oczekiwano, że relacje z matką i bliskość z dziadkami wiąże się istotnie z odpornością jedynie w początkowym okresie nieobecności ojca (do 7 lat). Uzyskane wyniki pokazały wbrew oczekiwaniom, że zarówno relacje z matką, jak i bliskość z matczynymi dziadkami znacząco wiążą się z odpornością przy wydłużającej się nieobecności ojca, w porównaniu do krótszego okresu nieobecności ojca w rodzinie. Komunikacja z matką wykazuje znaczące związki z odpornością w wydłużającym się czasie nieobecności ojca w rodzinie (powyżej 7 lat). Odwrotnie niż bliskość emocjonalna z matczynymi dziadkami, która znacząco wiąże się z odpornością w krótszym czasie nieobecności ojca (do 7 lat). Wyniki potwierdziły tylko część oczekiwania. Efektem, który zasługuje na omówienie jest brak związków między komunikacją i spójnością w relacji z matką a wytrwałością i determinacją w działaniu młodzieży. Jedną z zasadniczych funkcji ojca jest dyscyplinowanie dziecka, ustalanie granic jego zachowania i można przyjąć, że tego rodzaju działanie ojca kształtuje wytrwałość i determinację u młodzieży. Obowiązki wynikające z roli ojca są realizowane w kategoriach jego praktycznej i fizycznej interakcji z dzieckiem. Brak ojca w domu utrudnia ukształtowanie tego wymiaru odporności u młodzieży a wychowywanie tylko przez jednego rodzica należy do trudniejszych sytuacji rodzicielskich. Wnioskując,

1. Stwierdzono znaczący spadek bliskości emocjonalnej młodzieży z ojcowskimi dziadkami w dłuższym czasie nieobecności ojca w domu (powyżej 7 lat).
2. Przyrost długości czasu nieobecności ojca zmienia znacząco zarówno odporność u młodzieży, szczególnie w zakresie poczucia humoru i otwartości na nowe doświadczenia, jak i ich relacje z matką.
3. Przyrost kontrolowania i ograniczenia przez matkę swobody działania młodzieży ujemnie wiąże się z ich wytrwałym radzeniem sobie z codziennymi trudnościami, bez

względem na długość czasu nieobecności ojca w rodzinie. Natomiast, pozytywna ocena komunikacji z matką, obdarzanie się wyrozumiałością i wsparciem wykazują dodatnie znaczące związki z odpornością osób jedynie w dłuższym czasie nieobecności ojca w domu (powyżej 7 lat).

CO WYNIKA Z BADAŃ DLA CODZIENNEJ PRAKTYKI PSYCHOLOGICZNEJ I PEDAGOGICZNEJ?

W świetle zmieniających się danych demograficznych i na podstawie argumentów z literatury dotyczących rodziny samotnej matki, ważne są strategie łagodzenia wpływu nieobecności ojca na dzieci i młodzież. W szczególności istnieje potrzeba opracowania strategii wspierających dzieci z rodziny samotnej matki w taki sposób, aby zmniejszyć lub wyeliminować szkodliwe skutki ustalone w badaniach oraz omówione w literaturze. Ponadto, istnieje pilna potrzeba zanalizowania skutecznych sposobów kontynuowania przez młodzież pozytywnych relacji z ojcem po rozpadzie związku rodziców. Wyniki badań podnoszą dwie ważne kwestie dla praktyki psychologicznej i pedagogicznej. Pierwsza kwestia dotyczy znalezienia sposobów informowania rodziny o znaczeniu ojca w życiu młodzieży. Biorąc pod uwagę istotę zagadnienia nieobecności ojca, ta edukacja musi być zapewniona w sposób, który jest skierowany zarówno do matek jak i ojców oraz do dzieci i młodzieży. Druga kwestia, ojcowie muszą być świadomi znaczenia swojej roli w rodzinie, którą opuścili. Jeśli obecność ojca w życiu dziecka nie jest dobrym rozwiązaniem, na przykład z powodu przemocy lub wyraźnego braku chęci pełnienia tej roli, dobrze jest, gdy wystąpi alternatywna „postać ojca”. Może przybrać formę innego obecnego krewnego (np. dziadków), który w sposób troskliwy okazuje zainteresowanie dzieckiem. Psychologowie i pedagodzy są w dobrej sytuacji, aby poruszyć te kwestie z rodzinami samotnie wychowującymi dzieci lub rodzinami przeżywającymi trudności i rozpad związku rodziców. Mogą wspierać dzieci i młodzież w poszukiwaniu najlepszej opcji dla ich zdrowia i dobrego samopoczucia.

Elżbieta Napora

Przypisy:

- ¹ Pojęcie odporności psychicznej w psychologii występuje jako prężność psychiczna (*resilience*).

Justyna Dymarczyk

Marzena Konopka

Monika Orszulak

Szkoła Podstawowa nr 31 z Oddziałami Integracyjnymi im. Orła Białego w Częstochowie

BIBLIOTEKA – KRAINA BAJEK I BAŚNI

SCENARIUSZ LEKCJI

W STARSZYCH ODDZIAŁACH PRZEDSZKOLNYCH I KLASACH I–III SZKOŁY PODSTAWOWEJ

W październiku, z okazji Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych zorganizowaliśmy w szkole zajęcia dla dzieci z oddziałów przedszkolnych i uczniów klas I–III. Celem spotkań było zapoznanie z biblioteką oraz kształtowanie postrzegania jej jako miejsca bardzo ważnego w szkole, mającego wpływ na rozwijanie zainteresowań uczniów.

CELE GŁÓWNE:

- zapoznanie dzieci z biblioteką i zawodem bibliotekarza,
- promowanie czytelnictwa,
- budzenie i kształtowanie zainteresowań czytelniczych dzieci,
- promowanie Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Dziecko:

- wie, czym jest biblioteka,
- zna strefy biblioteczne oraz rodzaj księgozbioru w czytelniku,
- wie, jak należy zachowywać się w bibliotece, czytelniku,
- umacnia nawyk kontaktu z książką,
- potrafi szanować książki,
- potrafi powiedzieć, kim jest bibliotekarz,
- potrafi rozpoznać postacie z bajek, rekwizyty,
- potrafi z uwagą wysłuchać bajki,

- potrafi odpowiedzieć na pytania dotyczące wysłuchanego tekstu,
- rozwiązuje zagadki związane z biblioteką,
- rozumie, dlaczego należy kultywować obchody Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych.

METODY:

- słowna – rozmowa na temat biblioteki, zawodu bibliotekarza i książek, pogadanka, zagadki,
- oglądowa – oglądanie bajki (teatrzyk cieni).

ŚRODKI I POMOCE DYDAKTYCZNE:

- zagadki,
- teatrzyk cieni,
- walizka z rekwizytami z bajek,
- „Piosenka o książeczce” Ewy Bem,
- wystawa prac plastycznych uczniów klas I–III,
- wystawa z okazji Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych.

FORMY PRACY:

- zbiorowa,
- indywidualna.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

- I. Powitanie.
- II. Rozmowa nauczyciela z dziećmi na temat miejsca, w którym się znajdują.

Formułowanie pytań w zależności od grupy wiekowej. Np.:

1. Czy byliście już w bibliotece?
2. W jakiej?
3. Co to jest biblioteka?
4. Jak należy się zachowywać w bibliotece?
5. Czym zajmuje się bibliotekarz?
6. Jak należy obchodzić się z książkami, szczególnie tymi wypożyczonymi?
7. Czy lubicie książki? Dlaczego?
8. Jakie książki lubicie czytać?
9. Czy potraficie wymienić autorów znanych Wam baśni?
10. Dlaczego warto czytać?
11. Jak wygląda biblioteka? Jakie wyróżniamy w niej strefy? (wypożyczalnia z ladą biblioteczną, czytelnia z księgozbiorem podręcznym, magazyn).
12. Jakie znacie rodzaje bibliotek?

III. Nauczyciel prosi dzieci o zwrócenie uwagi na zdjęcia starych bibliotek zamieszczone na wystawce. Pyta o różnice między biblioteką szkolną a tą z dawnych czasów.

IV. Nauczyciel zadaje dzieciom zagadki:

Przeniesie cię w nieznane kraje.
Przeżyjesz przy niej przygód wiele,
Wprowadzi cię w świat baśni, bajek.
Zawsze jest twoim przyjacielem.

[książka]

Na regałach książek bez liku,
Niezwykły świat się otwiera.
Witam cię serdecznie, czytelniku,
Zapraszam, wejdź, wybieraj.

[biblioteka]

Pierwsza to karta książki,
Dużo nam mówi o niej.
Zachęci cię do czytania,
Kiedy ją weźmiesz w dłonie.

[okładka]

Na okładce książki – napis wyróżniony.
Dowiecie się z niego, o czym będą strony.

[tytuł]

Wymyślił i ubrał w słowa
Świat, który się w kartach książki chowa.

[autor]

Odmalują świat wymyślony
I upiększą obrazkami strony.

[ilustratorzy]

V. Nauczyciel pyta dzieci, czy wiedzą, dlaczego w tym dniu znajdują się w bibliotece.

Biblioteka to bardzo ważne miejsce w szkole – jest centrum informacji oraz rozwija zainteresowania młodego czytelnika.

Październik jest Międzynarodowym Miesiącem Bibliotek Szkolnych. Biblioteki obchodzą swoje święto, a uczniowie otrzymują zaproszenie na zajęcia odbywające się w tym miejscu.

Dzień bibliotek szkolnych ustanowiono w 1999 r. i obchodzono go tylko jeden dzień, a od 11 lat świętujemy przez cały październik. Tegoroczne hasło Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych brzmi: „Książka to przyszłość”.

VI. Nauczyciel włącza piosenkę o książeczce w wykonaniu Ewy Bem. Następnie zadaje pytania do tekstu.

– *Co znajduje się w książeczce? (przykładowe odpowiedzi: rzeczka, las, przygody, szczyty skał).*

– *Co to oznacza? (przykładowa odpowiedź: Książeczka może nam pokazać cały świat.)*

– *Jak należy zachowywać się wobec książeczki? (przykładowe odpowiedzi: Książki należy chronić, szanować. Nie wolno niszczyć książek.)*

VII. Nauczyciel prezentuje wybrane ciekawostki dotyczące biblioteki i książek, np. najstarsza książka świata, największa, najgrubsza, najmniejsza, największa biblioteka w Polsce i na świecie.

VIII. Nauczyciel zaprasza dzieci do zabawy. Wykorzystując teatrzyk cieni, prezentuje cienie bohaterów literackich. Zadaniem dzieci jest odgadnąć, co to za postacie. Prowadzący może naprowadzić dzieci na prawidłową odpowiedź wierszykiem-zagadką dotyczącą bohaterów.

Ze starej lampy się wychyli,
spełnić życzenie w jednej chwili.

[Dżin z bajki o Aladynie]

Jaka to pani lata na miotle
i warzy zupę w ogromnym kotle?

[Baba Jaga]

Mała dziewczynka koszyczek niesie,
a wilk zaczyna ją w ciemnym lesie.

[Czerwony Kapturek]

Ukłuła się wrzecionem pomimo przestrogi
i zapadła na sto lat w sen głęboki, błogi.
[Śpiąca Królewna]

Spotkać je można na leśnej ścieżce,
spieszą z pomocą królewnie Śnieżce.
[Krasnoludki]

W domu przez macochę łez wylała wiele.
Uciekając z balu, gubi pantofelek.
[Kopciuszek]

Z dyni – karoca, a z myszy – konie!
Przemieni wszystko, co weźmie w dłonie.
[Wróżka]

Rybak jej podarował życie
za spełnienie jego życzeń.
[Złota rybka]

Żoną kreta być nie chciała,
za to elfa pokochała.
[Calineczka]

Według lustreczka najpiękniejsza w świecie,
uciekła do krasnali, by ratować życie.
[Królewna Śnieżka]

Udała się raz do praczki,
by kupić pocztowe znaczki.
[Kaczka Dziwaczka]

Szybko go poznać,
zanim chwilka minie.
Z dumą chodził w butach,
mieszkał w starym młynie.
[Kot w butach]

Nim się zmieniło w pięknego ptaka,
nad jego losem niejednen płakał.
[Brzydkie kaczątko]

W mig poznają wszyscy,
gdy nieprawdę mówi,
bo rośnie mu wtedy
nos drewniany długi.
[Pinokio]

- IX. Nauczyciel w teatrzyku cieni przedstawia dowolną baśń/bajkę. Uczniowie mieli możliwość obejrzenia bajki „Czerwony Kapturek” lub „Dziki łabędzie”.

- X. Nauczyciel proponuje kolejną zabawę – „Zaczarowana walizka”. Prezentuje dzieciom rekwizyty z walizki, a ich zadaniem jest zgadnąć, z jakiej bajki pochodzą.
W walizce znajdują się m.in.: poduszczyk i ziarenko grochu, pierniczek, koszyczek z lekarstwami, lustreczko, orzech, dynia, wstążeczka.
- XI. Na zakończenie nauczyciel informuje, że z okazji Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych odbywają się różne akcje, konkursy i wystawy. W naszej szkole został zorganizowany konkurs czytelniczko-plastyczny na ulubioną postać z baśni.
Dzieci oglądają prace uczniów i rozpoznają bohaterów.
- XII. Lekcję kończy podziękowanie za udział w zajęciach, zaproszenie do biblioteki, zachęcenie do częstego sięgania po książkę, pożegnanie.

**Justyna Dymarczyk
Marzena Konopka
Monika Orszulak**

Marzena Szczęśniak

Szkoła Podstawowa nr 39 im. M. Konopnickiej w Częstochowie

SCENARIUSZ APELU WYCHOWAWCZEGO POD HASŁEM „STOP CYBERPRZEMOCY!”

Występują: **Osoba prowadząca, Kasia Czerwonka, Wilczyński, Kurek, Gęsiński, Karolina, Gośka, Inspicjent.**

Dwa stoliki z laptopami, dekoracja baśniowa (chatka, choinki itp.).

Wchodzi Osoba prowadząca:

– Dawno, dawno temu, za górami, za lasami... Tak zaczynają się prawie wszystkie znane wam baśnie i bajki. Wszystkie też kończą się bardzo szczęśliwie i wszystkie przekazują nam ważne i mądre wskazówki. Tylko czy wszyscy je właściwie zrozumieliśmy? A może myślicie, że morał ukryty w tamtych baśniach z dzieciństwa jest dziś nieaktualny? Udowodnimy wam, że się mylicie, a świat współczesny kryje tyle samo niebezpieczeństw, co świat zaklęty w starych baśniach.

SCENA I

Wbiega Inspicjent i woła:

– Czerwony kapturek 2019!

Wchodzą dwie osoby (jedna wygląda jak dorosły mężczyzna – Wilczyński, druga jak małe dziecko – Kasia Czerwonka). Siadają przy laptopach.

W głębi słychać głos:

– Kasiu, powiedziałam babci, że przyjdiesz dziś do niej i jej pomożesz. Wiesz, że po operacji babcia nie może chodzić.

Kasia:

– Dobrze, zaraz idę, tylko sprawdzę pocztę... o, mam 30 lajków pod ostatnim zdjęciem! Zaraz, tego typu nie znam, fajnie wygląda, chyba z VIIIC, no, hejka!

Wilczyński *(pisząc na laptopie):*

– Hejka, co tam?

Kasia:

– KK, znamy się?

Wilczyński:

– Noom, z siódmą, nie poznajesz? Właśnie zbieram różnych krejzoli na super imprezkę u mnie na chacie. Wbijesz dziś na melanżyk?

Kasia:

– Props. Ale o której, bo muszę jeszcze lecieć do babci, jest sama, muszę pomóc.

Wilczyński:

– Really? Podrzucić adres staruszki, pomogę i razem zwiniemy się na dżamprezkę.

Kasia:

– Jesteś mega! Zapisz: Krótka 8 m. 12, I piętro, będę za pół godziny.

Wilczyński:

– Spoko, zawijam. Widzimy się...

Wilczyński *(wyjmuje komórkę, wybiera numer i mówi):*

– W porządku, załatwione. Małolata dała się nabrać.

Oboje opuszczają scenę.

Wchodzi Osoba prowadząca:

– Z kroniki policyjnej: W dniu dzisiejszym, w godzinach wieczornych doszło do porwania 12-letniej Katarzyny Czerwonki. Z zeznań naocznych świadków wynika, że dziewczynka została uprowadzona przed bloku swojej babci, z którą była umówiona, ale do której, niestety, nie dotarła. Ktokolwiek wie coś, co pomogłoby w ustaleniu sprawcy porwania, proszony jest o kontakt z policją.

SCENA II

Inspicjent:

– Królewna Śnieżka 2019!

Wchodzą dwie dziewczyny, siadają przy laptopach.

Karolina:

– Co robisz?

Gośka:

– Zakuwam gegre, jutro sprawdzian.

Karolina:

– Luźna guma, mam dopiero jedną pałę. Nie mam głowy, myślę o tej nowej dziuni z VIIb, widziałas laskę?

Gośka:

– No, masakra! Nie wiem, dlaczego wszystkie chłopaki latają za nią, nawet ten twój

zakochany Sylwus. Dzban! Na twoim miejscu zrobiłabym jej taki przyps, że palilaby wroty z naszej budy!

Karolina:

– Mam pomysł. Zadzwoń do Robsona, żeby załatwił mi towar na jutrzejsze disco. Dziunia przyjdzie, bo ją pewnie Sylwus zaprosi. Ty poczęstujesz ją landrynką! Jak tylko zacznie szaleć, zrobimy foty i wrzucimy na fejsa...

Gośka:

– Props..., ale będzie beka! XD! Kocham Cię!
Obie wychodzą, bardzo z siebie zadowolone.

Wchodzi Osoba prowadząca:

– Z pamiętnika nastolatki: Nie mogę pokazać się w szkole. Ktoś wrzucił na Facebooka moje zdjęcia z dyskoteki. Nie wiem, dlaczego zachowywałam się tak obrzydliwie i dlatego tak wyglądałam. Przecież nie piłam alkoholu... Co prawda, Gośka dała mi jakiegoś cukierka, ale niczego podejrzanego nie poczułam. Dlaczego Karolina rozpusza o mnie takie wredne plotki, nie odbiłam jej chłopa, przyjaźnimy się tylko. Muszę zmienić szkołę, zanim te zdjęcia i te komentarze zobaczą nauczyciele i rodzice. Wolałabym się zabić!!! Dobrze, że Sylwek zdążył mnie zaprowadzić do domu, zanim stało się to najgorsze... Dobrze mieć przyjaciela...

Piosenka pt. „Obok mnie”.

SCENA III

Inspicjent

– Brzydkie kaczątko 2019!

Wchodzą dwie osoby, siadają przy laptopach.

Kurek:

– Hejka, co tam?

Gęsiński:

– Nic, wnerwił mnie ten żul, Kaczkowski. Nie dał mi spisać matmy...

Kurek:

– Nie przejmuj się, ten ulaniec jest niegroźny. Nauczyciele go lubią, bo prymusik. Jak chcesz, możemy zwołać ekipę na dzielnię i zrobimy mu takie dymy, że ten szmul spakuje walizę!

Gęsiński:

– Lol! Jak patrzę na te jego obciachowe koszulki i wielkie oksy na piegowatym kinolu... Beka normalnie. Ofiara losu, przez

niego przegraliśmy znowu na wuefie. Rusza się jak nieogar jeden!

Kurek:

– Noom. A widziałeś, ile ma hejtów na profilu? Masakra! Luknij!

Gęsiński:

– KK, nob. Zaraz wszyscy się dowiedzą, jaki to frajer.

Wychodząc, przybijają sobie piątkę.

Osoba prowadząca:

– Wiadomości TV: Wielki sukces polskiego ucznia! Na Międzynarodowej Olimpiadzie Matematycznej Michał Kaczkowski zajął I miejsce i pokonał aż 150 zawodników z 30 państw uczestniczących w tej rywalizacji. Niestety, nie mogliśmy pogratulować naszemu geniuszowi, ponieważ wraz z rodzicami opuścił Polskę i wyjechał za granicę. Rodzina odmówiła komentarza na temat przyczyn wyjazdu.

Piosenka pt. „Pozwól żyć”.

Osoba prowadząca:

– Mamy nadzieję, że zrozumieliście, iż to wy decydujecie, jakie będą zakończenia scenariuszy pisanych przez codzienne życie, że to od was zależy, jak potoczą się dalsze losy bohaterów współczesnych baśni, bo to wy nimi jesteście!

– Pamiętajcie, że cyberprzemoc jest przestępstwem, karanym nawet długoletnim więzieniem! Bądźcie mądrzy, zanim inni zrobią z was głupców!

– Bądźcie po prostu dla siebie dobrzy!

Piosenka pt. „Moja i twoja nadzieja”.

Scenariusz został napisany przy współpracy członków Szkolnego Koła Dziennikarskiego w Szkole Podstawowej nr 39 im. M. Kopnickiej w Częstochowie pod opieką Marzeny Szczęśniak.

Do oprawy muzycznej wykorzystano utwory:

- „Obok mnie” – Ola,
https://www.youtube.com/watch?v=XxeGpl9xGyg&list=RDXxeGpl9xGyg&start_radio=1, dostęp [16.06.2019].
- „Pozwól żyć” – Gosia Andrzejewicz,
<https://www.youtube.com/watch?v=vZjAam9UOqE&list=RDXxeGpl9xGyg&index=3>, dostęp [16.06.2019].
- „Moja i twoja nadzieja” – zespół „Hej”,
<https://www.youtube.com/watch?v=f5hooj3qKM4>, dostęp [16.06.2019].

Marzena Szczęśniak

Anna Janosik

Technikum nr 7 w Zespole Szkół Przemysłu Mody i Reklamy im. W.S. Reymonta
w Częstochowie

RE:YMONT – SZKOŁA Z POMYSŁEM

Władysław Stanisław Reymont kojarzy się przede wszystkim z literaturą piękną, z nagrodą Nobla, z „Chłopami”, ale jest taka szkoła w Częstochowie – RE:ymont – która przełamuje stereotypy. To za jej sprawą Reymont kojarzy się z modą i przedsiębiorczością. Już dziewięć razy Zespół Szkół Przemysłu Mody i Reklamy zaprosił częstochowian na imprezę, która w niczym nie przypomina szkolnych akademii.

*Dyrektor Dariusz Zajac
i prezydent Krzysztof Matyjaszczyk*

Co roku uczniowie trzeciej klasy, którzy wybrali przemysł mody jako swoją zawodową ścieżkę, przystępują do przygotowywania kolekcji na imprezę „Reymont jest przedsiębiorczy”. Zanim powstaną konkretne modele, uczniowie rysują pod okiem nauczycieli projekty, wybierają tkaniny, dopasowują biżuterię. Każda edycja ma swoje motto, narzucające kierunek prac i osobowość, która uświetnia całą uroczystość. Pierwsza edycja zabrała widzów na „Dziki Zachód”.

W tę daleką podróż wybrała się z uczniami Hanna Gajos, dziennikarka, wydawca i krytyk modowy, autorka terminu „przemysł mody”, od którego wziął nazwę obecny „technik przemysłu mody”. Rok później Reymont stał się „Kluczem do sukcesu”.

Przez ogromne dziurki klucza, który pojawił się wówczas na scenie, wszedł Andrzej Sikorowski, piosenkarz, kompozytor, gitarzysta, autor tekstów, lider krakowskiej grupy „Pod Budą”. W 2013 r. braliśmy udział w „Leśnym podwieczorku”, a razem z nami Wiesław Wójcik, pomysłodawca i animator FOSO Praktycznej Akademii Mody dla nauczycieli przedmiotów z zakresu odzieży i tekstyliów. Trudno sobie wyobrazić czerwony dywan bez gwiazd, dlatego w 2014 r. pojawiły się na nim „Gwiazdy Srebrnego Ekranu”.

Uczniowie znaleźli wówczas inspirację w kreacjach filmowych. Podpowiadał im Jan Nowicki, wybitny aktor, a na scenie pojawił się również Muniek Staszczuk, muzyk, lider zespołu „T.Love” i przyjaciel naszej szkoły.

Gwiazdy Srebrnego Ekranu z Janem Nowickim

W 2015 r. młodzi projektanci udowodnili, że „Szarość jest podszewką świata”. Zaproszony wówczas projektant Łukasz Jemioł zgodził się z tą teorią, a w szkole tak dobrze się poczuł, że przyjechał ponownie w 2016 r., żeby podziwiać kolekcję „Noc i Dzień”. Jeden z projektów tak bardzo mu się spodobał, że jej autorkę, uczennicę Zuzannę Wasilewską zaprosił na tygodniowy staż do swojego atelier.

Łukasz Jemioł

Rok później kraciaste tkaniny stały się inspiracją do kolekcji o przewrotnym tytule „Do szkoły chodzę w kratkę”. Wówczas na widowni zasiadła Joanna Klimas, wybitna polska projektantka zwana „królową minimalizmu”. Stwierdziła, że poziom kolekcji był bardzo wysoki i z powodzeniem mogłaby rywalizować z kolekcjami profesjonalnymi.

Joanna Klimas

W 2018 r. pojawiła się kolekcja „Barwy ziemi”, modelki i modele prezentowali kreacje w kolorach natury, chodząc na bosaka po prawdziwej trawie.

„Barwy ziemi”

Zaproszony na galę duet polskich projektantów Marcin Paprocki i Mariusz Brzozowski udzielił naszym szkolnym redaktorom obszernego wywiadu. Był pod wielkim wrażeniem koncepcyjnej dojrzałości kolekcji, oryginalności pomysłów uczniów i jakości wykonania modeli.

Marcin Paprocki i Mariusz Brzozowski

W 2019 r. już po raz dziewiąty zaprosiliśmy gości do naszej szkoły, chcąc im udowodnić, że „Energia jest w modzie”. Tegoroczny pokaz składał się z dwóch części. Pierwsza z nich to autorska kolekcja dwóch uczennic Magdaleny Bernas i Natalii Kuziorowicz, zatytułowana „Niepodległa 2018”.

Dziewczęta udowodniły, że mundur może być bardzo kobiecy i oryginalny. Scenografią były ogromne fotografie – portrety współczesnych Polek autorstwa Aleksandry Mstowskiej, uczninicy technikum organizacji reklamy. W tle pokazu przewijał się symbo-

liczny motyw guzika, zaprojektowanego przez naszych uczniów z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Nad projektem czuwała nauczycielka Beata Karaś-Markowska, która na co dzień projektuje z uczniami biżuterię oraz nasza absolwentka Katarzyna Natkańczyk, która obecnie jest nauczycielką RE:ymonta.

Kolekcja została uszyta pod jej kierunkiem. Kaszkiety i furażerki do kolekcji wykonała firma Kaszkiet, światowy potentat w produkcji nakryć głowy. Druga część pokazu to wypełnione barwami show, które zapowiedzieli uczniowie w białych kombinezonach z pędzlami w rękach, malujący tytuł pokazu na wielkim białym tle „Energia jest w modzie”. Gdy wybieg zapęłniły modelki i modele w lekkich, kolorowych kreacjach wykonanych z jedwabiu przy dźwiękach doskonale dopasowanej muzyki, mogliśmy się poczuć jak na paryskim pokazie mody.

Całoroczna praca uczennic klasy czwartej pod okiem Katarzyny Natkańczyk i Joanny Przysiańskiej zaczęła się materializować. Feeria barw w zestawieniu z grą świateł utworzyły wspaniały spektakl, którego punktem kulminacyjnym były imitujące farbę, wylewające się z wiader, wielokolorowe szarfy. Efekt końcowy to praca wielu osób – Katarzyny Drażek-Pasternak, która czuwała nad choreografią, Anny Ujmy-Lubaszki i Urszuli Łyko-Katus, które zaprojektowały scenografię, a także Dariusza Zajacę, twórcy pomysłu na pokazanie kolekcji, który tradycyjnie zadbał również o jego oprawę muzyczną. Szkoła ma także wielu przyjaciół, którzy chętnie pomagają, służąc swoim zawodowym doświadczeniem. Są to m.in.: Aleksandra Bogubowicz, właścicielka salonu Pelle d'Oro i Dariusz Leszek Suchecki, właściciel Suchecki Studio, których makijaż i fryzury były wspaniałym dopełnieniem uczniowskich starań.

Na tegoroczną galę dyrektor szkoły Dariusz Zajac zaprosił Jerzego Antkowiaka, legendę świata mody, wieloletniego projektanta kultowej Mody Polskiej oraz jego ucznia Tomasza Ossolińskiego, znanego projektanta męskich garniturów i sukien wieczorowych, ale również mentora młodych projektantów w programie „Project Runway”. Panowie również udzielili wywiadu naszej szkolnej ekipie reporterów.

Tomasz Ossoliński i Jerzy Antkowiak

„Energia jest w modzie”

Jak już wspomniałam na początku, wszystkie wydarzenia w niczym nie przypominają szkolnych akademii. Praca nad każdą galą w zasadzie zaczyna się w dniu zakończenia poprzedniej. Już wtedy pojawia się pomysł, a wokół niego zaczynają krążyć poszczególne elementy projektów, skrawki tkanin, kawałki scenografii, fragmenty muzyki i powoli przekształcać się w konkretne przedsięwzięcie.

Po imprezie powstają reportaże, profesjonalne albumy wręczane podczas gali, wywiady oglądane na szkolnym kanale YouTube. Dyrektor szkoły zaprasza nie tylko celebrytów czy władze miasta, ale również uczniów szkół podstawowych, mając nadzieję, że entuzjazm i profesjonalizm, który oglądają, obudzi w nich przyszłych projektantów, grafików, fryzjerów czy specjalistów od reklamy.

Pokazy mody z cyklu „RE:ymont jest przedsiębiorczy” są dowodem na wiarygodność szkolnego motta – „RE:ymont – szkoła z pomysłem!”

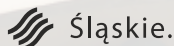
Anna Janosik

wom

CZĘSTOCHOWA

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

tel. 34 360 60 04
faks 34 360 62 39
womczest.edu.pl

al. Jana Pawła II 126/130
42-200 Częstochowa
info@womczest.edu.pl

Publiczna placówka doskonalenia nauczycieli prowadzona przez Województwo Śląskie akredytowana przez Śląskiego Kuratora Oświaty

Wojewódzka Placówka Doskonalenia Nauczycieli

OFERTA EDUKACYJNA DLA SZKÓŁ I PLACÓWEK

- wspomaganie szkół i placówek
- szkolenia rad pedagogicznych
- działania wspierające szkołę/placówkę adresowane do rodziców i uczniów

DOSKONALENIE KADRY OŚWIATOWEJ

- konferencje, kongresy
- seminaria, warsztaty
- wideokonferencje, wykłady
- szkolenia (stacjonarne, online, mieszane)
- konsultacje indywidualne
- doradztwo metodyczne
- sieci współpracy i samokształcenia
- kursy doskonalące
- kursy kwalifikacyjne

UPOWSZECHNIANIE PRZYKŁADÓW DOBREJ PRAKTYKI

PUBLIKACJA OTWARTYCH ZASOBÓW EDUKACYJNYCH

PROJEKTY

- regionalne
- ogólnopolskie
- europejskie

WOJEWÓDZKIE KONKURSY PRZEDMIOTOWE

KONKURSY TEMATYCZNE DLA NAUCZYCIELI I UCZNIÓW

INFORMACJA PEDAGOGICZNA

BADANIA I ANALIZY EDUKACYJNE

WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI DZIAŁAJĄCYMI NA RZECZ EDUKACJI

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna z filiami w: Kłobucku, Lelowie Lublińcu, Myszkowie

WARSZTAT INFORMACYJNO- -BIBLIOGRAFICZNY

- zbiory
 - książki
 - czasopisma
 - multimedia
- katalogi online
 - książki
 - multimedia
 - artykuły z czasopism
 - regionalia
 - uroczystości szkolne
- Prawo w oświacie
- Webowa biblioteka
- Zestawienia bibliograficzne

ZAJĘCIA EDUKACYJNE

- edukacja czytelnicza i medialna,
- biblioterapia
- bezpieczeństwo w Internecie
- edukacja filmowa i dziennikarska
- projekty edukacyjne
- Cała Polska czyta dzieciom
- konkursy i spotkania czytelnicze
- wystawy okolicznościowe

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI BIBLIOTEKARZY

- konferencje
- warsztaty
- seminaria
- wideokonferencje
- sieci współpracy i samokształcenia
- konsultacje indywidualne

Wydawnictwo RODN „WOM”

„CZĘSTOCHOWSKI BIULETYN OŚWIATOWY”

czasopismo edukacyjne
adresowane głównie
do nauczycieli i osób
związanych z oświatą
wydawane kwartalnie:

- w formie papierowej
- w formie plików PDF na stronie internetowej ośrodka

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZO-POLIGRAFICZNA

- skład i łamanie tekstu
- przygotowanie do druku
- druk cyfrowy

WSPÓŁPRACA Z PLACÓWKAMI OŚWIATOWYMI

- karty indywidualne dla poradni psychologiczno-pedagogicznych
- druki i rewersy dla bibliotek
- dyplomy
- druki okolicznościowe

Uczniowie Zespołu Szkół
Ogólnokształcąco-Technicznych
w Lublińcu
na stażu zawodowym
w Niemczech.

Fot. K. Myrcik